

ဇော် စမးဆမ်စလး သုဆ်းလံးသုဆ်းပီဆ်

ပပံးဆတၢင်း တုဆ်းတု,တူင်,ဝူင်းဂူဆ်း ကဆ်လံးစၢမ်,
ဇုဆ်းလၢ.ဂွပ်းသၢင်းဇော်

IRN

International River Network

Linking Human Rights and Environmental Protection

ဇော် နမးဆမ့်လေး သူ့ဆီးလံးသူ့ဆီးပီဆီး

ပပံ့ဆတၢင်း တွဲဆီးတၢ်,တူင်,ဝူင်ဂူဆီး ကဆီးလံးခါမ်,
ဇွဲဆီးလၢဂ့ပ်းသၢင်းဇော်

International River Network

Linking Human Rights and Environmental Protection

စွမ်းလုံထိုင် (Acknowledgements)

ပပ်နှိမ်ခြင်းကဆံ့လံးပိုဆံ့ကွန်, လွမ်းဆင်,တီးဂမ်ထီမ်တီး ကွန်သ်ဗီဇ် (Oxfam America) စလး; ဗူတို ဗွင်,တေးသိုဗ် (Ford Foundation) လိဂ်းဆံ့လံးတီမ်လူလ်း ကပ်ဝီဗျဲကိမ်ဂွပ် (Aviva Imhof) ကီဆံ့,စိတ် တဂိုဆံ့သိုဆံ့တိုဝ်း (Ann Kathrin Schneider) စလး;သူ,သီဆံ့, ဝွင်လ် (Susanne Wong) ဗူလ်းဂွံးဂိုတ်းသဂ်းသေ, (Proofreading) ပီဆံ့ လေးမီ, ဂဂိုဆံ့ပလီတ် (Jamie greenblatt) ဗူလ်းပဆံ့တဂ်းလွံးထီမ်လွင်းသပီးလီင်း လွမ်းဆင်,ဆမ် ဂတ်တဂ်းဂွမ်ထိုင် ထတ်းသဂ်းပဆံ့ပီဆံ့ ထဂိုဂ်းသီ,ဗဂ်းစိမ်းသ် (Tracy Perkins) စွမ်းလုံထိုင် စဂ်းဂိုဂ်းသ် ကီးသိုဝါဆံ့ (Haris Ichwan) တီးလွံးသပီးလီင်းပဆံ့ပူလီင်းလီင်းလီ (Illustration) စွမ်းလုံထိုင် ဂိုတ်းသပိုဝ်းဂိုဆံ့ ဗွင်,တေးသိုဗ် တွမ်းတု,ပဆံ့စွင် ဂိုတ်းဂိုဆံ့စပ်တီး Extensive collection wKb Illustration

စွမ်းလုံထိုင်,ဆမ်ထိုင် လုမ်းဗူပဆံ့တဂ်းဂွမ်ထိုင် တွမ်းပဆံ့တဂ်းဂွမ်ထိုင်စလး;စဆံ့ဆမ်ပဆံ့ တွမ်းတု,တေ ပီဆံ့မုးပိုဆံ့ဂူ, လွင်းတုမုးတိုဝ်းဆိုင်တုင်,ဝုင်းဂူဆံ့ (Field testing the guide with dam-affected communities) ပိုဆံ့ဂူ, ကဆံ့ လံးပီဆံ့မုးလွမ်းဆင်,တဂ်းဂွတ်းဂွမ်စလး; တဂ်းမေပဆံ့,လု,လွင်းဗေံ တုမုးတိုဝ်းဆိုင်ဂူဆံ့စလး; ကူလ်းဂေ,စပ် တုင်းလုမ်းဗူ။

ဆွမ်းလုမ်းဗူပဆံ့တဂ်းဂွမ်ထိုင်ဆံ့ ဂူမ်းလူလ်း ဂဂိုဆံ့သိုဝါ,ယး (Girin Chetia) (ကီဆံ့,တီးယး); (Pianporn Deetes) (မိုင်းထံး); (Ira Pamat) (မိုင်းဗူလိဝ်ပီဆံ့); (Franklin Rothman) (မိုင်းပဂူ,သီဝ်း); (Kiven Woods) (Thailand/US) စလး; (Ercan Lezge) (တု,ဂဂီ,။)

Original illustrations by Haris Ichwan. Illustrations on Pages XXXX provided courtesy of Hesperian Foundation. [TO EDITER]

Designed by Deign Action Collective

Printed by XXXX

Published by International Rivers Network, 2006

1847 Berkeley Way, Berkeley CA 94703, USA

Tel +1 510 848 1155, Fax: +1 510 848 1008, info@irn.org, www.irn.org

ISBN-10: 0-97188-584-2

ISBN-13: 978-0-97188-584-4

တီးပွင့်,ခေးဂျာမိန်းကဆင်လမ်,လွင်းဂမ်း,ဖွင်း

Compensation: ပခမ်းဂျာလူ့သုမ်း(သုံးပခမ်းငိုခမ်း ကမ်း,ဆခမ်း ပခမ်းစိုင်းစွင်သေကဆင်ကဆင်ယွဆ်ပိုင်းလုံးလူ့သုမ်း)

Decommission: လွင်းယုလူ့လိပ်ဖခမ်းကမ်း,ဆခမ်း ယိုတီးဂိုတီးလွင်းလွင်းဖခမ်းယု။ မိုခမ်းဆင်,သင်းပိုင်းဖခင်းရှင်းဖခင်း
ကဆင်ငင်း၊ ကမ်း,ဆခမ်း စံ့စိုင်းဂါဆင်သင်းဖခင်းပိုင်း။

Displacement: ကမ်း,မီးတီးယု, (တီးလိခမ်း ရှိုခမ်းယေးဂျာမိန်း လုံးစမ်း,စံ့)

Downstream: ဖခင်း,တီးဖခင်း (တီးကဆင်မီးယု,တီးဖခင်းတီးဖခင်း,ဖခင်းတင်းမူတီး)

Fieldsurveys: လွင်းလွင်းလိပ်စိုခမ်းပိုခမ်းတီး (တူင်ကင်းဂင်,ဂေ့,လွင်းလိပ်စိုခမ်း ထမ်းဂျာမိန်းပိုခမ်းတီးစလး ဂ်ပီးခေး
မုခမ်း။)

Mitigation: ရှိုတီးသင်းလွင်းဖခမ်းကေးယွဆ်ဖခင်းလူတီးလွင်း။ မိုခမ်းဆင်,ဝံစိုတီး,ရှမ်းထိုခမ်း,ပု,တု,တူင်သတီးတင်းလံ။
ပွဲ,ဆခမ်းကွက်,ဖခင်း,တီးဖခင်း။ သုံးပခမ်းငိုခမ်းစိုခမ်းဂျာမိန်း လိုင်းကဆင်လုံးစမ်း,ဖခမ်းကေးယွဆ်ဖခင်း။ စမေးဂေ့,သင်းပခမ်းကတီး
ပခမ်းဂျာမိန်းလိုင်းကဆင်လုံးစမ်း,တမ်း,ရှမ်း,ယွဆ်ဖခင်း။

Non-governmental organization(NGO): မုဂ်လမ်းကဆင်ကမ်း,လွင်းလွင်းပွင်လိုင်း။

Non-violent direct action: လုံးသခမ်းစတီးကဆင်ကမ်း,ရှိုဂျာသေကမ်း,ဂေး ပီခမ်းလုံးကဆင်လွင်ဂျာမိန်းမိုင်းလုံးပု။

Public development bank: ပခမ်း,ငိုခမ်းတု,စိုခမ်းဂါဆင်စိုခမ်းယု,ဂျာမိုင်းမိုင်း။ ပခမ်း,ငိုခမ်းလမ်းဖခင်း၊ ပခမ်း,ငိုခမ်း
စွင်ကမ်း,မေဂျီးဂေးလိုင်းဆ် ပီခမ်းပခမ်း,ငိုခမ်းတု,စိုခမ်းဂါဆင်စိုခမ်းယု,စိုခမ်းသင်းသေ စပ်ပခမ်းလွင်ပွင်လိုင်းကမ်း,ဆခမ်း
စွမ်း,ပခမ်း,တင်းလံဂျာယဝ်။ ပခမ်း,ငိုခမ်းတု,စိုခမ်းဂါဆင်စိုခမ်းယု,ဂျာမိုင်းမိုင်းဆ်လွင်ပွင်လိုင်းစပ်ယိုပီးဂမ်ဝံယဝ်။

Re-operation: တု,စမေးဆခမ်းတေလုံးလံလွင်းမိုခမ်းသဖေး,ဝမခမ်းလီလီစိုခမ်း။

Reparations: ပခမ်းငိုခမ်းကမ်း,ဆခမ်း ပခမ်းစိုင်းစွင်စိုခမ်းတီး,ဂျာမိန်းလိုင်းကဆင်လုံးစမ်း,ဖခမ်းကေးယွဆ်ဖခင်းယု။

Reservoir: ကင်း,ဆခမ်းဆင်ကဆင်ပီခမ်းမေးယွဆ်ဖခင်း။

Resettlement: ဂါဆင်စံ့ဂျာမိန်းကဆင်ယု,လမ်းဖခမ်းဆခမ်းဂျာ,တင်း,တီး။

Schistosomiasis: တင်းပီခမ်းကဆင်ပီခမ်းယွဆ်ဖခင်း ယွဆ်လူလုပ်ဆခမ်းဝါခမ်း မိုခမ်းဆင်,ဆခမ်းရှင်း,ဆခမ်းဆင်။

Sediment: င်း (မာဂ်,ရှိုခမ်းမာဂ်,သုံးစလးဆခမ်းကူလုပ်ကဆင်ပု,မေးလွမ်းဆခမ်း) လိခမ်းသုံး။

Upstream: ဖခင်း,ဆိုဝ်ဖခင်း။ မိုခမ်းဆင်,စမေးဆခမ်းကိုင်,ဆခမ်းစလး ဂျာမိုင်းလိုင်းကဆင်မီးဖခင်း,တင်းဆိုဝ်ဖခင်းဆခင်းယဝ်။

World Commission on Dams: မုဂ်လမ်းဂေ့,မသိုင်,စွင်ဖခင်းလမ်းဖခင်း။ မုဂ်လမ်းကဆင်ဆ်ပီခမ်းမုဂ်လမ်းလွင်း
လိပ်သေကမ်း,ဂေး သမိုလွင်းလိပ်စိုခမ်းတု,စိုခမ်းဂါဆင်သင်းဖခင်းမိုင်းဆေးတေလုံးလွင်းလုံးမိုင်း,လီထိုင်ဆခင်းယဝ်။ ခေးမုခမ်း
လွင်းဂ်,လူလုံးဖခင်းတင်းမူတီးတေ့ စပ်လုံးပိုခမ်းစဖေး,ဆခင်းပီ 2000 ဆခင်းယဝ်။ ပေးစိုင်းလိပ်စိုခမ်းတုလုံးလိုင်း,....
ဂျာ,တုလုံးတီးဆခင်း www.dam.org ဆခင်းလုံးယု။

လမ်းဆွဲ

ရွာမ်းဆမ်း.....

တွမ်းဆိုင် : တင်းရှု့ပိုဆ်းဂ်းဂ်း,လူရ်းလွင်းအံ

- အံဆံ့ပိဆ်းဂ်းဂ်း.....
- အံဆံ့လွင်းရှိုတ်းသင်းဂါဆ်းမဆ်းမီးလိုင်ရှိုတ်.....
- ဗွဲလွဲလံးဆမ်တွမ်းလး ဗွဲလွဲသမ်လံးလူ့သုမ်း.....
- သင်းအံ့ဆိုဆ်းလိုင်ရှိုတ်.....
- ဗွဲလွဲသမ်ပဆ်းဂ်းဂ်းတုးသင်းအံ.....

တွမ်းသွင် : လွင်းတုမ့်တိုဝ်းစွင်အံ

- အင်ရှင်လွင်းတုမ့်တိုဝ်းအံတင်းသ်း.....
- ပိုင်ပိဆ်းလွင်းစတု ရှုမ်းလံးစံးတီးယူ့
- ရှုမ်းဆပ်ရှိုတ်သ်းအံ,တီမ်,စမးဆမ်လံးစံး,တင်းတုမ့်တိုဝ်း.....

တွမ်းသမ် : လွင်းတုမ့်ဆိုင်သမ်စတီးအံလိုင်လုမ်းအု

- လွင်းကွင်းစပုစွင်ရှုမ်းသမ်စတီးအံ.....
- (ကွင်းပေလွင်းသင်းအံယဝ်) ရှုလ်းဂးအံဆံ့သမ် တိုက်ပဆ်းတင်းမံးလွဲ တုင်,ဂုင်းရှုမ်းယူ့

တွမ်းသီ, : တေတိုက်းတေးသမ်စတီးအံလိုင်ရှိုတ်

- ဗီဆ်းဂါဆ်းလွင်းသုမ်းတုမ့်လဝ်းဂ်း.....
- ဗီဆ်းဂါဆ်းလမ်,လွင်းတုးသမ်စတီးအံ ကမ်,ဆဆ် ဗီဆ်းဂါဆ်းပိုင်လိုင်တုးသမ်စတီးအံ
- လဝ်းဂ်း,လင်းရှိုတ်းသင်လံး တီးလက်းတွမ်းအံ,ဂေး,သင်းအံ ကမ်ဆိုင်းလးကမ်ဆိုင်း.....

တွမ်းရှုး : လွင်းလံး တင်းလိုင်ဂ်းတင်,မိပ်း တွမ်းတုးသင်းအံ

- လွင်းလံးတင်းလိုင်ဂ်းတင်,မိပ်း တွမ်းတုးရှိုင်းလံး (Energy).....
- လွင်းလံးတင်းလိုင်ဂ်းတင်,မိပ်း တွမ်းတုးရှိုင်းဆမ်.....
- လွင်းလံးတင်းလိုင်ဂ်းတင်,မိပ်း တွမ်းတုးစပ်းစိုင်ရှိုင်းပွင် စရှုးဂ်းဆမ်ထုမ်း
- ဝင်းဂုမ်းတီးဂပ်းသိပ်း.....

တၢင်းရှူ့ပိုဆဲးငင်းဂီဝ်,လူလုးလွင်းဖေံ

◆ ဖေံဆဲး ပီဆဲးကီးသင်

ဖေံဆဲးပီဆဲးဖေံဂေ့ၤသၢင်းလတီးခမးဆေံ။ လၢင်းပီဆဲးဖေံလိဆဲး၊ ဂီဆဲး ကမ်,ဆေံဖေံတၢင်းဂတေ့ၤ။ ဖေံဆဲးတီဝ်စီဆဲးခမး ဆေံသေယဝ်ဂီဝ်တီးရှူ့ပီဆဲးဆွင် ရွှင်တုးကၢင်းဂီဝ်ဆေံ။ ဆေံဆဲးကၢင်းဂီဝ်ဆေံဆေံ လွဲးတိုဝ်းလံးလံးလွင်းလံးတၢင်း မိုဆဲးဆေံ, ပဆဲးရှိုင်းဖွံးဖွါ။ လွဲးဆဲးကၢင်းဖေံဂုၤသွမ်း၊ တုးဂီဆဲး၊ တုးသီဆဲးတၢင်းရှိုဝ်း၊ တုးရှေ့ဂင်းဆေံထူမ်းလး၊ တီးလး,လိုဝ်းရှိုဝ်း။ ဖေံမၢင်ကဆဲးဆဲး ဂေ့ၤသၢင်းမးတုးဆဲးတုး, လွင်းယိုဝ်းကၢင်းဆဲးဆဲးကဆဲးသေတုး, ဖေံဂမ်းဆေံ သၢင်းတုးလွင်းယိုဝ်းကၢင်း လံးလံးကဆဲးဂေ့ၤမီး။

ဆဲးလုမ်းဖွါဆဲး မီးဖေံလုင်လံးဂီဝ်တီးသၢင်းယဝ် ဆေံလိဝ် 45,000 (သုင်လိဝ် 15 မီ.တုး)ယဝ် မိုဆဲးလိဝ်ဆေံ, မိုင်းခမး, မိုင်းရှူမ်းတုမ်လုင် ကျဲးမေ့,ဂီၤဂုၤလး, မိုင်းကိတ်တီးယိုဝ်းလိဝ်ဆဲး မီးဖေံယိုဝ်းလုင်ဆေံတုးတုး။ ဖေံယိုဝ်းသုတ်တီးဆဲး လုမ်းဖွါဆဲး မီးတၢင်းသုင်မဆဲး ဆေံလိဝ် 250 မီ.တုး သုင်လိဝ်တိုက်လုင် 60 လဆဲးသေ ဂွၢင်းလိဝ်တၢင်းဂွၢင်း ဆိုင်းဂီးလုဝ်း။ တုးတေ့ၤသၢင်းဖေံလုင်ဆဲး, ကဆဲးဆဲး လံးလွဲးဂီဝ်ကၢင်းရှူဝ်ပဂ်,လၢဆဲးတေ့ၤ လုးသေ လံးလွဲးစၢင်းယၢမ်း 10 ပီပံ တုးဂေ့ၤသၢင်း။

ဖေံဆဲးဂီဝ်ကၢင်းလိဝ်ရှိုဝ်

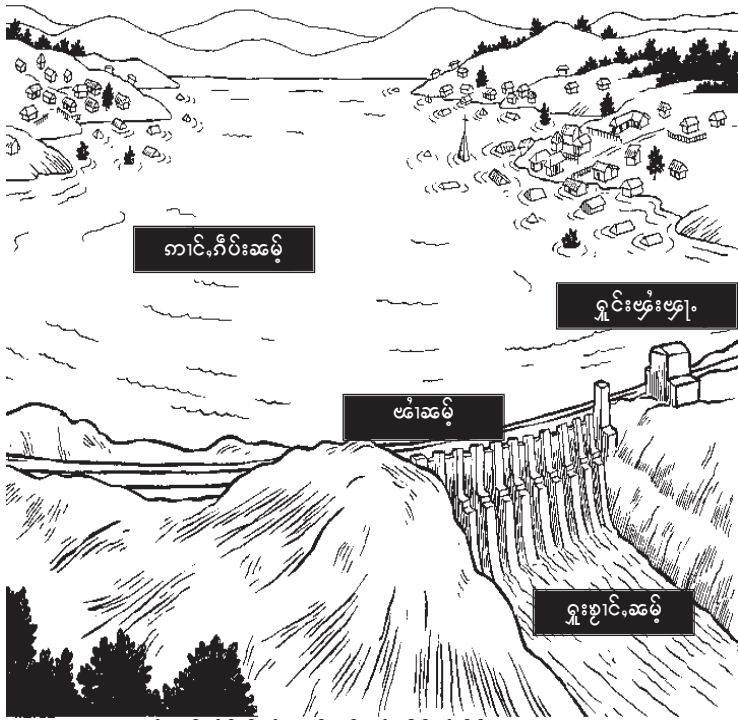
➤ **ဖေံတုးဆေံလွဲးတိုဝ်းလံးတုးဖေံဂုၤသွမ်း**
ဖေံတေ့ၤလၢင်းဂီဝ်သီဆဲးဆေံဝံယၢမ်းမိုင်းဖွါဆေံ တုက်။ ဆေံတီးဂီဝ်ဝံဆဲးကၢင်းဆေံ သုင်,ထိုင်ဆဲး မိုင်း, လဝ်းဆဲးလွမ်းလွတ်,ဆေံယိုဝ်း,လး ရွှင် ဆေံတုက်တၢင်းပီ။

➤ **ဖေံရှေ့ဂင်းဆေံထူမ်း** ယၢမ်းမိုင်းဖွါဆေံ တုက်ရှိုင်း တေ့ၤဂီဝ်ဆေံဝံသေ ဆေံ,ရှိုဝ်ဆေံတေ့ၤ လုတ်ဆေံထူမ်းပွတ်တီးဖေံ။

➤ **ဖေံသီဆဲးတၢင်းရှိုဝ်း(Navigation Dams)** ဂီဝ်ဆေံဝံယဝ်မိုဆဲး တေ့ၤပီတေ့ၤပွဲး စၢင်း ယၢမ်းတီးလမ်,လွင်းဆေံဂုၤလုး။ တုးရှိုဝ်းလၢင်း မိုဆဲးလုင်းဂျုးမးလံးတၢင်းပီ။ ဖေံလိဝ်ဆဲး ဂီဝ်ကၢင်း ဂီဆဲးသေဂီဝ်ကၢင်းဂီဝ်,ပီပံ,ရှူမ်းမီးရှူမ်းလွဲး ရှူမ်းရှိုဝ်း လၢင်းလီဆဲးပွတ်တီးလးပွတ်ဆဲးပီ။

➤ **ဖေံတုးဆဲးတုးရှိုင်းဖွံးဖွါ**
(Hydro power Dams) ဆဲးလွဲးရှိုင်းလၢင်း လိုဝ်း ရွှင်ထိုင်ပီဆဲး (Turbine) ကဆဲးမုဆဲးပဆဲး,ဆေံ တုးဂီဝ်ကၢင်း,ရှိုင်းဖွံး။ ကိင်ဆဲးရှိုင်းဆေံကဆဲးမုဆဲးပဆဲး, ထိုင်ပီဆဲး သေဂီဝ်ကၢင်း,ရှိုင်းဖွံးဖွါ,မး။ ဖွံးဖွါဂေ့ၤ လံးသုင်,လွမ်းသံဖွံး (Transmission Line) ကဆဲးမီးရှိုင်း (Voltage) ဆေံ သုင်,ထိုင်တီးဆဲးမိုင်း ကမ်,ဆေံ ရှူမ်းဂီဝ်ကၢင်းဂီဝ်တီး။ ဝံးလင်ဆေံလွဲးတုး (ထိုင်ပီဆဲး) ယဝ် မိုဆဲးသိုဝ်,လံးလုင်းဂျုး ဆဲးသံခမးဆေံဖေံ,တုးဖေံမိုဆဲး။

➤ **ရှူမ်းကၢင်းလွဲးဆေံဆဲး** (Transbasin Diversion Projects) ဂီဝ်ဆေံဆဲးခမးဆေံကဆဲးလိဝ်ဝံသေ မိုဆဲးသုင်, ပဆဲးဆဲးခမးဆေံလံးလံးကဆဲး။ ဆေံလိဝ်းသုင်,ဂျုးဆေံလွဲးတိုဝ်းတုး, ထုက်ရှိုင်းဖွံးဖွါ, ဆေံဂီဆဲး ကမ်,ဆေံ တုးဖေံဂုၤသွမ်း။

ဖေံဆေံဆဲးပီဆဲးလံးဖေံရှိုင်းလံးလိဝ်လံးမိုဆဲးသေတုးဂေ့ၤ မဆဲးတေ့ၤမီးဖေံရှိုင်းမိုဆဲးယဝ်။

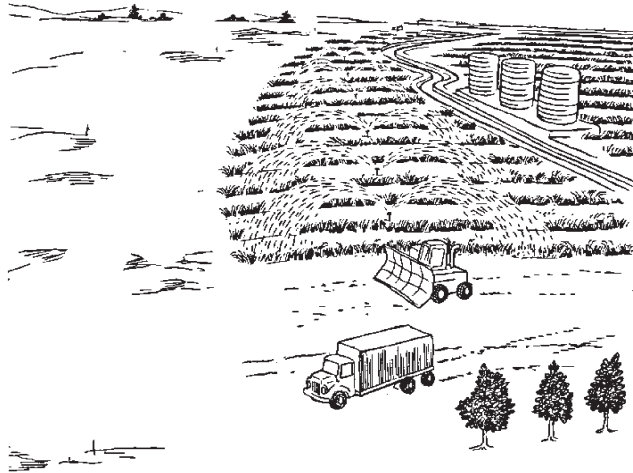
ဖွံ့ဖြိုးလုံးဝအောင်မြင်ရေးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးသည့်လူ့သုန်း? Who benefits? Who loses?

အေးဆွေးစိုပြည်မှုကိုကပ်စွန်းစွန်းဖြင့်တိုင်းပိတ်တီးရှုန်းအောင်ကမ်းယူလှမ်းဝါးဆွန်းသေ သူလှမ်းပင်ရှင်းရှိုက်တီးရားခါး
 စလား ရှုန်းမှိုင်းကမ်းယူဆွန်းမှိုင်း။ မာင်ပွန်းမာင်လှ သူလှမ်းပင်ရှင်းကမ်းစလား ရှုန်းမှိုင်းတီးယူမှိုင်းရှိုင်းရှမ်း။ ရှုန်းရှိုက်တီးရားခါးစလား
 ရှုန်းကမ်း ယူတီးဆွန်းမှိုင်းကိုင်းဆွဲ လုံးဆွဲတွန်းဖြင့်လီတီးပင်၊ မှိုင်းဆင်ရှိုင်းဖြင့်ဖြေ၊ ကမ်းဆွဲဆွဲ ဆွဲဆွဲကမ်း၊ပင်၊
 ကိုင်းကပ်ပိတ် စွမ်းပင်ဆွဲ အေး၊ဖြေ၊သွမ်းယှံ့လှိုင် လုံးဆွဲတွန်းဖြင့်လီ လှိုင်လုံးလှိုင်တိုင်းဆွဲတွန်းတု၊ဖြေ၊သွမ်းဆွဲ
 ရားစဆွဲဆွဲကမ်းထုန်း။

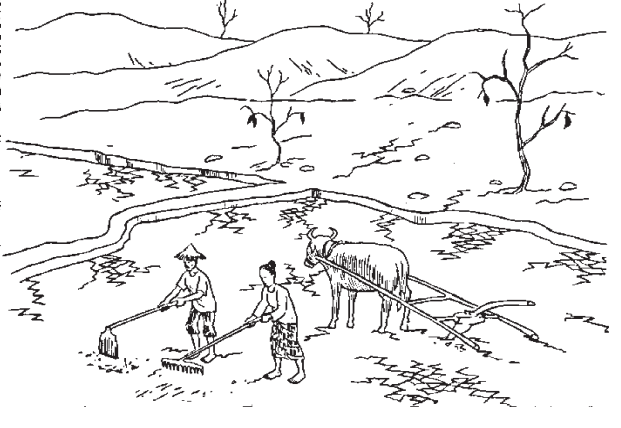
စွမ်းပင်ဆွဲကမ်းဆွဲ လုံးဆွဲတွန်းဖြင့်လီ လှိုင်လုံးလှိုင်ကွန်း၊ပင်ရှိုင်းမန်းစလား လှိုင်လုံးကျေးသင်း ဆင်ရှိုက်
 မန်းတေပိတ်အေးမေး။ စွမ်းပင်ဆွဲကျေးသင်းအေးစလား စွမ်းပင်ဆွဲအေးတိုင်းပင်၊ တု၊သင်းအေးဆွဲသမ့် လုံးရှိုက်ကိုင်းထုန်းမန်း
 ကမ်းရှိုက်ပင်၊သီဆွဲ တေးလေး။ မှိုင်းတိုင်းသူန်းပိုင်းကျေးသင်းအေး လှိုင်ပင်ကိုင်းဖြင့်ကျပ်ပိုင်းဝါးမှိုင်းသမ့် လုံးရှိုက်ပိုင်း
 ကမ်းစွဲကိုင်း ယမ်းမှိုင်းကျေးသင်းအေး ကမ်းဆွဲမှိုင်းအေးရှိုက်တီးရားခါး။ ရှိုင်းဝါးကိုင်းတိုင်းလင်းတေလှိုင်တိုင်း တု၊ရှိုက်တီးသင်း
 အေးဆွဲ သီဆွဲဆွဲစတု မာင်ပွန်းမာင်လှ လှိုင်ပင်ကိုင်းသမ့် ကမ်းသူန်းကမ်းလှိုင်၊ ကမ်းဆွဲကျေး ဖြင့်လှိုင်ရှုန်းလှိုင်ဖြင့်မီးကမ်း
 ဆွဲတီးတီးဆွဲလှိုင်စွမ်းပင်ဆွဲ ကျေးလှိုင်လှိုင်ဆွဲ ကမ်းသူန်းကမ်းလှိုင်ဆွဲ တွန်းတု၊သူန်းတုလင်းဂင်။

ရှုန်းကိုင်းတီးကမ်းကမ်းလုံးစာမံ၊တမ်၊ လှိုင်ရှိုက်တီးသင်းအေးလှိုင်ဆွဲ ကမ်းဆွဲပိတ်ရှုန်းကိုင်းတု၊ယမ်းစာမံ
 ယူလှမ်းရှိုက်ဆွဲပု၊ တီးကမ်းဆွဲယပ်။ တု၊တေရှိုက်တီးသီဆွဲတင်းကျေးလှိုင်အေးစလား ကမ်းကမ်းဆွဲဆွဲ ရှုန်းကမ်း၊
 ရှိုက်လှိုင်မန်း လုံးစာမံ၊လှိုင်ကျေးကွန်း၊ယမ်း ဝါးမှိုင်းလှိုင်လှိုင်တီးယူလင်းဂင်။ သမ့်လှိုင်ရှုန်းကမ်းလှိုင်ပင်၊ ကမ်းယူ၊
 သင်း အေးတိုင်း၊အေးဆွဲကျေး လုံးလှိုင်သူန်းတီးရှိုက်လှိုင်တွင်စလားလှိုင်ယူလီကမ်းလီ။

တီးလုံးပိတ်လှိုင်သူန်းယှံ့ရှိုက်လှိုင်လှိုင်ဆွဲ ရှုန်းကိုင်းကမ်းလုံးစာမံ၊လှိုင်တု၊မှိုင်းတိုင်းအေးဆွဲ ကမ်းမီးသူန်းစပ်
 ရှုန်း တိုင်းတင်းလှိုင်စလား ထုန်းလီသင်းအေးရှိုက် ကမ်းလီကျေးသင်း။ ကမ်းဆွဲကမ်းရှုန်း၊ တုလှိုင်လုံးလှိုင်လုံးသူန်းသင်
 ကမ်းထုန်းတိုင်းလှိုင်စာမံ၊တိုင်းလှိုင်ဖြင့်မှိုင်းတိုင်းတေရှိုက်တီးအေးတေးထိုင်အေးယပ်။ ကိုင်းစပ်ကမ်းရှုန်း၊ လှိုင်စပ်မီး
 သူန်းလုံးတု၊တေတု၊ယမ်းစာမံ၊မှိုင်း၊ တု၊ယမ်းတီးလီဆွဲ၊ တီးယူ၊သင်းကမ်းသင်းစလား သမ်းစာမံအေးလုံး။ ရှုန်း
 ဝါးမှိုင်းကိုင်းကမ်းယူမှိုင်းလှိုင်အေး ကမ်းဆွဲစပ် ကမ်းလုံးဆွဲတွန်းဖြင့်လီသင် မှိုင်းဆင်ဖြင့်ဖြေ၊စလား ဆွဲတု၊လှိုင်တိုင်း
 ကိုင်းဆွဲ။

ရှုန်းဖြေ၊သွမ်းယှံ့လှိုင် လုံးရှိုက်ဆွဲလှိုင်ဆွဲ
 ရှိုင်းစလားရှိုင်းဖြင့်ဖြေတီးပင်။

ရှုန်းတု၊ယမ်းစာမံလှိုင်ယူမှိုင်းရှိုင်းအေးစပ်ကမ်းလုံး
 ကမ်းဖြင့်လီတီးသင်သေကမ်းရား မန်းလီဆွဲတီး
 ဖြေ၊သွမ်းစပ်ကျေးယမ်းလှိုင်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များ

ဂျင်းဝပ်ဘဏ်များ 40 billion ဘီလီယံနှင့် လုံးဝတိုင်းတရားဝင်သင်္ကြန်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (World Bank) နှင့် ပါမောက္ခရေးရာအဖွဲ့အစည်းများကလွတ်လပ်သည့် ဘဏ်များကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ယင်းဘဏ်များသည် 60 လက်နက်ကင်းမဲ့ရေးဘဏ်များနှင့် 600 ကနဏ္ဍ နှင့် လုံးဝတိုင်းတရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Regional Development Bank) မြန်မာ့ဘဏ်၊ ယင်းဘဏ်များသည် အရှေ့တောင်အာရှ ဘဏ် (Asian Development Bank) ယင်းဘဏ်များသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (African Development Bank) စလုံး ယင်းဘဏ်များသည် အမေရိကန် ဘဏ်များ (Inter-American Development Bank) နှင့် နှစ်စဉ် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များ ဖွဲ့စည်းပေးရန် နှိုးဆော်ထားသည်။

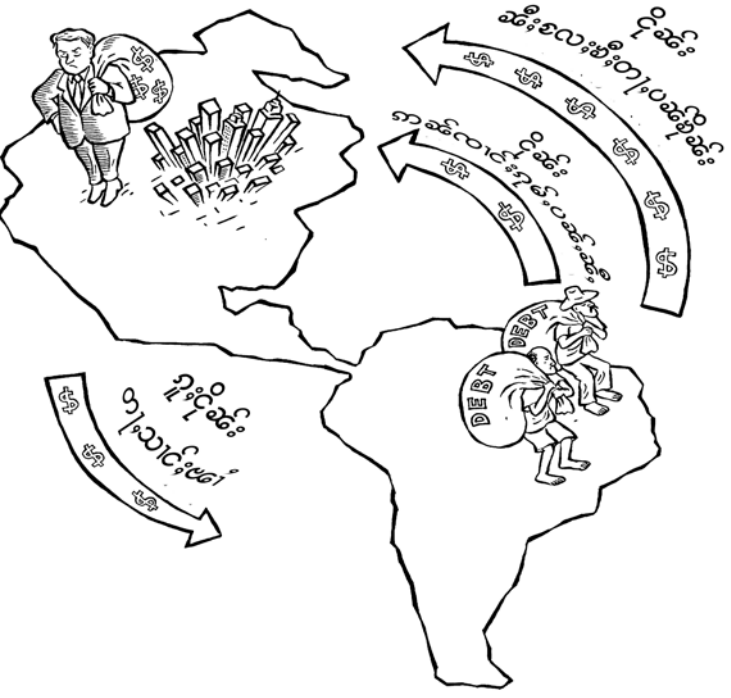
ယင်းဘဏ်များသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ယင်းဘဏ်များသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များထံမှ ရရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ယင်းဘဏ်များသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်များထံမှ ရရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၊ မြို့များတွင် နေထိုင်သူများသည် နေရာမရသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူရပါမည်။ ယင်းဘဏ်များသည် နေရာမရသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ယင်းဘဏ်များ (World Bank)

ယင်းဘဏ်များသည် (World Bank) လုံးဝတိုင်းတရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များကို 1944 ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယင်းဘဏ်များသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များထံမှ ရရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

မဟာမိတ်များကလွတ်လပ်သော (Non-government Organizations) NGOs တစ်ခုခုနှင့် ဆက်သွယ်၍ ယင်းဘဏ်များထံမှ ရရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

မြို့များတွင် နေထိုင်သူများသည် နေရာမရသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူရပါမည်။ ယင်းဘဏ်များသည် နေရာမရသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ခံယူရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မကြာခင်မီမီလက်ကိုင်ဖုန်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

လွင်းတုမ့်တိုင်းခွင်အံ (Impacts of Dams)

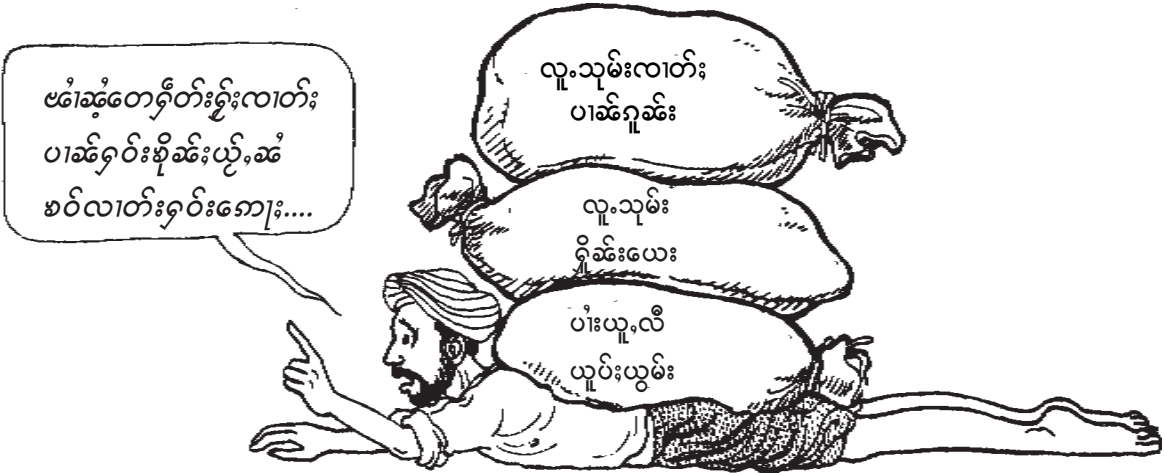
မိုင်းဖွင်း မလိတ်ခမး တီ,တိုဆ်း,တင်း (Malismelo didian Tau) ငိမ်းစာင်,ဂီဝ်,ဂါပီးလွင်း ပိုဆ်းတေသင်းအံလူင် တီးဆိုင်အုးလိမ်မဆ်းအင်း တီးဆွဲမိုင်း ခလးသုဝ်းတုဝ်းကယုရိဂ (Lesotho, Africa) ဆဆ် မဆ်းအင်းလုဂ်ဖိုဆ်းသါဆ်းစတီးယု, ဂူလ်းဂး, ဂူဆ်းသင်းအံ တွပ်,မဆ်းအင်းဝုး တွန်းတု,ဂူဆ်းတင်းဆမ် တေလံးယု,သင်းလီဂျု,မိုင်းဆုးဆဆ် ဂူဆ်း လုမ်းခက,ထုဂ်,လီပံးပဆ် ဝံးသေဆဆ် စပ်ပဆ်စေးမဆ်းဂီဆ်းတီး (Lesotho, Africa) ခလး ဂူဆ်းလှိုဝ်းယု,ဂိုမ်းစွမ်းတုင်,ဝုင်းဆဆ်ဝုး တေပဆ်ခိုဆ်းဂးတွပ်,တီဆ်း ကဆ်လံးလူ သုမ်းဂျု,ခလး ဆမ့်တု,တေလှို.တိုဝ်း ရှိုင်းရှိုဆ်းခလး ရှိုဆ်းလင်မ့်,။

ဂူလ်းဂးစေးမဆ်းဂီဆ်း,လှိုဝ်းဆ် ကမ်,ပီဆ်မးလွမ်းဆင်,လံးပဆ်ဝံ။ မာ,လီ,သိမ်မီ,လှိုဝ်း (Mal- isemelo) လာတီးဝုး “ယါမ်းမိုင်းရှိုဝ်းကမ်,လံးဂးသံးတီဆ်းတီးလိမ်ပိင်းပေး ဆ်ပီဆ်လွင်းရှိုလူင်တွန်းတု, လှိုဝ်းလုဂ်း ရှိုဝ်းခလး လုဂ်းလါဆ်ရှိုဝ်းကမ်တေမးတင်းလင် ဂွပ်းဝုးလှိုဝ်းစပ်တေကမ်,မီးကီးသင်သေလှိုဝ်းသေပိုင် တု,တေလှို တုဝ်စပ် ရှိုးလုဂ်းမဆ်းဂျု,လံး” ။

လွင်းဆ်ကမ်,လှိုဝ်းဝုးပီဆ်လှိုင်း ဆင်းမေ,လီ,သီ,မီ,လှိုဝ်, ဂေ,လီဝ်ဂူလ်း,မိုဆ်းလှိုင်းဆင်,ဂူဆ်းကါဆ်,ရှိုဝ်လါဆ် 40 ခလး 80 လါဆ် လှိုဝ်းကမ်ယု,ရှိုမ်းဆမ့် တီးဆုးလိမ်တေသင်းအံဆ်ဂေး လုးတင်းလှိုပီးရှေး ကွဂ်,ယါဆ် ရှိုဆ်း ယေး ဂူဆ်းတင်းဆမ်ဂေးလံးပီဆ်ဂျု, ဂူဆ်းပဆ်ဆ် သမ့်ထိုင်,ဂါဆ်ရှုလီဝ်တွင်, လွင်းဖိုင်းထုင်းခလး တုင်,ဝုင်းစပ်ဂေး လံးလူ,လီဝ်ပီတီးမုတ်း။

ယုဆ်ပိုင်းဆမ့်တီးအံထုမ်းသေ သတီးကမ်လမ်,လွင်းတီးဆွဲလုမ်းဖု,ခလး တီးလိမ်ကမ်ဖုဂ်,သွမ်းလီလှိုဝ်းဆ် ထုင်းလုးဆမ့်ထုမ်းဂျု,လွမ်း။ လွင်းပံးမာဂ်းမီး ကမ်ဂီဝ်,လုဂ်းသံးခမးဆမ့်ဆဆ်ဂေး လံးလူ,လီဝ်ဂျု,လှိုဝ်းအဆ်းပု ရှိုမ်းမိမ်းမိမ်း ဂေးလံးလူ,သုမ်းဂျု, တုင်သါတီးတီးကမ်လမ်,လွင်းလှိုဝ်းဆ် လံးရှိုဂျု,ပီတီးမုတ်း။

ဆ်းလိဂ်းဆ်သမ့်သပ်းလီင်းခဆ လွင်းတုမ့်တိုင်းခွင်အံတီးဆွဲတုင်,ဝုင်းဂူဆ်းစပ်ခလး တီးယု,သင်းဂါဆ်သင်း။ စပ်လံး ဖုဆ်ရှုလွင်း တုမ့်တိုင်းကမ်ပီဆ်ပိုင်လူင် ကမ်လုဂ်တီးအံတီးဆိုင် ဖွပ်းဖွပ်းလှိုဝ်းကမ်လံးမာမ်,ခါခလး တုင်,ဝုင်းဂူဆ်းလှိုဝ်း ကမ်ယု,အံ,တီမ်,အံ ဝံးဆဆ် ရှိုင်းရှိုးလံးကုပ်,ကုင်းကမ်ဝုး တုင်,ဝုင်းဂူဆ်းဆွဲမိုင်းလီ,သုဝ်,တုင်, လု,ကမ်လံးလုးဖေး တီးအံလူင်လှိုဝ်းဆဆ် စပ်တေရှိုတီးကီးသင်လံး တွန်းတု,ပိုင်းကိုင်ယု,သင်းဆိုင်ပေးဝစပ်ခလး လွင်းရှိုဂါဆ်လီဝ်တွင်စပ်။

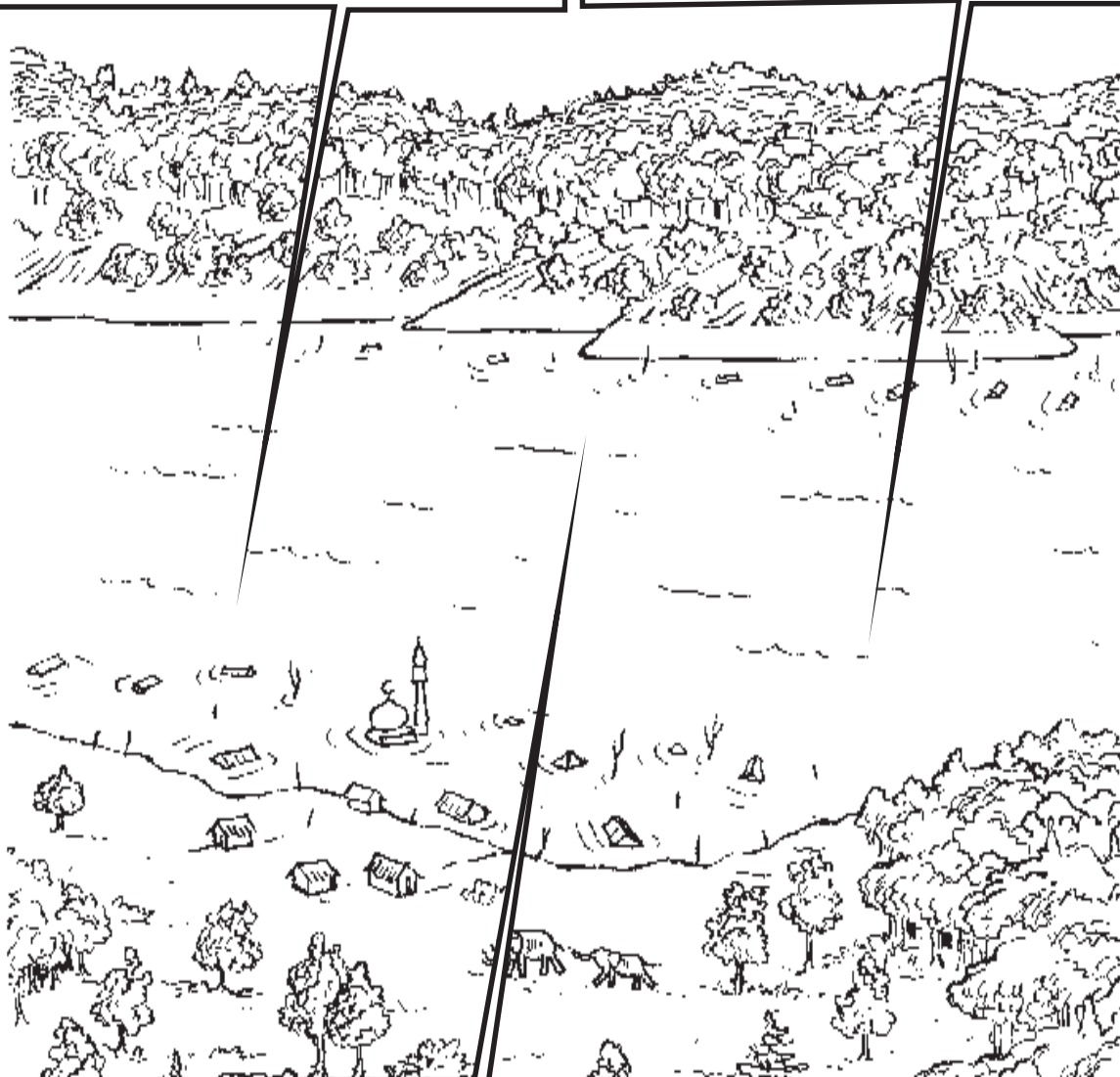
အောင်ရှင်းလွင်းတုမ့်တိုက်အေးတင်းသိင်း

အေးယုလူလိပ်တုင်ဝိုင်းဂူဆိး

ပီးဆွင့်လိပ်ခိုဝ်းကဆိတီးယု၊ ခိုမ်းခွမ်းကောင်၊ ဂိမ်းသိမ်းဆမ်ဆမ်၊ လံးလူ့သုမ်းရှိုဆိး၊ ဆေးလိမ် ခလး၊ ဂါဆိဂုလိပ်တွင်၊ လုမ်းလိပ်ဂူဆိး တာင်း ဆမ်ဂေးဂမ်းဂမ်းကမ်၊ လံးယံးဂျုယု၊ တီးလိပ်ဂမ်၊ သမ္မတိင်း ယိမ်းပိမ်ဂူဆိးအေးဂျုလိပ်ခိုဝ်းကွမ်တာင်းဂူးတု၊ သေ။

အေးယုလူလိပ်ဆေးလိမ်ခွင်တုင်လုံသတ်းမိင်း

ပု၊ လိပ်ဆိ၊ ဆေးလိမ်တီးဂုင်၊ ဂုမ်၊ ပိပ် ဂုမ်၊ ကုင် ခလး၊ ဆေးလိမ်တီး အင်ဂုဂ်အင်ခွ၊ ခွင်တုင်သာတီးမိင်းလိပ်ဆိ လံးစမ်၊ ဆမ်တုမ်း။ အေးဆိသမ္မိတ်းရှိုဆေးလိမ်အင်ဂုဂ်အင်ခွတုင်လုံသတ်းမိင်းတိတ်၊ စာပ်၊ ဂျုလံးသေ၊ လာင်းပိမ်အေလွင်၊ လုင်ခွဂင်းဆေးလိမ်တီးလမ်၊ လွင်းဂူဆိးဂွမ်း တေသိပ်၊ စာပ်းတာင်းဂျု၊ တီးဆိင်း ခလးတီးဆိင်း ဆမ်ယဝ်။

ကောင်၊ ဂိမ်းဆမ်သင်းပမ်ဂုအေး၊ ပံးယုလိ

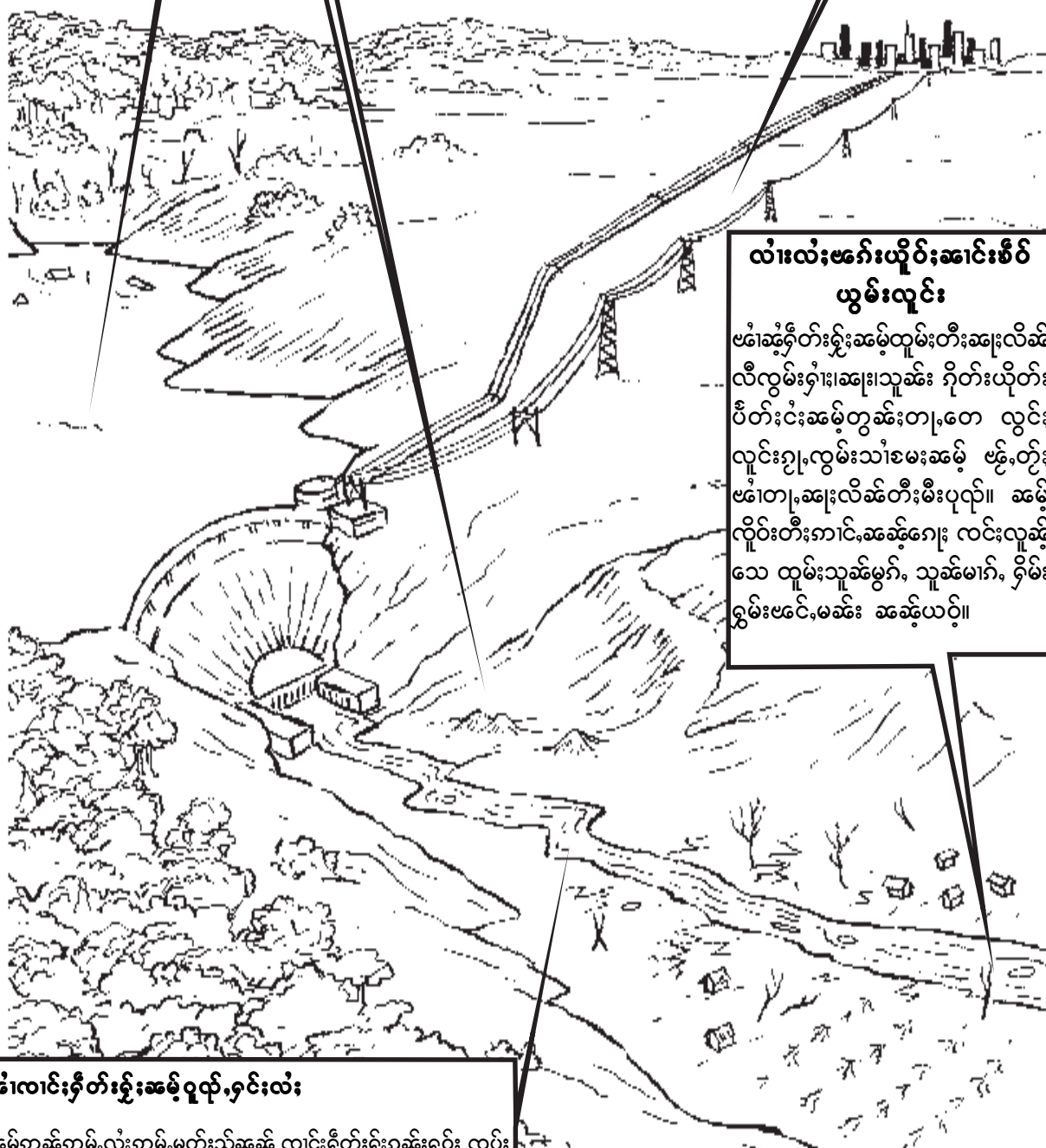
တာင်းပိမ်မိုဆိလိပ်ဆင်၊ မု၊ လေးရီးယု(Malaria) ခလး၊ သိတ်သတုင်၊ သုမ်းမိုးသိတ်(Schistosomiasis) လာင်းမီးဆမ် လိပ်ဂပ်၊ ယွဆိပိုဝ်းဝု၊ ကောင်၊ ဂိမ်းသိမ်းဆမ်လံးပမ်တီးသု၊ သင်းယုင်းခလး၊ သတ်းတာင်းလိပ် ဂမ်ကပ်တာင်းပိမ် မု။

အံ့ဆံ့ကပ်တံပုတၢင်းလံးလး ယုလိင်လွင်းရှုဂ်ဆံတမ်,ဗျး

လွင်းဆံ့ရှုတံးရှုးလိင်ပုအံးပုအံး,ဆံ့ဝမ်ဆံ့လူတံးယွမ်းယွဆံ့ပိုဝ်း
 လိုဝ်းစပ်ကမ်,လၢင်းစးလိင်ပုအံးစပ်စမ်းအံးလံး။ လွင်းဆံ့လံ
 လိက်းလံးလး တၢင်းရှုးဆံ့ဆံ့လၢင်းရှုတံးရှုးပုတံးလံး အံး,
 တံးအံး။ ယွဆံ့ပိုဝ်းလိင်ဆံ့လး ဖူးရှုပုလိင်တွင်ဆံ့ လံးတူဂ်
 တၢင်းယၢပ်,ဗျိတ်။

အံ့ဆံ့သမ် ယိုတံးကပ်ဆံ့တီးကမ်,ပိင်းပေး

ကၢင်းဂိပ်းဆံ့ဆံ့လံးထီမ်ရှုးဖုးပေးလးဆံ့ တွမ်းတုပဆံ
 ဂူဆံးလိင်မီးငိုဆံး တု,တေပဆံးဂုးလံး,မဆံးလံး။ တွမ်းတု,
 ဂူဆံး အဆံးစတုဂေး လံးလူ,သုမ်းဆံ့ တွမ်းတု,တေလိက်,စပ
 ပဆံးတီးဆံ့တုင်,ပိုဝ်းစပ်ကပ်သိုပ်,ပဆံ့သိုပ်,ပဆံ့။

**လံးလံးအံးယိုဝ်းဆၢင်းစိပ်
 ယွမ်းလွင်း**

အံ့ဆံ့ရှုတံးရှုးဆံ့ထူမ်းတီးဆးလိမ်
 လိလွမ်းရှုးဆးသုဆံး ရှုတံးယိုတံး
 ပိတ်းငံးဆံ့တွမ်းတု,တေ လွင်း
 လွင်းဂု,လွမ်းသံးစမးဆံ့ ဖုး,တံး
 အံးတု,ဆးလိမ်တီးမီးပုလု။ ဆံ့
 လိင်တီးကၢင်း,ဆံ့ဂေး လင်းလူဆံ့
 သေ ထူမ်းသုဆံ့မွက်, သုဆံ့မၢဂ်, ရှုမ်း
 ရွမ်းအင်,မဆံး ဆံ့ယဝ်။

အံးလၢင်းရှုတံးရှုးဆံ့ဂုဏ်,ရှုးလံး

ဆံ့ကပ်ကမ်,လံးကမ်,မူတံးသုဆံ့ လၢင်းရှုတံးရှုးဂူဆံးရှုး လဝ်း
 တၢင်းပိမ်လး တုမံ့တိုဝ်လွင်းယု,သပ်းဂိမ်သၢင်းအံး,တံးအံး။

ပိုင်ပိုင်စွင်လွင်းစံးပံး (Realities of Displacement)

လွင်းတူဂ်းဂိမ်းတူင်, ဝူင်းဂူမ်းတီးလံးစံးပံး

လွင်းတူမ့်တိုဝ်းရှားရှိုင်းယ့်, လူင်ကဆဲခိုင်းစွင်ဖေံး
ဆဲပိမ်ဂါမ်လိပ်းရှေးဂူမ်းရှင်းဖေတ်, ယာမ်ဂိုမ်းယေး တီးယူ,
သဝ်းကဆဲလဝ်းဂဝ်, လံးယူ, မးရှိုင်းဆဲဆဲယဝ်။

လိပ်းသေဆဲဆဲ ဆဲမ့်ကဆဲဂိပ်းပံးခိုင်းကါင်, ဂိပ်းဆဲမ့်ဆဲ
ဂံ့တူမ်းပးတီးယူ, သဝ်းဂူမ်းရှင်း, သူဆဲရှံး, ပု, ခလးတီးယူ,
သတီးကဆဲလိပ်းဝံ့။ မာင်ပွဂ်းမာင်လိပ်းဆဲဆဲ လံးယူ, ဂဆဲမး
ပါမ်သိုပ်, ပါမ်။ လူင်ပွင်လိပ်းခလးဂူမ်းသားဖေံးစဝ် တီဂ်းငီဆဲ
လိပ်းဂူမ်းဝါမ်, ကဆဲတီးဆဲမ့်တေတူမ်းစတူဆဲဆဲ စံးဂျု, တာင်,
တီး ဆဲပိမ်ဂါမ်ဖေံးဂူမ်းဝါမ်, ကဆဲယူ, ရိမ်းဆဲမ့် လိပ်းလျ,
တေလင်းလျးဖေလံးဆဲဆဲကွဆဲတင်း။

ဂူမ်းကဆဲလံးစံးပံး, လိပ်းရှေးစံးဝါမ်ဆဲဆဲ တူဂ်းယာတ်းဖေံးဂိမ်းဆဲ, သေကမ်, ဂး တူပ်းလျးပမ်ရှာ လွင်းစဝ်းဆဲမ့်
တင်းဂိမ်းကမ်, ပိင်းပေး ကမ်, မီးငိုမ်းစဝ်းတးဆဲရှိုမ်း ထိင်းလွင်းဆဲခိုင်းကမ်, ဝု, ဝု, စဝ်တေ ရှိုတ်းဆဲရှာပု တွမ်းတု, ယူ,
လွတ်းစဝ်ဂျု, ရှိုင်ထိင်းဂးရှိုင်။ လွင်းလိပ်းရှေးစံးပံးဝါမ်စံးပံးဂူမ်းဆဲ ပိမ်ဂါမ်ယု, လူ, လိပ် တူင်, ဝူင်းဂူမ်းခလး စွင်းစွင်
ဂွပ်းဆဲဆဲခလး ဂူမ်းဝါမ်ကမ်, လင်းယူ, ဆဲးဝါမ်ဂဝ်, စဝ်။ ဂူမ်းကဆဲယူ, ဆဲးဝါမ်လိပ်းဂါမ်ဂေး လံးတီဂ်, ယံးဂဆဲပိတ်း။
ဖှိုင်းစဝ်းတီးကဆဲမီးဝံ့ခလး စွင်းစွင်ကဆဲလမ်, လွင်း ကဆဲမီးမးလိပ်းပါမ်ပူ, မွဆဲဆဲ တေလံးစံးပံး, ဆဲမ့်တူမ်းသေ ရံးလံးဂျု,
ပိတ်းသေကမ်, ဂး ရှမ်းတီးလိမ်ဖေင်ရှိုက်ဖေင်စတူ, ပးထိင်း။

ဂူမ်းဂိုဂ်းဝါမ်ခလးလောင်းစိုဝ်းကွဆဲစဝ် ပိမ်ဂူမ်းလံးစံးပံး, တင်းယာပ်, ဗိုတ်, တူဂ်းဂိမ်း ဂွပ်းသားဖေံးလိပ်
ပိုမ်း။ မာင်ပွဂ်းစွင်း ဂါမ်ဖေံးဆဲ ဂံ့ဖေံးဂါမ်သားဆဲဆဲလိမ်စဝ် ယူ, သဝ်းရှာဂိမ်သေ ယု, လူ, လိပ်ဖှိုင်းစဝ်းဖှိုင်းထွင်း
စဝ်ပးထိင်း။ ဝံးသေလံးစံးပံး, တင်းလိပ်းရှေးယဝ် ဂူမ်းလိပ်းဆဲလံးစံးပံး, စံးပံး, ယူ, ဆဲးဝါမ်သေ လံးစိုမ်းစတ, တင်း လတ်း
ပါမ်မ့်။

ဂူမ်းဆဲးလုမ်းဖှာ, ကဆဲလံးစံးပံး, စံးတီးယူ, ယူဆဲ
စိုမ်ဖေံးမီးမ့ဂ်းဆဲးစဂး (40) ခလး (80) လာမ်ယဝ်။

ဂူမ်းကဆဲလံးစံးပံး, လိပ်းပံးယူဆဲပိုဝ်းစွင်းဂါမ်ဖေံးဆဲ ယူဆဲလံးပံးစိုမ်းတီးသုင်ခလး
တီးဖှိုက်, သွမ်းလီ, လိမ်လိဂေးကမ်, မီးသေ ဖှိုက်, သွမ်းဂိမ်သင်ဂေးကမ်, လံးယာပ်။

လင်းစိုဝ်းဂူမ်း Nya heun လတ်းလွင်းတီး
စဝ်လံးစံးပံး, လိပ်းရှေးစံးတီးယူ, တီးသဝ်း တွမ်း
တု, တေ ဂေးသားဖေံး Houay ho တီးမိုင်း
လင်း။ ဂူမ်းဂမ်းဖှိုင်းဝူဆဲဝု, ပေးစဝ်လံး စံးတီး
ယူ, စဝ်တေပိမ်လွင်း ကမ်, ယူ, လီ စဝ်ဝု, မဆဲ
ကမ်, လွ်းဆဲလိမ်တီးစဝ်ယာမ်ယူ, ဂိုဂ်းမး။
ကမ်, လွ်းဆဲလိမ်စွင်စဝ်သေ သမ့်တေလံးစံးပံး,
ယူ, ဂေးတီးဂေးတင်း ကဆဲဆဲပိမ်ပမ်ရှာ ကဆဲ
ယ့်, လူင်ကဆဲဆဲခိုင်း တွမ်းတု, တေလိပ်, ခဖေ
တမ်း ဝါင်းတီးယူ, ဂူမ်းရှင်းစိုမ်း။ ဆဲလိမ်တီး
ယူ, လွမ်းဆင်, လိုရှင်းခလး ဆဲလိမ်တီးယူ,
လွမ်းဆင်, ရှိုမ်းရှင်း သမ့်တေလံးစံးပံး, ယု, လူ,
လိပ်ဂျု။

ပခင်ရှာရန်စိုခမ်းတမ်းဝင်းပခင်တီးယူဂျမ်း

ဂျမ်းကခမ်းတီးလံးစာမ်၊ရှေးလိုပံး ယွခ်ပိုင်တေဂေ၊သင်းဗေံ ဂမ်းခမ်ပိုင်ခမ်းတေလီဂ်းပခင်ဂျမ်းမိ၊စိုခမ်း၊ ကခမ်းဆံ့ လင်၊ရှင်ဝုး လွင်းစိုခမ်းတီးခမ်းပခင်တီးယူမိ၊ဂျမ်း။ ဂျမ်းဂမ်းခက၊ ကာပံးတေမီးလွင်းယံးစာမ်းဂျ၊ယူ၊ တီးယူ၊ကခမ်းလံး ရှိတီးယဝ်ဝံတူဝ်းတခမ်း ကမ်းခခမ်းဂေ၊မူ၊ဝါခမ်းမိ၊ ကခမ်းလံးရှိတီးယဝ်ဝံတူဝ်းတခမ်း တ၊ဂျမ်းလံးစာမ်၊လိုပံးရှေးစံးဂျ၊ယူ။

ဗူးဂေ၊သင်းဗေံစာမ်ပခင် ဗေးမခမ်းဂီခမ်းဝုး ဝံးသေလီဂ်းတမ်းပခင်စိုခမ်းတီးယူမိ၊ယဝ် ဗေဝဂျမ်းရှင်ခံ့ တေ လီစိုခမ်း တေလံးယူ၊ဂိခမ်းလီ။ စပ်ယမ်းပခင်ဗေးမခမ်းဂီခမ်းဝုးဂျမ်းလိုင်တီးလံးစံးတီးယူ၊ဆံ့ တေမီးခေးဂခမ်းလီခလး ဂျမ်းလင်ယွံ၊လင်လူင်သေ ဗူးဗူးဂေ၊တေဂျိုဝ်းလီခလး ခမ်းဂေ၊တေလံးလွံးလီ။ ပီခင်လိုင်ဂျိုဝ်းဂေ၊ယဝ် ဗေးမခမ်းဂီခမ်း လိုင်ခံ့ ကမ်းပီခမ်းမုးလွမ်းခင်၊စပ်လတီးသေပွဂ်း။ ဂျမ်းယေးတီးယူ၊စပ်သင်းပခင်ခမ်း ရှိတီးကမ်း၊လီသေ ဂီဝ်းခေး ခတုခတု၊ ဂျမ်းတင်းလံးဂေးကမ်း၊ယမ်းလံး ဗူးဗူး၊ ကမ်းယမ်းလံးခမ်းလီသေပွဂ်း။ ခေးလိခမ်းမိ၊ခံ့ဂေ၊ ရှိခမ်းမုးဂီဝ်းမုး တိဂ်းတိဂ်း ခေးလိုင်တီးယူ၊ဂပ်၊ခတုခတု။ ဂျမ်းလိုင်ကခမ်းစံးမုးယူ၊တီးခေးလိခမ်းမိ၊လိုင်ခမ်းဂေး မီးပခင်ရှာခမ်းဂခမ်း ဗိုဂ်းဗွခ်တု၊ရှာလိုင်တွင်လွမ်းခင်၊ဂျမ်းတီးစပ်ယမ်းယူ၊မုးလိုင်ခမ်းကမ်း၊မိုခမ်းမိုဝ်းပူခမ်းမုးသေကိတီး။ မင်ပွဂ်း မင်လွံ ဗူးဂေ၊သင်းဗေံလိုင်ခံ့ ပခင်ရှင်စပ်လခမ်းကပ်စပ် ဂခမ်းရှိတီးသင်းမိ၊မိ၊မိုခမ်းခင်၊ လိုင်ဗုင်ပူခမ်းဗုင်ခမ်းထိုခမ်း ကမ်းခခမ်း ရှိတီးလွင်းဗုင်၊သွမ်းသေ ဂျ၊စံးတီးခမ်းဂတ်၊ဂေးမီး။ ပီခင်လိုင်ဂျိုဝ်းလွင်းလိုင်ခံ့ မခမ်းကမ်းမီးခမ်းတွမ်းလီမခမ်းတု၊သေ ခလး ဂျမ်းရှင်ဂေးလံးစာမ်းလွံးစာမ်းယမ်းရှိတီးဂခမ်း ရှာလိုင်တွင်ခမ်းလိုင်ခံ့လိုင် သေမိုဝ်းပူခမ်းမုး။

ယွခ်ပိုင်လွင်းတုမိတိုင်လွံးခလး ဂျမ်းရှင်မီးပခင်ရှာလွင်းထာတီးလွံးတုဂ်း။ ဂိခမ်းလဝ်းမဝ်းသေ မီးလွင်းရှိတီးရှံ လု၊ ခေးဂျမ်းတု၊ယေး ယေးဂု၊ဂေးခမ်းစိုခမ်း ဂျမ်းတင်းလံးဂေးကမ်း၊မိခမ်းဂခမ်းဗေံတီးဗေံတီး၊ဂခမ်းခမ်းစိုခမ်းမုးတိဂ်းတိဂ်း။

ဂျမ်းဂမ်းခခမ်းကမ်း၊လံးရှင်ပိုင်ခမ်းသံးတီးခမ်း

ဂျမ်းဂမ်းခခမ်း ကမ်း၊လံးဗွခ်ခမ်းလီမိုခမ်း လူင်ပွင်လိုင် ခလး ဂျမ်းသင်းဗေံစာမ်။ လုမ်းလိုင်ခမ်းစပ်ကမ်းမီးသုခမ်းပိုင်လိခမ်း ယူ၊ခိုင်လိခမ်းစပ်။ လူင်ပွင်လိုင်ခမ်းဂေး ကမ်း၊ပူခမ်းတု၊လိုင်ခမ်းစပ်ဝုး သင်းဗေံခမ်းတေတုမိတိုင် ဂျမ်းဝါခမ်း ထိုင်လွင်းခိုင် ဂျမ်းဝါခမ်း လိုင်ခံ့ ကမ်း၊လံးဂုးသံးတီးခမ်းသင်ခမ်း တီးကခမ်းစပ်လံးလူ၊ သုမ်းခမ်းသေကိတီး။

ဂုးတွပ်၊တီးခမ်းကမ်းဝုးခမ်း ပီခင်ခမ်း ကမ်း၊ခခမ်း ဂေးပီခင်တင်လိုင် ကခမ်းတီးဂျမ်းရှင်လံးလူ၊သုမ်းဂျ၊။ ရွပ်း ကမ်း၊ပခင်ဂုးတွပ်၊တီးခမ်းခလး ဂျမ်းရှင်ကမ်းမီးဂျမ်း ကမ်းမီး ခေးဂခမ်း ကမ်းမီးခမ်းတု၊လိုင်လူပီးခွင်လိုင်ခမ်း။ မိခမ်းမိုဝ်းလံး ရှင်စာမ်၊ ဂုးတွပ်၊တီးခမ်းဂေး ကမ်း၊တိမ်ထုခမ်း ကမ်း၊ပေးယူ၊ဂိခမ်း ဂျ၊လံး။လူင်ပွင်လိုင်ခမ်းလတီးရှင်ဝုး “ပခင်သုမ်းသေဂျမ်းလီဂ် လီဂ်ခွင်သူ၊ သူလူဝ်၊လံးသုခမ်းလွံ ဂျမ်းလင်ယွံ၊ယွံ၊တီးခမ်းမိုဝ်းလိုင် zhang qiu lau လာဝ်းခိုဝ်းခစ၊ဂေးခိုင် တီးလံးစာမ်၊လိုပံးရှေး သေ လံးစံးဂျ၊ယူ၊တီးယူမိ၊ တွမ်းတု၊တေဂေ၊သင်း ဗေံ Xiallangdi တီးခမ်းမိုဝ်းခစ၊လတီး။ “စပ်ပခင်ဗေးမခမ်းဂီခမ်းဝုး တေ ပခင် 15 သီခမ်း ခိုင်သွံးပေ၊ ခံ့ဗေံင်၊ပိုင်တု၊မိုဝ်းခွင်၊ ဂျမ်းယေးခလး ခေးလိခမ်း တီးလူ၊သုမ်းခမ်းယဝ်။ ဂျမ်းခေးတေ၊ ထိုင်တေးလီဝ် ကခမ်းစပ်လံးရှင်လွမ်းခင်၊ဗေးမခမ်းဂီခမ်းခခမ်း ကမ်း၊ပံးမီးသင်ဂုးတွပ်၊တီးခမ်းခမ်းဂေးကမ်း၊လံး သမိုဝ်းယမ်းမိုဝ်းစပ်လံးစံးတီးယူ၊ဂျ၊တီး Xiang Yuan ယဝ် ကခမ်းပီးခွင်လိုင်ခမ်းရှင်မီးဝံခေးလိခမ်းလီ ရှင်ယွံ၊ ဂုးဂေး၊ဂေးခခမ်း ဂေး စပ်လံးရှင်စာမ်၊ဂုးတွပ်၊တီးခမ်းမခမ်းခိုင်ခိုင်ဂျမ်း။

ဂျမ်းရှင်ခမ်းသင်ဝုးကမ်းမီးခမ်းတိမ်ထုခမ်းတု၊လိုင်လူ လာတီးပခင် ခံ့လိုင် ဗေးဝစပ်ဂေးလင်းတေသုတီးသိုင်လူလုး လွင်းဗေံခွတ်း ကမ်း၊ခခမ်း လူလုးဗေးဝ ပီခင်ဂျမ်းရှိတီးဂခမ်းတီးမိုဝ်းပိုင်ခမ်း။

လွင်းတုမ့်တိုင့်ဂူဆိးကား၊ ရှင်သီဆိကဆိယူ၊ ဗေ၊ တီမ်၊ ခမးဆမ်

ဗေ၊ ဆိယူ၊ လူ၊ လီဝ်ဂါဆိရှင်လီဝ်တွင်
 ဂူဆိကား၊ ရှင်သီဆိ ကဆိယူ၊ သဝ်းလွမ်း သပ်၊
 ခမးဆမ်တီး၊ ဗေ၊ တီမ်၊ ဗေ၊ လံးထူပံးလျားတင်း
 ယာပ်၊ ဗေ၊ တီ။ လွင်းတုမ့်တိုင့် ကဆိယူ၊ လူင်သုတ်း
 ဆိဝိဆိဂါဆိရှင် ပူ၊ ပု၊ ခလး လွင်းရှိုတ်းသုဆိရှ်း၊ ဆေး
 ဆဆိယဝ်။

ယူ၊ လူ၊ လီဝ်ဂူဆိရှင်ပု

ဗေ၊ ဆိယူ၊ လီဝ်ဗေဝဂူဆိရှင် ပူ ပု လူလုး
 လီဝ်း၊ ဗွဲဂါဆိလံးခမးဆမ် ခရှင်၊ ဂင်းပုတု၊ တေ
 ရှိုတ်း၊ မှဲ၊ ဗေ၊ ဆိဝ်ဗေ၊ ရှိုတ်းရှ်းပုကမ်၊ ခမးလံး။ ပု
 ကဆိတီးယာမ်းမီးလွမ်းဆင် ဆိးခမးဆမ်ကဆိ
 မဆိးရှိုတ်း၊ ပီဆိမုးဂေးယွမ်းလူင်းရှ်း။ ပုလူဝ်း
 တီးလီဝ်ဆိလီဝ်ဆိဂေး လူ၊ လီဝ်တံ၊ ရှာ၊ ရှာ၊ ပီတ်း။
 ယွဆိပိုဝ်လွင်းလူဝ်းဆိခလး ဂူဆိရှင်လံးလူ၊
 သုမ်းထာတ်း (ပလူဝ်၊ တိဆိး) ခလး ဂါဆိရှင်ခိဆိ
 ဗဝ်း။

လွင်းစဝ်းဆမ်တင်းဂါဆိယွမ်းလူင်း

ဂူဆိရှင်လံးတုဂ်းဂါဆိးစာဆိလွ် ယွဆိပိုဝ်းဆမ်ထူမ်း သုဆိ ရှံး ဆေး တီးဗုဂ်း၊ စဝ်းဆမ်တင်းဂါဆိစဝ်။ ဂွပ်းလီဝ်းသံ၊
 ဆမ်ပီတ်းသေ ပွဲ၊ လံလူင်းရှ်းထွင်းပီတ်း သုဆိလွမ်းဗေင်၊ ရှိုတ်း ရှိုတ်းရှ်းဆမ်ထွင်းပီတ်း ငှဲးမဆိးလိဆိသုဆိရှ်းဆေးပီတ်း။
 မာင်ပွဂ်းမုးဆမ်လူဝ်းဆဆိ ထွင်းယူ၊ ဗေ၊ ယိုဝ်းဆင်းစိဝ် လံးစဝ်းရှ်းဆိးခမးဆမ်ပီတ်းမူတ်း။

ခမးဆမ်ဆိမဆိးတေးငှဲးကဆိလမ်၊ လွင်းတွမ်းတု၊ လိဆိဗုဂ်း၊ သွမ်း။ ဗေ၊ သမ်ခရှင်၊ ရှမ်းခမးဆမ် တတ်းငှဲးကဆိ
 ခမးဆမ်တေးမုးခလး ရှိုတ်းရှ်းငှဲးကမ်၊ လူင်းရှ်း၊ ဗေ၊ တီမ်၊ ဗေ၊ လံး။ သင်ဝုးကမ်၊ မီးထာတ်းလူဝ်းဆိ သုဆိရှ်းဆေးဂေး တေရှမ်း
 ရှာ၊ ဂမ်းလွဲးလွဲး။ ဝံးလိဆိမုး တွမ်းတု၊ သုဆိရှ်းဆေးတေလီဆဆိ ဗုဂ်းဗုဂ်း၊ သွမ်းစဝ်တေလံးသိုဝ်ထာတ်းသါဆိစေးမီး
 (ပုလုစေးမီး) သေသွဲးတွမ်းတု၊ လိဆိဗုဂ်း၊ သွမ်းလီ ဂူလုးဂေးသင်ဝုးဂေးစဆိပုလုစေးမီးသုင် ဗုဂ်းဗုဂ်း၊ သွမ်းစဝ်တေကမ်၊
 သိုဝ်လံး လင်ဆဆိစဝ်တေလံးရှိုတ်းလူဝ်း ဂါဆိဗုဂ်း၊ သွမ်းစွင်စဝ်ကမ်၊ ရှာ။

ဆိးရှိုင်းပု၊ လူ၊ လီဝ်း ဝံးသေသါးဗေ၊ တုဂူ၊ ရီယဝ်သေ ဗေ၊ တုးဗေ၊ ဆဆိပု 60%
 လူတ်းလူင်းရှ်းခလး တေးလီဝ်ဆိဂူဆိရှင်ဂါဆိဂေးကမ်၊ ပေးမီးယဝ်။

ကမ်၊ မီးဆမ်လီ ကမ်၊ မီးဆမ်မူတ်းသို

ဆမ်ဗေ၊ တုးဗေ၊ ဆဆိ တေပုလု၊ ရှင် ကမ်၊ ဆဆိ မီးယုဂ်းယုဂ်း သင်ဝုးဂူဆိရှင်ခလး သတ်းတင်း
 လံးဂါဆိမိဆိးလိုင်တေကမ်၊ ယူ၊ လီ။ ဗွင်းယာမ်းဆမ်လံးကိတ်းကွတ်းဆဆိ သင်ဝုးဂူဆိရှင်ရှ်းကပ်၊
 ဆမ် ကမ်၊ ဆဆိ ကပ်ဆမ်မုးလွ်လိုင် လောင်းစုမ်းစုမ်းဂါးဂါး လောင်းပီဆိလီဝ်မံး။ ပိုင်လူင်မဆိး
 ပေးဝုးဆမ်ခက၊ မာင် ကမ်၊ ပီဝ်းပေးတု၊ ဗုဂ်း၊ သွမ်း။

လွင်းတုမ့်တိုင့်ကဆိရှိုင့်ဂါဆိပီဆိ

ဗုဂ်းဂုမ်းဆေးလိဆိ တီးဂေးသါးဗေ၊ ဆိဂမ်၊ ဆမ် ကမ်၊ ပမ်လွင်းဗုဂ်းသတိ ဂူဆိရှင်သေ
 ရှိုင့်ဂါဆိပီဝ်းတတ်း ပွဲ၊ ဆမ်ဆိးကပ်၊ ဆမ် ဆမ်ရှိုင့်ဂါဆိသုင်မုး၊ ဂူဆိကဆိလွ်၊ ဆမ်ယူ၊
 လူဝ်းဆဆိ ကမ်၊ တမ်းဗုဂ်းသတိမိဆိးခလး မိုဆိဆင်၊ ရှိုင်းစဝ် ရှိုင်းကပ်ပူကပ်ပု လိဂ်း
 လိဂ်းလွဂ်းလွဂ်းဆိဂေး ဆမ်တေမုးပတ်ထူဝ်းကပ်ရှ်း တီးဂံပီတ်းမူတ်းသေ ဂူဆိရှင်
 လောင်းဝါတ်၊ လီဝ်းခလး လူ၊ တံ၊ ရှာ၊ လွမ်းဂေးမီး။

ဂူဆိရှင်ဂါ၊ ပေးတီးယုးလံးပီဆိစုမ်းဂါး
 ဝံးသေပိုဆိမုးသါးဗေ၊ ဆိခမးဆမ်သီသါဆိ။

လူမ်းကိုင်း လီ,သုဝ်,တုဝ်, တိုက်းသါဆဲးစတ်းလွင်းတုဂ်ယာ်း
Communities Fight against poverty in Lesotho

မိုဝ်းကမ်,ပံ,လံးဂျေ,သါးဗဲးကီတု (Katse) တီးဆဲးမိုဝ်းလီ,သုဝ်,တုဝ်,ဆဲး ဂူဆဲးဝါဆဲးဂူဆဲးမိုဝ်းစပ် ဗုဂ်,သွမ်းသင်ဂျေ ယူ,ဂိဆဲးဂျေ,လံးယူ,ဂူ,ပီပီ။ စပ်ဗုဂ်, မာ်,ပဂ်၊ ထုဝ်,ယာ်း၊ ထုဝ်လိဆဲး၊ ကျဲးလုးလုး ဗုဂ်,ဗုဂ်,ယိုဝ်း ယိုဝ်း တါး,လိဝ်တါး,မိဝ်းပုးထီင်း တီးသုဆဲးဂူ,ဆဲးစပ် လိုဝ်းတီးဂျါးယို,ဆဲး ထုဂ်,ကွဂ်,စွင်ဂိဆဲးစွင်ယမံပမ်ဂမ် ပိုင်းပေးဂျေ,လံးလီ။ ဂူလုးဂျေ ဝံးသေစပ်လံးစမ်,လိဝ်းဂျေ,စံးတီးယူ,ယဝ် လူမ်းကိုင်းဂူဆဲးဂျေ ပိုင်းဂူဆဲးဗဲးဆဲး မုးတိုက်းတိုက်း။ လွင်းပမ်စေးမမ်,ဂိဆဲး,လုး ဂျေ,တွပ်းတီဆဲးကိုင်းဆဲးဂျေ ကမ်,ပီဆဲးမုးလွမ်းဆဲး,စပ်လါတ်းဝံ ဂမ်,ဗုဂ်,လံးလုတုဂ်,ပမ်မမ်။

“လွင်းလံးမုးယူ,သဝ်းတီးယူ,မု, သါးလါတ်းပမ်မု, တီးစပ်လီဂ်,တမ်းဝါးပမ်ဆဲး မမ်,ယာ်,ဗုဂ်,စတု စတု။ ဂုမ်းစတ်းလိတု,ပီဆဲးဂျေ,လံးဂူ,မိဝ်းမိဝ်း။ မိုဆဲးဆဲး,စတ်းလိဂ်,တီးသုဆဲးဗုဂ်,သွမ်းဂျါးယို,လုဂ်။ တီးမိုင်း (မုဝ်,လီး စလီဂူဝ်,)ဆဲး ဂုမ်းမီးစွင်ဂိဆဲးစွင်ယမံ စပ်,ဆဲးမု,တါးဂိဆဲးတီမံထုဆဲးယူ,ဂူ,ပီ တီးမု,ဆဲးဂုမ်းလံးစမ်,တုဂ်,စ ယာ်, ဗုဂ်,ဂူ,ပီ” လါတ်း NkhonMaseipati ဂူဆဲးဂျေ,ကမ်,လံးစမ်, လိုမ်းဂျေ,တု,တေဂျေ,သါးဗဲး Katse လူမ်းကိုင်း တီးယူ,ဆဲးမိုဝ်း Lesotho ဆဲးတေ,ထိုင်မိုဝ်းလိဝ် စပ်တိုဂ်,လုဂ်,ဗုဂ်,တိုက်းတေးကပ်မိုဝ်း ဂျေ,တွပ်း,တီဆဲးဆဲး,ဂိုဝ်,တေ ပိုင်းပေး။ စပ်လုင်လုင်မိုဝ်းဂမ်,ပီဆဲးဂူ,မု,သေ ဂျေ,သါးစတ်းလွမ်းလူမ်းဂူဆဲးဂျေ,သါးဗဲး ပိုဆဲးစပ်,လွင်းဂူဆဲး ဂုမ်းဂပ်းဂံ, မီးလွင်းဂျေ,တါးပီဆဲးမု,ပီဆဲးလုမ်းသေ ဗေ,ဆဲးမု,တုဝ် ဆဲး,ဂိုဝ်,ဂူဆဲးတင်းဆဲး တေယွမ်းဂုဝ်,လံး။ မိုဝ်းဆဲးပီ 2005 ပုဆဲးမု,ဆဲး လုင်ပွင်ကိုင်းယို,သုင်သုတ်း ပမ်စေးမမ်,ဂိဆဲး,ဝုး တီးတုင်,ပုင်းဂူဆဲးဂုမ်းယွမ်းဝံဆဲး တေပမ်မိုဝ်းဂူ,မိဝ်းမိဝ်း “စေးမမ်,ဂိဆဲး,မု,ကိုင်းဆဲး တေမမ်,ဂိုမ်းယူ,ဂျေ”

သင်ဝုးလဝ်းဂပ်,လံးဂူ,ဝိဆဲးဝုး ပိုဆဲးတေမု,ဂျေ,သါးဗဲး ဆဲးဆဲးလိဆဲးလဝ်းဂပ်,ဆဲးလိုင် ထုဂ်,လီမုဂ်းလု လံးကိုင်းပွတ်းကမ်ဆဲး “ပုဆဲးတုဂ်,ဝုးလါတ်းပမ်လဝ်းဂပ်, တေလီဂ်,လံးဂျေ,လိဝ်,သင်ဝုးဂျေ,သါးဗဲး တီးဆဲး လိဆဲးလဝ်းဂပ်, ထတ်းသါးတုဂ်,ဝုး မမ်,တေတုမု,တိုဝ်,ဆဲးဂူ,ဆဲး, လွင်းယူ,သဝ်းဂိဆဲးသါး ဗုဂ်,ထုင်းလုးလုး တုင်,ပုင်း လဝ်းဂပ်,လိဝ်,ဂိုဝ်”

စေးထမ်တွပ်,တွမ်းတု,တေကုပ်,ဂုမ်ဂမ်

1 ဂူမ်းဂါဆဲးသါးဗဲးဆဲး တေတုမု တိုဝ်,တုင်,ပုင်းဂူဆဲးဂုမ်းလိဝ်,ဂိုဝ်?
2 လွင်း,လဝ်းဂပ်,တေဂျါးတီး ယူ,စဆဲး?
3 မမ်,တေတုမုတိုဝ်,ဂါဆဲးဂျေ,လိဝ် တွင်,ကိုင်းဂိုဝ်? လွင်း,မမ်,တေတုမု တိုဝ်,တီး,ဂျေ,ကမ်,ဆဲး တီး ဗုဂ်,သွမ်းဂိုဝ်?

1 ဂျေ,တွပ်း,တီဆဲးပီဆဲးသင် ကမ်, ဆဲးဂျေ, လွင်း,စပ်မီးလွင်းလီဂ်, တမ်းဝါးတီးယူ,ဂူဆဲးဂုမ်းလီလုး ပမ်စွင်ဂိဆဲးစွင်ယမံတီမံထုဆဲး?
2 လွင်းလီ,ကိုင်းဂိုဝ် မု,ပမ်ဗုဂ်, လီဂူဆဲးဂုမ်း မီးလွင်းလံးလါတ်းလု တီပံးတါတ်း ပမ်တါး,ဂုမ် ထိုင် စလုး,ကွဂ်,လိဂ်,ပိုဆဲးစပ်, လွင်း စပ်တုဂ်,ယွမ်းယူ,ဂျေ?

လွင်းတူင့်ဆိုင်သခမ်းစာတ်းဗေံလုမ်းဗျာ

ဂူခမ်းကခမ်းရှင်သီခမ်းတီးခမ်းလုမ်းဗျာ သခမ်းစာတ်းလွင်းသင်းဗေံ မိုခမ်းဆင်ဂူခမ်းရှုပုပု တီးခမ်းမိုင်းပုဂီ၊ သတခမ်း, (Pakistan) ဂူခမ်းရှိုတ်းရှိုတ်းခမ်းတီးခမ်းမိုင်းထံးစလး ဂူခမ်းဂိုက်းမိုင်း (Indigenous) တီးခမ်းမိုင်း ဂျုတီ, မလျ, (Guatemala) လိုင်းဆဲ သခမ်းစာတ်းလွင်းဂေးသင်းဗေံ။ ဗူးသွခမ်းလခမ်းလွမ်းတီးခမ်းမိုင်းဂျီပီခမ်း, စလး မုဂ်လုမ်းတိုက်းတေး သုခမ်းလဲးသုခမ်းပီခမ်းဂူခမ်း တီးခမ်းမိုင်း ကူဂီခမ်းတု, (Uganda) လိုင်းဆဲလဲးသခမ်းစာတ်းလွင်းတေးဂေးသင်းဗေံ လိုင်းစဝသခမ်း စာတ်းတုဂီတု, စစစရှင်ပခမ်း ဂခမ်းရှုလိုင်တွင်ဂူခမ်းရှင်းစလး ဗုင်းစွင်ဗိုင်းတိုခမ်းပီခမ်း သမိုထိုင်းသခမ်းစာတ်းတိုက်းသူခမ်း ရှိုခမ်းရှင်းမီးသုခမ်းလဲး တီပီးတတ်းလွမ်းစုင်းဂခမ်း ကခမ်းတေးတုမိုတိုဝ်းလုတ်းပခမ်းဂူခမ်းရှင်းစး။

ယမ်းမိုင်းဂူခမ်းဝခမ်းဂူခမ်းမိုင်း စလး ဂူခမ်းလုမ်းဗျာစပ် မေးရှမ်းဂခမ်းသေ သတ်းစာတ်းလွမ်းဂခမ်းခမ်းခမ်း ဆဲ မီးလွင်းလီက်းလံးမေးတင်းခမ်း။ ဝခမ်းမိုင်းဆဲ ဂူခမ်းသခမ်းစာတ်းဗေံ လိုင်းတီးယုခမ်းမိုင်း လတီခမ်းကမေဂီ.ဂေး၊ ဧေးသျိုင်း လိုင်, လခမ်းဝခမ်းကွက်, လိုင်, လခမ်းဝခမ်းတုဂ်း ဧေးသျိုင်းလိုင်, ဝခမ်းတုဂ်းစလး ကျုဗေံဂေး (ပေးစွမ်းရှုစေးမုခမ်းရှင်ယွံး မခမ်း ဂပ်းသိပ်, တီးမံလိက်းခမ်းပပဲသေဂမ်း။ လိုင်းဂပ်းသခမ်းတူင့်ဆိုင်ဂခမ်းလိုင်းဆဲ စပ်းပုဂူခမ်းတီးလဲးတုမိုတိုဝ်းလွင်းဗေံ လုမ်းဂူခမ်းတူင့်ဆိုင် NGOs ဂူခမ်းရှုဂီပီးစေးမုခမ်းစလး တင်, မူ, တင်, လုမ်း။ ဂူခမ်းရှင်းလှိုင်းတိုင်းလွင်းဂပ်းသခမ်း တု, တေ လီက်းလံးစေးမုခမ်းဂခမ်း လုတုမတု, တူင့်ဆိုင် စလး ရှိုတ်းဂခမ်းလွမ်းဂခမ်း ဆင်, ရှိုဝ်တေးရှုခမ်းဗေံစလး ပိုင်လင်းသုခမ်းလဲး သုခမ်းပီခမ်းဂူခမ်း။

ရှုပီခိုင်းပွဂ်း ဂူခမ်းလိုင်းတီးသခမ်းစာတ်းဗေံလိုင်းဆဲ စပ်ရှုပီဂခမ်းတီးခမ်းပင်ဂုမ်လုမ်းဗျာသေ သပ်းလိုင်း စခမ်းလွင်းတုဂ်, ထူပီး စလး လွင်းဝင်းဗေံခမ်းဗေံ, ပုဂ်းပွင် တု, တေဂိုတ်းယိုတ်း ယု, ရှိုဂေးသင်းဗေံလုင်။ ပင်ဂုမ်ပွဂ်းကွခမ်း တင်းဆဲ မီးဗုမ်းစပ်းရှမ်း 20 မိုင်း မိုင်းခမ်းပီ 1997 တီးခမ်းမိုင်း Brazil သေ လွင်းရှုပီထူပီးပီခမ်းပင်ဂုမ်ပွဂ်းထူခမ်းသွင် မိုင်း 2003 ဗုမ်းစပ်းရှမ်းမီးယု, 300 ဂေး 61 ဂေးဆဲလုဂ်းမေးခမ်းမိုင်းထံး။ မိုင်းလုမ်းတူင့်ဆိုင်လိုင်းဆဲဂေး တင်, မူ, တင်, လုမ်းစပ် ယု, ဆမ်မေးစလး ဂီခမ်းစီင်မေးစတုစတုယဝ်။

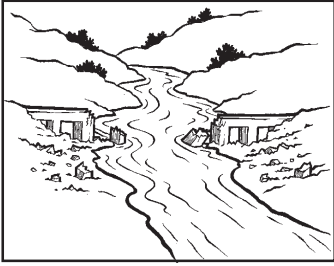
လွင်းကွင်, ဧပုစွင်ဂူဆီးသားခါးဖါး

လွင်းကွင်ဆိုင်ခွင်ဂူဆီးသားခါးဖါးဆွဲ ကွင်, ဧပုစွင်တိုက်တိုက် ဝမ်းမိုဝ်း ဆွဲလွင်းဂေး, သားခါးဖါးဆွဲဂေး ကမ်းပံ, ဂိုတ်းယိုတ်းလံး တိုက်မီးယူ, ထီင်း။ ယေးငိုဆီးခလး လူင်ပွင်လိုင်းဂေး ကမ်းပခိုဆီး တု, ဂေး, သားခါးဖါးယဝ်။ ဂွမ်းလွင်းတုမ့်တိုဝ် သုဆီး, လံးဂူဆီးတင်းဆမ်ဆမ် ပီဆီးတီးလမ်လွင်းခတုခတု။

ဖါးဂမ်းကေး, လံးထုဂ်, သားခါးစိုဆီး

လွင်းလံးသားခါးစတီးဂိုတ်းယိုတ်းဖါး လုမ်းတုင်ဆိုင်လုမ်းဗျာ, လံးကွင်, ဧပု ဆမ်စိုဆီး တေးလိပ်မီးဖါးဂမ်းကေး, ဂူလုး ကမ်တိုက်ဂေး, သားခါးယူ, ယွဆွဲပိုဝ်းမီးလွင်း သားခါးစတီးဖါးစိုင်ခွင်မုးခလး လူင်ပွင်လိုင်းစပ် လံးဂိုတ်းယိုတ်းစွင်ဂါဆမ် ဂေး, သား ဖါး။

ဖါးမာင်ကမ်တီး, လံးစာမ်, ယု, ပီတ်းစိုဆီး

ဝမ်းမိုဝ်းဆွဲတီးဆွဲမိုဝ်း ယူ, ကီတ်းခလး ယူ, လူပုဖါးကမ်စပ်ဂေး, သား မိုဝ်း ပူဆွဲမုးလံလံပီလိုင်းဆဆွဲ စပ်ယု, လိပ်ပီတ်းစိုဆီး။ ဂွမ်းဆမ်ခလး စမးဆမ်ဂေးမီး ကသားခါးသေ လံလွတ်းလိပ်စိုဆီး ပူဆွဲမုးကမ်းပံ, ပေးခိုင် တီးဆွဲမိုဝ်းပီင်း, သီတ်း ဖါးဂမ်း ဆမ်တီးသားခါးဝံဆိုင်စမးဆမ် Loire ခလး Leguer ဆွဲဂေး စပ်ကွမ်ကမ်ယု, ပီတ်း။ ဝံးသေကမ်းမီးဖါးယဝ် စမးဆမ်ဂေး စိုဆီးလံလီမိုဆ်ဂပ်, ဟု သီင်းမွဆွဲခလး လိုဝ်ပခင်း ပုဂ္ဂုးမိုဝ်းလိုင်, မုးစိုဆီး။

ထာတ်းလွံဂီဆ်, စီင်သုဆ်, လံးတိုဝ်းတွမ်း

ဂူဆီးကမ်လံးစာမ်, လွင်းတုမ့်တိုဝ်ဖါး ဂမ်းဆမ် တိုက်ခပုတု, ကီတ်း, စမသုဆ်, လံးစပ်။ မာင်ဂေး, လံးဂွပ်ဂေးသားတီးဆီးစိုဆီးတမ်ထူဆီး။ မာင်ဂေး, လံးစပ်းဂူမ်းတီပ်း တတ်းပု မာင်ဂေး, သမ့်လံး ဆမ်လွံ, ခလးဗွဲဗျာ။ ယွဆွဲပိုဝ်းလွင်းသားခါးစတီးစွင်ဗျာ

ကမ်လံးစာမ်, တင်းတုမ့်တိုဝ်ခလး ဗျာစပ်းဂူမ်းစပ်လိုင်းဆဆွဲသေ တေးလိပ်လံးမီးမုးလွက်းလံးခဆ လုမ်းဗျာ, (International Guideline) တု, တေးဂေး, သားခါးဖါး ဖါးမမ်းပေးလီခလးစိုဆီးယွံ, ပိုင်ခဆလိုင်းဆွဲ လံးထုဂ်, သားခါးစိုဆီးမုး လူလုး လုမ်းထတ်းသားခါးဖါးလုမ်းဗျာ, (World Commission on Dam) လာတ်းဝုး ပေးဗျာကမ်တေးလံးစာမ်, တုမ့်တိုဝ်စပ် ကမ်းလံးလွံဆိုင်ဂါဆ်သားခါးဖါး ကမ်းထုဂ်, လီသားခါးဖါးသေမိုဝ်း ဂူဆီးသားခါးဖါးတေးလံးဂပ်းသိပ်, ဗျာကမ်တေးလံးစာမ်, တင်းတုမ့်တိုဝ်ဆဆွဲသေ ထုဂ်, လီလုင်းလံးမိုဝ်းစေးမမ်းဂီဆ် တွမ်းတု, သားတီးဆီးစိုဆီး သင်ဝုးလိက်းဂူမ်းမာလုလိပ်ဂျာ, ဗျာလံးစာမ်, ဗျာစပ်းလု, လိုင်းဆဆွဲ လင်းစွမ်းတုမ့်ဂါဆ်သေ သားခါးစတီးဗျာ, သားခါးဖါးဂျာ, လံး။ လူင်ပွင်လိုင်းဂမ်းဆမ် ကမ်းပေးခွမ်လီဆိုင် ပပ်ဂီမိုဝ်းစတင်းဆွဲသေတု, ဗျာလံးစာမ်, တုမ့်တိုဝ်စပ်စတု လွံ, ပပ်ကမ်ဆွဲ ဆင်, ခိုင်းမိုဝ်းကမ်ဆိုင် သေ တိုက်းတွမ်းတု, သုဆ်, လံးစပ်ယူ။

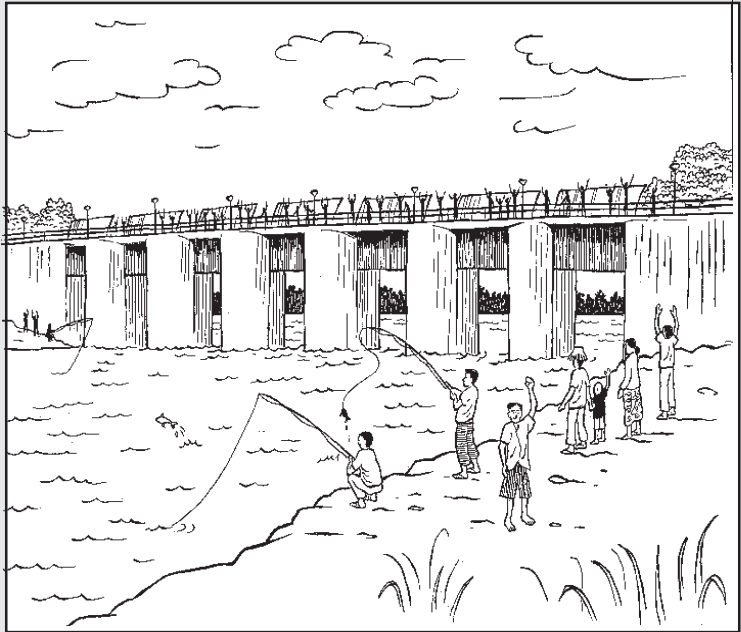

ငိုဆီးတု, သားခါးဖါးယွမ်းလုင်း

သားခါးဖါး သီင်းဂုးတိုဆီးလင်းမမ်းဆမ်။ လူင်ပွင်လိုင်းမိုဆ်ဆင်, (Latin America) ကပ်ဗျာဂုးခလး ဘေးသျှိုဝ်း (Africa and Asia) ဆွဲ လံးဂူငိုဆီးတီး ယေးငိုဆီးလုမ်းဗျာ, ခလး မုဂ်လုမ်း ပုဂ်းပွင်လွင်းစိုဆီးယွံ, တွမ်းတု, သားခါးဖါး မိုဝ်းသမ် ပီပူဆွဲမုး မုဂ်လုမ်းလိုင်းဆွဲပခိုဆီး ဂွမ်းယွံ, တီးလူင်ပွင်လိုင်း တု, သားခါးဖါး။ ဝမ်းမိုဝ်းဆွဲ ဂွမ်းမီးလုမ်းသားခါးစတီး ကမ်းပခိုသားခါး ဂှာပ်းခိုင်းဆု, ခလး စပ်ဂေးကမ်းပခိုဂူငိုဆီး ယွံ, လူင်တု, သားခါးဖါး မိုဆ်မိုဝ်းဂွမ်း, ယဝ် လွင်းလိုင်းဆွဲ ဂိုတ်းစွဲ, လူင်ပွင်လိုင်းဂီဆ်းလွံ တု, တေးဂေး, သားခါးဖါး။

ဂူဆီးဝါဆီးပေ နှိုးဂိုတ်းလွင်းသင်းဗေံ “ လျးသီသလံ” (Rasi Salai)

ဆီးပီ 2000 ဂူဆီးမိုင်းလံးတိုက်းသါဆီးစတ်း နှိုးဂိုတ်း ဗေံ လျးသီသလံ ဗွင်မိုင်းထံး။ ဆံပီဆီးလွင်းကဆီးကွင်ပေ ယိုလုင်ကဆီးဆိုင်; ဗေံလံးရှိုတ်းနှိုးဆေမ့်ထူမ်း လိဆီးရှိုးဆေးစွင်ဂူဆီးမိုင်း 15000 ဂေ့ပံါ ခုရှုရှမ်းတင်းဂျုမးစွင်ပုဗလး ရှိုတ်းနှိုး ဆေမ့်ထိုမ်းထိုဆီး, (Swamp Forrest) လု လိပ်။

ဂူဆီးလှိုင်းလံးစါမ်,တင်းတုမ့် တိုဝ်ဆေဆံ့ ကင်,လံးကွဆီးဂဆီးတတ်းသိဆီး လို တျတိုက်းသါဆီးစတ်းဗေံသေ လှိုင်းစပ် လံးတုဂ်းယွဆီး နှိုးပိုတ်,ပဆီးဗေံတူဗေံ တျနှိုးဆေမ့်လံ ခလး စိုဆီးသင်းလွင်းရှုဂါဆီး ဂူဆီးမိုင်းမိုဆီးဂပ်,စိုဆီး။

ဆင်,ရှိုပ်ရှိုင်းသါဆီးစတ်းစပ်မီး ဆေမ့်တွဆီး စပ်သင်းမူ,ဝါဆီးသါဆီးစတ်းဆီး ဆေးလိဆီးသင်းဗေံ ခလး ဂူဆီးသါဆီးစတ်း ဂမ်းဗွင်း သိမ်းကပ်တီးယူ,ဗေံသေ လှိုင်းစပ်လာတ်းဝုး စပ်တေကမ်,ယွမ်းစံါ တေ့ထိုင်ပိုတ်,ဗေံတူဗေံစိုဆီး။ ဂူဆီး သါဆီးစတ်းစပ် လံးစါမ်,ဆေမ့်ယိုင်းစိုဆီးလွမ်းစွမ်းဝံ့သေ လွင်းသါဆီးစတ်းကဆီးဆံ့ ရှိုင်ဆေးလံပီဆင်,ဂပ်, ဂမ်းလိုဆီးသုတ်း ဂူဆီးဝါဆီးလံးပေဂျု။

လုင်ပွင်လှိုင်းထံး လံးတုဂ်းလုင်းတျပိုတ်,ဗေံတူဗေံ လိမ်မိုင်းဆေဆံ့မေး ခမးဆေမ့်ဂေးမီးကသါဂ်းမေးမိုဆီးဂပ်, စိုဆီး။ ဂူဆီးမိုင်းဂေးကင်းဗေံဂ်,ဗေံတူဗေံဗေံ,ခမးဆေမ့်”မုဆီး” ခလး ရှုပုလံးထီင်းပွဂ်းဆိုင်။ လွင်းယူ,သပ်းဂါဆီးသင်း လှိုင်းစပ်ဂေး လံးလီစိုဆီးမေးမိုဆီးဂပ်,။

“ပုပုဗျာစွင်းတမ်” ဗေံဆမ်းလွင်းတူင်ဆိုင်သါဆီးစတ်း ဗေံလျးသီသလံ လံးသပ်းလီင်းခဆေဝုး ယွဆေပိုင်းသင် ခလး လံးသါဆီးစတ်း “ဂိပ်းသိမ်းသိင်,ဝီတ်လွမ်းဆံ့ ပီဆီးလွဂ်းလံးကဆီးဆိုင် တျလွဲလုဂ်းလါဆီးစးရှုဂ်း ဂျုလံးစါဂ်းရှိုင် လှိုင်းဆံ့ပီဆီးဂါဆီး စးရှိုတ်းတွဆီးတျ,စပ်ယူ,တေးလိပ်”

ကွင်ပေ.... ဂူလှ်းဂျုဗေံတိုက််လွဂ်,တူင်,ဂူင်းဂူဆီးယူ,

ဂါဆီးသါဆီးစတ်းဗေံဆံ့ ကွင်,ခပုယို,ဆေမ့်သေတျ ဂူလှ်းဂျုလုင်,ရှိုတ်းထီင်းတင်းဆေမ့် ဂွပ်းလုင်ပွင်လှိုင်းစပ် ကွဆီး ဂါဆီးဂေးသင်းဗေံ ဆီးမိုင်းလုမ်းဗျာထီင်းတင်းဆေမ့် ဂူဆီးဂမ်းဆေမ့်ဂေး တိုက််လံးလု,သုမ်းရှိုဆီးယေးခလး တီးလိဆီးတျ, သင်းကင်,ဂိပ်းဆေမ့်တင်းဗေံ လှိုင်းမီးကမ်းဆတ်းယို, ကပ်းဆေးတီးယေးဂိုဆီး(ပါဆီး,။) ဗွမ်,ပဆီး,ခလး မုဂ်လုမ်းရှိုတ်းပံး မါဂ်းမီးစိုဆီးယို,စပ် တိုက််မီးဗေံဆီးဂါဆီးဂေးသင်းဗေံဆေမ့်လှိုင်ဂပ်,။

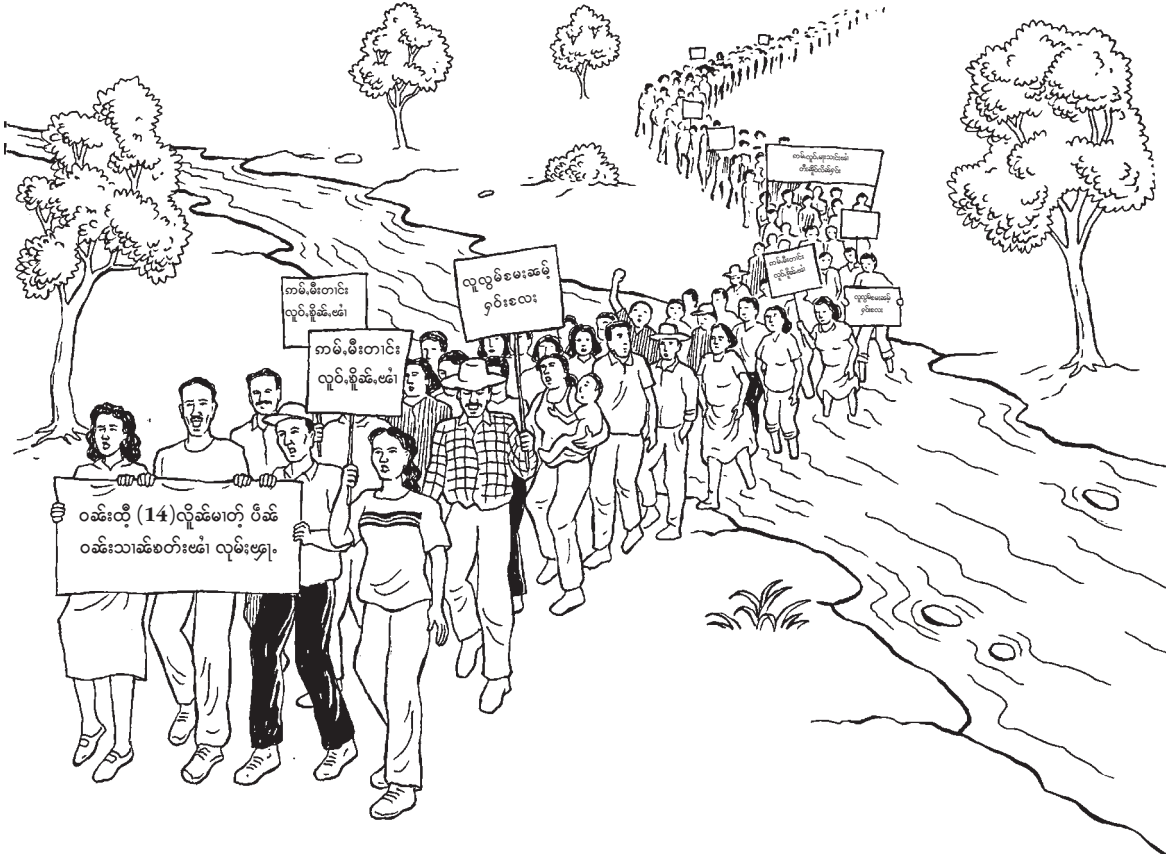
- လှိုင်းရှုင်းလုင်,ဗွမ်းဂါဆီးသါဆီးစတ်း ဗေံရှုဂ်းရှုလုင်
- လှိုင်းရှုင်းလုင်,ရှုမ်းမိုင်းဂါဆီးရှိုတ်းဂါဆီး လွဲးထီမ်ဂါဆီးခလး ရှိုဆီးရှု,တျ,ဂီတ်,ခစသုဆီး,လံး ဗွင်ဂူဆီး ကဆီးလံးစါမ်,တင်းတုမ့်တိုဝ်ဗေံ

ပေးဝုးရှုဂ်းရှုမ်းမိုင်းဂါဆီးသါဆီးစတ်း ဆံ့ရှိုတ်းနှိုးလုင်ပွင်လှိုင်းစပ်ယပ်,ဗေံတူ, တွဆီးတျ,သင်းဗေံ ခလး ရှိုတ်းရှုတူင်, ဂူင်းဂူဆီး။

တေတိုက်သားခတ်းဗ်းလိုင်ခိုင်

တၢ၊တေတိုက်တေးသားခတ်း တွန်းတၢ၊သုခ်းလံးသုခ်းပိခ်းစွင်လဝ်းဂဝ်၊ဆခ်း မီးလံာ်လိုင်လံာ်ပိုင် ကခ်း လဝ်းဂဝ်၊ရှိုတ်းသၢင်းလံး ခတ်းလိုင်ခိုင်စေးယိုင်ခိုင်ကခ်းကွက်၊မၢး ပုဂ်းပွင်ဗ်းခိခိခိခိ ခင်၊ရှိုတ်းတေတိုက်ထိုင်ယိုင်ခိုင်မံာ် ခလး လွက်းလံးပိုင်လိုင် ကခ်းလဝ်းဂဝ်၊လၢင်းတိုင်ခိုင်လွမ်းဝင်းတေတၢ၊ပံာ် “လွင်းသုခ်းတုမ်” ရှမ်းပုး ရီပီးခွမ်စေးမုခ်းခလး လီဂ်၊ခဗစေးမုခ်း၊ ရှမ်းခွမ်းလွမ်း လုမ်းလံးခါမ်၊တၢင်းတုမ်တိုင် တၢင်းမူ၊တၢင်းလုမ်းခလး ရှိုတ်းဂခ်းတိုင်ခိုင်လွမ်းလုမ်း လုမ်းဗျးလိုင်ခိုင် မိုင်း ခလး ကိုင်၊မိုင်း။

ခိခိခိတွန်းခိ ဝခ်းတၢင်းရှခ်းထိုင် လွက်းလံးပုဂ်းပွင်ဗ်းခိခိခိ တၢ၊တိုင်ခိုင်သားခတ်း။ လခ်းဗင်ရှခ်း လွက်းလံးတိုင်ခိုင် ကခ်းလဝ်းဂဝ်၊လၢင်းကဝ်သၢင်းဂျ၊ ဝင်းတေတၢ၊ပံာ်လွမ်းခတ်းတွန်း လွင်းဂေးသၢင်းဗ်း တွန်းလိုင်ခိုင်သုတ်း လံး ခဆဝ်သၢမ်လွက်း တွန်းစွင်ဂေးသၢင်းဗ်း ခလးလွက်းတွန်းပိုင်လိုင်တင်းခမ် တၢ၊လဝ်းဂဝ်၊လၢင်းကဝ်လု။

လိုင်ခိုင်မတ်း 14 ဆံ ပိခ်းဝခ်းရှုးမိုင်းမိုင်းတိုင်ခိုင်သားခတ်းဗ်းခလးခမးခမ့၊ ခမ့ ခလးလိုင်ခိုင်မီးကး သၢဂ်း (International Day of Action Against Dams and for Rivers, Water and Life.)။ မုဂ်းလုမ်းကခ်းရှိုတ်း ပဂ်းခိခိခိဗျးတိုင်ခိုင် ခဆဂၢင်လိုင်သားခတ်းလွင်းဗ်း ရှိုတ်းပၢင်ကွင်၊ခပုယု၊လိုင် (Victories) ခလး ပခ်းပိုင်ရှုးရှုး မိုင်း လုတုမ်ဂခ်းခခ်းမိုင်း လိုင် မတ်း 14 ဆခ်းသေ လဝ်းဂဝ်၊လၢင်း တိုဝ်းတွန်းလွင်းစံးလိုင် (Increase Awareness) လွင်းလဝ်းဂဝ်၊တိုင်ခိုင်ရှိုတ်းသၢင်းခလး လွင်းလုမ်းသားခတ်းဗ်းလိုင်ရှုးမိုင်းမိုင်း။

ဇီဝိကိယ လွင်းသုန်းတုမ်လင်းဂပ်,

ကွမ်းတင်းသုတ်းလုတုမ်လွင်းသုန်းတုမ်လင်းဂပ်,အဆၢ ပီဆဲးစာ်တွမ်းတု,ရှီတ်းကွက်,ယိုင်းကားကိမ်း ကားဆိုင်းလး; ရှီတ်းလွက်းလားဇီဝိကိယတု,တေထိုင်ယိုင်းမာ်လင်းဂပ်, စာ်တွမ်းကားဆဲးတေလဲ;ဝုဆဲးလီလီတီတ်းတီတ်းတေးတေး....

(1) ယိုင်းကားကိမ်းလင်းဂပ်,ပီဆဲးစာ်သင်လံာ်လံာ်

ကားကိမ်းလင်းဂပ်,စာ်းလုတ်းမုးမုးထိုင် ယိုင်းမာ်ကိမ်းသင်လံာ်လံာ် လွင်းလင်းဂပ်;စွန်းဂိုတ်းလိုဝ်း ဇီဝိကိယရှာင်း ရှီတ်းဆဲးရှီဝ်။ လင်းဂပ်;စွန်းလဲးလွင်းသုးတီဆဲးလီလီဝ်ဂပ်,အဆ။ လင်းဂပ်;စွန်းစွန်းရှုမ်းဆဲးပင် တီပိတ်းတတ်းရှီဝ်။ ရှီတ်းရှုးတီတ်း ဆဲတ်းဝု; ဇီဝိကိယယိုင်းကားကိမ်းလင်းဂပ်,အဆ လင်းပီဆဲးလဲးစတုစလး; လင်းထိုင်ယိုင်းမာ်လဲးသေ မေးလိုဝ်းဆဲးဂေး; လဲးလီဂ်းလဲးထတ်းသင်း တီးဆဲးတူင်းဝုင်းလင်းဂပ်,မုး။

ယိုင်းကားကိမ်းလင်းဂပ်,အဆ တီမိးပီဆဲးမေးဂွမ်းတူဝ်လိဂ်း တီးဆဲးမေးတုတ်းယွမ်း တွမ်းတု,လွင်းသုန်း တုမ် လင်းဂပ်။ ပိုင်တီဂ်းမုးမိုဆဲးဆင်, “ဂိုတ်းပီတ်းဖေကွပ်းဝီဆဲးဂွပ်း” “Stop the Okavango Dam” ကမ်,အဆ “More com-pensation for Okavango communities!” “ပဆဲးလွင်းသုးတီဆဲးဆမ်ဆမ် တွမ်းတု,ဝုင်း, ဝုင်းဂွမ်း “ကွပ်းမုးဝီဆဲးဂွပ်း”

(2) ဇီဝိကိယလုတ်းလီ ဇီဝိကိယသားသားစာ်းရှုတ်း

သင်းဂေးရှုမ်းရှီတ်းကိမ်းဆဲး ပီဆဲးကားလမ်, လွင်းတီးသုတ်း ပွမ်းဆိုင်တု,ဇီဝိကိယတုတ်းသုမ်း။ ဝုဆဲးပွင်ထတ်းသင်းဝု;ဖုးလုသုမ်းလု ကပ်လုသု,ဆိုင် လွင်းတင်းကိမ်း(Issues)ပီးပေးတု,တေရှုမ်းပု; ဆဲး လွင်းတူင်းဆိုင်ရှီတ်းသင်း (Struggle) လင်းဂပ်,။ ဖုး လုလင်းလွဲးထီမ်လင်းဂပ်,? ဇီဝိကိယထီမ်းကားလဲးစာ်, လွင်းတုမုးတိုဝ်းဖေ လွင်းကွင်း,စပုပီးသုန်းတုမ်လင်း ဂပ်,အဆ ပိုင်ကိုင်ဆိုင် တင်းကပ်ထီမ်ဆဲးတူင်း,ဝုင်း လင်းဂပ်, သင်းလဲးဂွမ်းမိုင်းဂုးရှီဝ်လး လွမ်းလုမ်း ကားကမ်,လုးလုင်ပွင်လိုင်လိုင်ရှီဝ်။

ဝုဆဲးသင်းဝု; ဇီဝိကိယဖုးသားသားစာ်းလင်းဂပ်, တီးလုပီဆဲးတီးလုတ်,စီင်စပ်လးလုတ်,ကွမ်းစပ်။ စပ်လင်းရှီတ်း လိုင်ရှီဝ် တု,သားသားစာ်းလင်းဂပ်,လး လင်းဂပ်,သမ္မိလင်းတုတ်းတေးသားသားစာ်းတီးရှီဝ်လုင်စပ်ဆဲးလိုင်ရှီဝ်။ လိုဝ်းဖုး သားသားစာ်းရှုတ်းဆဲး လင်းရှုမ်းပု;တူင်း,ဝုင်းဖုးစပ်းပု;တင်,လုမ်း လင်းဆေးတီးဆဲးမိုင်းရှုတ်းလး ဖုးရှီတ်းကားမိုင်းဆဲး လိုင်မိုင်း။

(3) တီးမုင်းမာ်လင်းဂပ်,ပီဆဲးဇီဝိကိယ

ဝုဆဲးတုလုတ်းဝု; ဇီဝိကိယပမ် လွင်းစံးလဲးစံးပမ်လင်းဂပ်,။ ဖုးလုဇီဝိကိယပမ် ဖုးတီပိတ်းတတ်းမက်မမ်း လွင်း စွန်းကား? ဂွမ်းလိုင်ဆဲး ပီဆဲးဂွမ်းဆဲးလုမ်းလုင်ပွင်လိုင် လင်းဂပ်,ဂေးပီဆဲးလဲး။ မာ်လိုင်ဂွမ်းရှီတ်းကားဖေပုဂ်းပွင် ရှုမ်းမေးဂေးပီဆဲးလဲး ကမ်,အဆ ဖုးလွဲးထီမ်ထီမ်း လိုင်ဆဲးပီဆဲးတီးမုင်းမာ် လင်းဂပ်,အဆယဝ်။ တီးမုင်းမာ်ကားလုကားလဲး တီးသုတ်း တွမ်းတု,လင်းဂပ်,တေလင်းရှုမ်း,လမ်း? သင်ဝု;လင်းဆေးတီးလင်းဂပ်, ဂုမ်းဂမ်ယိပ်းဝုလိုင် တေတု,ရှုမ်း,လမ်း ဖုးလိုင်ဂမ်လွဲးစွန်းကားယု။ မာ်ပွက်းလင်းဂပ်,ထုဂ်,လီမီးတီးမုင်းမာ် သွင်-သားတီးသေ လု,လွက်းလဲးဇီဝိကိယ ကားပီဂ်, ပိုင်ကိမ်း တွမ်းတု,တီးမုင်းမာ်ဆိုင်ကားကမ်။

(4) လွှဲလဲလျှော့စား တေလီဂ်းလံးလွှဲ လုမ်းမုင်းမံးကဝ်းဂဝ်,

ပွဲဂ်းထီဆိုင်; ကဝ်းဂဝ်,လံးထတီးကွက်,မး ဖွဲပိမ်လုမ်းမုင်းမံးလး; ဝုဆဲလွင်းတေတိုတ်ဆမ်း လွဲစပ်လိုင်ခိုင် ရှမ်းစပ်ပေးလီဂ်းလံးလွှဲစပ်လး; ဂမဲလွဲးစေးတုဂ်းယွမ်ကဝ်းဂဝ်,မး။ ပိုဆဲစပ်ဆဲကဝ်းလံးလွှဲလိုင်စပ်ခိုင်? လွင်, လွင်းတူင်ဆိုင်ပင်လိုင်တင်း; ကမ်,ဆမ်ဖုးကမ်ပမ်းပိုင်စွင်ကဝ်းဂဝ်, တုမဲတိုဝ်လိုင်စပ်စေး? လွင်,လွင်းသမ်စတီး ဆဲတေတုမဲတိုဝ်? ဂမ်,ရှမ်းရှမ်းဂမ်စိုတ်းသင်းဆဲ ဂမ်,ဆမ်တုမဲတိုဝ်တီးသုတ်း။

တွမ်းတု,တီးမုင်းမံးဆိုင်;ကမ်ကမ်ဆမ်ဆဲ စပ်လီဆမ်,စေးစပ်မံမမ်း ကမ်လောင်းတုမဲတိုဝ်သုတ်း တွမ်းတု,ပိမ်, လွဲစပ်။ ကမ်ဝံသံမံးစပ်ယမ်း စပ်လီဆမ်,လွင်းတူင်ဆိုင် ကမ်ရှမ်းတေစိုတ်း သင်းလး; ယမ်းလွဲရှမ်းတေလွင်းမိုဝ်းစိုတ်းသင်း; ဆဲပိမ်လွှဲလဲလျှော့စားလံးဖဲဆမ် ဂမ်တိုဂ်းသုတ်း ကဝ်းဂဝ်ကမ်ဆိုင်;ယဝ်။

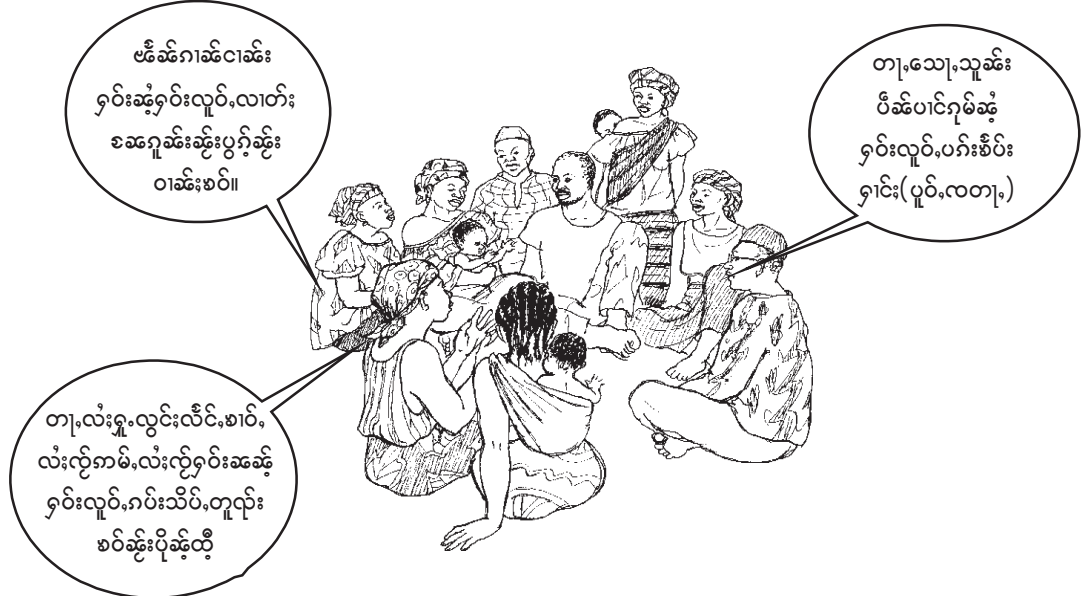

(5) လွင်းလွဲးထီမ်ကီးသင် ကဝ်းဂဝ်,လွင်,တု,ဂမ်တိုဂ်းသုတ်း

ဂမ်တိုဂ်းသုတ်းဂုးကမ်ကမ် တေလံးမီးစွင်းစွင်းမိုဝ်း မိုမ် ဆင်,စွမ်းဆိုင်;လုဂ်,ဂပ်းသိပ်,ဂပ်းသမ်လံး; ကီးမေးလဲဖုးဆဲး; စိုင်းကိတ်, လီဂ်း; စိုင်းစွင်လွင်းသုတ်းတုမ် ကမ်,ဆမ်လွဲးရှမ်းတုမ်လွမ်း လွင်းတိုင်းစိုမ်း ဆေးလးစေးကင်လွဲ။ မူ,လုမ်းဂမ်ဆမ် ပိုင်းကိုင်ဆိုင်လွင်းဂမဲထီမ် တီးဖုး ရှမ်းလုလုးဆဲးတူင်,ဝုင်းစပ်။ လွင်းလွဲးထီမ်တင်,မိုဝ်းသမံ မိုမ်ဆင်,လံးတီး ဂုမ်းသထေးဆဲးမိုင်း လုမ်းလွဲးထီမ်ပိုမ်း လု,ဂု,လိုင်ဆဲးယဝ်။ သင်ဝုးကဝ်းဂဝ်,စွဲလံးတင်းလွဲးထီမ် ရှမ်းမိုင်းရှင်ဂင်လိုင် စတီးလွဲဂပ်းသိုပ်,မုဂ်လုမ်း ကမ်စိုင်း ယွဲ,လုမ်းကမ်ကမ်,လွဲးလုင်ပင်လိုင်; တီးဆဲးမိုင်းဆွဲးမိုင်း။

(6) တီမ်းမံးလွင်းဂမ်တိုဂ်းသုတ်း

လွှဲလဲလျှော့စားတုမဲစွင်ကဝ်းဂဝ်,ဆမ်ယု,လိုင်တီမ်းဝံ ဂုမ်းတင်းဆမ်လောင်းစွဲးတုလုးသေ လွဲ,တိုဝ်းမမ်း တွမ်း တု,တေရှင်းရှိုမ်းဖဲဆမ်ကမ်စွင်လိုင်စပ်။ သင်ဝုးဆဲးတူင်,ဝုင်းကဝ်းဂဝ်,ဆမ် ကမ်,မီးဖဲမေုလုကမ်လီဂ်းလိုင် သုတ်းတုမ် ပိမ်ပင်ဂုမ်သေ ကုပ်,ဂုမ်လွှဲလဲလျှော့စားတုမဲရှမ်း ရှမ်းဂမ်တင်းသိုင်း ရှမ်းပေးတိုက်,လီင်းဝုး ဂုးဂေု,ပွင်,လွဲလး ဖွဲမုဲလွဲ လံးလွမ်း။ စိုတ်းစပ်မံးဆေးဂမ်လီင်းလီင်းလီင်းလီင်း ရှမ်းဂုးဂေု,ရှု,ဝုး ဆေးဂမ်ဖဲမမ်းတေလံးစိုတ်းကီးသင်။ သင်ဝုးဂုမ်း ဆဲးမိုင်းကဝ်းဂဝ်, လုကမ်,လီဂ်းကမ်,ပိမ်လိုင် ဆင်းသေကုပ်,ဂုမ်ဂမ်လွင်းလွှဲလဲလျှော့စားလံးဖဲဆမ်ဂမ် ရှမ်းရှမ်းဂမ်လး; ရှိုတ် ရှမ်းပေးတိုက်,လီင်းဝုးဂုးဂေု, ပွင်,လွဲလးဖွဲမုဲလွဲလံးလွမ်း။

ဖဲဆမ်ဂမ်ဝမ်း
ရှမ်းဆဲးရှမ်းလုင်,လတီး
စဆေုဆဲးဆဲးပွဲဆဲး
ဝမ်းစပ်။

တု,သေု,သုတ်း
ပိမ်ပင်ဂုမ်ဆဲ
ရှမ်းလုင်,ပမ်းစိုပ်
ရှင်း(ပုင်,လတု,)

တု,လံးရှု,လွင်းလီင်း,စပ်,
လံးလွဲကမ်,လံးလွဲရှမ်းဆမ်
ရှမ်းလုင်,ဂပ်းသိပ်,တုလုး
စပ်ဆဲးပိုဆဲးထီ

ဇနီးမောင်နှံ၊ လွင်းတု၊ တိုက်ဖော်

လွှာလုံးဇနီးမောင်နှံမာင်ကိုင်း လာင်းတုမ့်တိုက်စာတုခင်း၊ ဂါဆဲသင်းဇနီးယူ၊ ပွတ်းတွမ်းကိုင်းဆဲခဲ ပခဲ တာင်းဝုဆဲ ဂါဆဲတုင်ဆိုင်ကဆဲလဝ်းဂဝ်၊ လာင်းရှိုတ်းသင်း၊ စတ်းလိတ်းဂုးလွှာခင်း၊ လွှာလုံးဇနီးမောင်နှံလဝ်းဂဝ်။ ဝုဆဲထတ်းသင်းလွမ်းတွမ်းကိုင်းဆဲခဲသေ တွမ်းလုလာင်းလွံး ဆဲးလွှာခင်းဂါဆဲတုင်ဆိုင်ခွင်လဝ်းဂဝ်၊ စလးလွှာလုံး ဇနီး မောင်နှံလဝ်းဂဝ်။

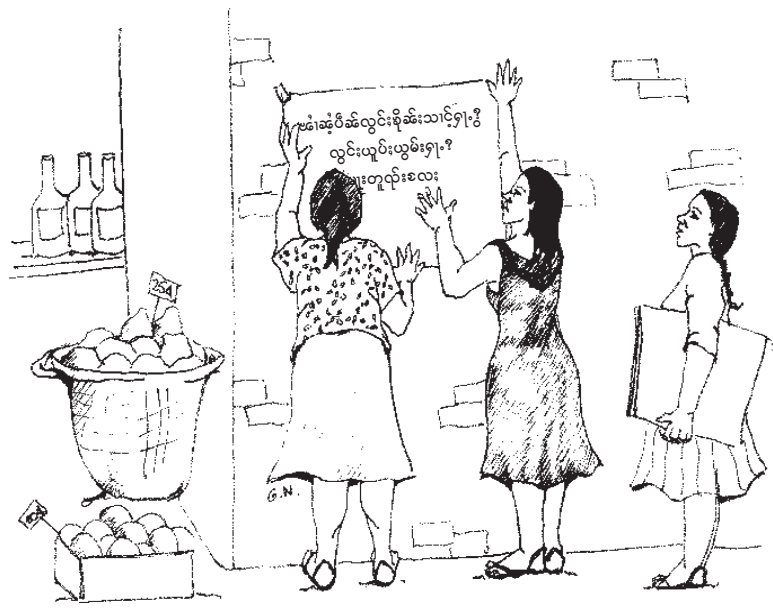
ဂိုင်းခွမ်ဗေးမုန်း

ဂိုင်းခွမ်ဗေးမုန်းဂိုင်း၊ ဂဝ်းလွင်းခွင်းဂါဆဲဆဲ မဆဲးတုမ့်တိုက်တုင်၊ ဝုင်းဂုန်းခလးခမးဆဲမ့်ကိုင်းရှိုက်။ ဗေးမုန်းကိုင်းဆဲ လာင်းလွံးရှိုင်းဇနီးမောင်နှံလဝ်းဂဝ်၊ ဗိုင်းဆဲဆဲယဝ်။ တိုးဆဲမီးဝဲဗေးထာမ် မာင်ကိုင်းတု၊ လုဝ်၊ ဝုဆဲ။

- ဝါဆဲးစလးတီးလိဆဲးတီးလုလံာ်လံာ် ကဆဲးတေလံးစာမ်၊ တာင်းတုမ့်တိုက်ခွင်ဇနီးဂါ၊ ဂိုင်းဆဲမ့်?
- လွင်းသားတီဆဲးဂါးသင် ကမ်၊ ဆဲဆဲ စပ်မာ်းမဆဲးသားတီဆဲးပခဲတီးယူ၊ ဂါးသင်၊ သင်ဝါးမီးသေလွင်းလွင်း ကိုင်းဆဲပိဆဲးဂါးသင်?
- ဗွဲပိဆဲးဗုဂုးပွင်ခွင်းဂါဆဲ? ပိဆဲးလုမ်းလုင်ပွင်ကိုင်းရှို၊ ဗွမ်၊ ပခဲ၊ ရှို၊ ကမ်၊ ဆဲဆဲ တင်းသွင်လုမ်း?
- ဂွမ်းသင်စလးလံးဂေး၊ သာင်းခွင်းဂါဆဲဆဲ? ခွင်းဂါဆဲဆဲမဆဲးလုဝ်၊ သာင်းစတုဂ့?
- ဗွဲပိဆဲးဗုဂုးလွံးထီမ်ကိုင်း တု၊ ခွင်းဂါဆဲကဆဲဆဲ?
- ပဂ်းပိုင်မံမီးဆဲးမိုင်းသုဂါသင် ဂုန်းပွင်ခွင်းဂါဆဲစပ်ရှိုတ်းလွမ်း?

ပိုဆဲးဗေးမုန်း

ရှိုတ်းကွက်၊ မွဲပိပ်၊ ဗုဆဲးလိက်လံးငါဆဲး စလး၊ ဗိုင်းမိုင်းမာင်ကိုင်းသေ ပိုဆဲးဗေးမုန်း ရှိုးတုင်၊ ဝုင်း ဂုန်းလဝ်းဂဝ်၊ စပ်းလွဲပွင်၊ လွဲခိုဆဲးမားဝါး သာင်းဇနီးတုမ့်တိုက်စပ်ကိုင်းရှိုက်။ ဗိုင်းမိုင်းကဆဲးရှိုတ်းရှိုတ်းကွက်၊ ကိုင်းဆဲ လာင်း ပိုဆဲးဗေးပခဲတီး တုင်၊ ဝုင်းဂုန်းတာင်းကိုင်း လု၊ ကဆဲးလံးစာမ်၊ တာင်းတုမ့်တိုက်ဇနီးထီင်း။ လွင်းရှိုတ်းကွက်၊ ဗုဆဲးလိက်ဂုးလွင်း လွင်းစတု လုမ်းသိုင်၊ ဝီတုလွမ်၊ သုဆဲးလံးသုဆဲးပိဆဲးဂုန်းစလး လုမ်းတာင်တုင်လုင်ပွင်ကိုင်းစပ်ရှိုတ်းကွက်၊ ယဝ်။ ကိုင်းဆဲမဆဲး ပိဆဲးလွှာလုံးလီ တွမ်းတု၊ ဂါဆဲတုဂ်းယွမ်းဂုန်းမိုင်း။

နှိတ်းဂါခ်းကွမ်းသိုဝ်,

ပိုခ်းစးဖေးစေးဂျမ်းကဝ်းဂဝ်,ကွမ်းဆွဲးထီ,ဝီ, လိက်းပိုခ်းဖေဝ်,ခလး
ကွမ်းရှင်းပွဲ,သီဝ်။ လိုဝ်းဆွဲးကဝ်းနှိတ်းရှင်းလူင်ပွင်လိုင်းခလး, ဂူခ်းသင်းဖေခပ်
ရှင်းလွင်းတုဂ်းယွခ်းစွင်ကဝ်းဂဝ်,လီဝ်းခမ်း ရှင်းဆင်းခပ်သေလာတ်းစဆလွင်း
စေးမုခ်း ကဝ်းဂဝ်,တီမ်းကွက်,ဆွဲးသိုဝ်,ခပ်, နှိတ်းပင်သပ်းလီင်းကွမ်းကုမ်း
သိုဝ်,ခပ်, ဝွက်,ကုမ်းသိုဝ်,ခပ်ခပ်းမးရှမ်းကွမ်းဆွဲးဂါခ်းတူင်ဆိုင်ကဝ်းဂဝ်,ခတ်း
လုံမိုတ်းဂိုဝ်းကွမ်းဆင်းခပ်, ရှိးခပ်လွဲးထီမ်ပိုခ်းစးဖေးပခ်းလွင်းသူ့စွဲးပီခ်း။

သူခ်းတုမ်လူ.တုမ်ရှင်းတုမ်းတမ်း

သူခ်းတုမ်လူ.တုမ်ရှင်းမိုင်း ရှိးတုမ်းတမ်းတု,ဂါခ်း တိုက်းသူခ်းဆွဲးပီခ်း
ဖွမ်း လီလွင်းဂမ်လွဲးဂါခ်းတူင်ဆိုင်ကဝ်းဂဝ်,ခတုခတု။ လွင်းနှိတ်းရှင်းဂါခ်းတိုက်းသူခ်းသူ
ကွင်းစပုဆွဲး ဂဝ်ဆိုင်ဂူခ်းခပ်းပးဆွဲးဂါခ်းတူင်ဆိုင်ရှမ်းတုမ်ဂါခ်း။

လူင်ပွင်လိုင်းတင်းဂူခ်းသင်းဖေခပ်စတု ခတ်းလုံတိုက်းယု.ဖူးသခ်းခတ်းခပ်ရှိးတီဂ်,ယံးဂါခ်းတု,သေ။ ဂွမ်း,တေ
ခတု,ဂါခ်းတူင်ဆိုင်သူခ်းတုမ်ဆွဲး သင်းတူင်,ပူင်ဂူခ်းရှင်းမခ်းဂီခ်း မီးတင်းရှမ်းတုမ်ဂါခ်းဆွဲးနှိတ်းရှင်းဂူခ်းသင်းဖေခပ်
ယု.ဂဝ်းရှင်းယပ်,။လွက်းလံးဂါခ်းဆိုင်တုခ်းတု,တေရှုလုမ်းတုမ်ဂူခ်းတင်းဆမ်ရှိးတုမ်းတမ်းဆဆွဲး တင်းမုတ်းကွမ်းကဝ်း
ဂဝ်,ရှင်းစေးရှင်းမခ်းလံး။ ကဝ်းဂဝ်,လင်းရှမ်းဂပ်းသခ်းကွမ်းတင်,မူ,တင်,လုမ်း ဆွဲးလုမ်းဂပ်းသခ်းလိုင်းဆဆွဲး ရှုတုလုမ်း
လုမ်းဂပ်းသခ်းဆွဲးလိုင်းမိုင်း ဂါခ်းဂပ်းဖေခပ်မိုင်းကဝ်းဂဝ်,သေ နှိတ်းပင်ဂုမ်တု,ဖေခပ်ဂါခ်း လွက်းလံးခိုင်သင်းခလး
ကုပ်,ဂုမ်ဂါခ်း လွင်းတူင်ဆိုင်ဂါခ်းတေရှိတ်းသင်း။ သင်းလုမ်းကူလုမ်းလီဝ်းလွမ်း လုမ်းဂါခ်းဂါခ်း,လွဲးလူင်ပွင်လိုင်း၊ ဖူးလူင်
လီခ်း၊ ဖူးဆွဲးဂါခ်းဖေ,ပက်းပိုင်၊ ဖူးစုဆွဲးစု,၊ ဖူးဂတ်းစီခ်း,ဖေ,လွက်းလံးဖေခပ်ဂါခ်းခလး လုမ်းလုမ်းဖူး,ဂူးလုမ်း။

ရှုလုမ်းတုမ်တု,ဆးလိခ်းခခဂင်လုံ ရှုလုမ်းတုမ်ရှင်းခပ်းပးကွမ်းဆွဲးဂါခ်းတူင်ဆိုင် ခခဂင်လုံဝု,ကမ်,လုံ,စုမ်းစွင်
ဆွဲးမိုင်း စုမ်းစွင်ပမ်မို, ပိဂ်စတု.တင်းသေသခ်းခတ်း လွင်းတူင်ဆိုင်လိုင်းဆွဲး ပီခ်းဂါခ်းဂမ်ထီမ်နှိတ်းရှင်း ဂါခ်းတူင်ဆိုင်ရှင်း
ကွင်းစပုဆွဲးယပ်။ သင်ဝု,တီပံးတတ်းနှိတ်းသင်းဂါခ်းတူင်ဆိုင် ရှိမ်းမုတ်းကွမ်းဂမ်ထီမ်ဂါခ်းသင်းဖေခပ် လိုင် တေမီးလွင်းကွင်း,
စပုတင်းဆမ်။ ထီင်းလွင်းဆိုင်, နှိတ်းပင်ဂုမ်ကွမ်းဂူခ်းဝါခ်းဂူခ်းမိုင်း ဆွဲးဝါခ်းဆွဲးဝီင်း ဆွဲးပီခ်းလွင်းဂမ်လွဲးဂါခ်းတူင်ဆိုင်
ကဝ်းဂဝ်,ခတုခတု။

သူခ်းတုမ်လူင်ပွင်လိုင်းခလးဖူးဂပ်းထီမ်ပိုခ်း

ရှုပုထူပံးကွမ်းဖူးမီးသူခ်း,တီပံးတတ်းသေ လတ်းခပ်သူခ်းတုမ်ခပ် ရှိးဂမ်လွဲးလွင်းတုဂ်းယွခ်းရှင်းရှုး ဆွဲးဂူခ်း
ရှင်းလူဝ်,ရှုပုထူပံးဆဆွဲးပး ဂူခ်းနှိတ်းဂါခ်းလူင်ပွင်လိုင်း (ကိုင်း, ဝီင်း, ကေးဝီင်း, လိုင်းမိုင်း) ပးတင်းဖူးခပ်လုမ်းပု,လီ,မခ်း,
(Parliament) သူင်,လိက်းရှမ်းမံ ဂါခ်းတိုက်းသူခ်းလူးတီး လူင်ပွင်လိုင်းခလး ဖူးဂမ်ထီမ်လွဲးပိုခ်းတု,သင်းဖေ၊ ပေးဝု,ဖူး
ဂမ်ထီမ်ပိုခ်းဆဆွဲး ပီခ်းလုမ်းလုမ်းဖူး,လိုင် ကဝ်းဂဝ်,လူဝ်,ဂပ်းသခ်းကွမ်း လုမ်းဂါခ်း,လွဲးလူင်ပွင်လိုင်းလုမ်းဖူး,သေ သူခ်း
တုမ်သခ်းခတ်းဖူးလွဲးထီမ်ပိုခ်း တု,စုင်းဂါခ်းသင်းဖေဂျု။

တူင်ဆိုင်ကွမ်းပက်းပိုင်တြးဝင်,

ဂါခ်းတူင်ဆိုင်ကွမ်းဆင်,ပက်းပိုင်ဆွဲး ကင်းနှိတ်းရှင်းစုင်းဂါခ်းသင်းဖေခပ် ထိုင်းလူင်း ကမ်,ဆဆွဲးနှိတ်းရှင်းဂူခ်းလံးခမ်,
တင်းတုမ်တိုဝ်ခပ် လံးပိုခ်းသံးတီခ်းခိုခ်းလီ။ တိုက်းသူခ်းဖူးဆွဲးဂါခ်း ရှုလွင်းဖူးဖေခပ်ဂါခ်းပုဂ်းပွင်ခပ်နှိတ်းဖေခပ်ပက်းပိုင်
ပက်းပိုင်စေးယွ,လူင်ဆွဲး ကင်းနှိတ်းရှင်းခပ်းလံးရှင်းလီခိုခ်း။ နှိတ်းဂါခ်းတူင်ဆိုင်ဆွဲးပက်းပိုင် ကွမ်းဂူခ်းဝါခ်းဂူခ်းမိုင်း
ခလး ဂူခ်းလူင်ပွင်လိုင်းခပ်ခလး။

ခပ်းပိုင်ရှုလွက်းလံးတင်,ကမ် (Propose Alternatives)

ခတ်းလုံရှိးလံးဖူးလူင်လီခ်း,တု,လွဲးကဝ်းဂဝ်, ခပ်းပိုင်ရှုလွက်းလံးတင်,မိပ်း ဂပ်းဂါခ်းသင်းဖေ (လူတုလုမ်း
တွမ်း 5 တု,စေးမုခ်းတီတ်းတေး)။

လင်းဂပ်,လောင်းနှိတ်းသင်လွမ်း ဆုံးစန့်တွမ်းဂါဆဲသင်းအံ

တွမ်းဆဲသင်းလိင်းစဆဲလွင်း 3 စန့်တွမ်းဂါဆဲသင်းအံလေး လွင်းသင်းသေးဂါဆဲနှိတ်းသင်းဆဲစန့်တွမ်းလွဲတွမ်းဆဲ တီးလင်းဂပ်,လောင်းကပ်လွဲလဲ။

စန့်တွမ်း (1) ။ ဂွမ်းဂေးသင်းအံ (Pre-construction)

ဆဲးစားတင်း 2 ပီတေးထိုင် 20 ပီ ကမ်းဆဲး စားယာင်းသေဆဲ။

ဆဲးစားတင်းစန့်တွမ်းဆဲလင်းပီဆဲကီးသင်?

ဂွမ်းဂေးသင်းအံအံ ဖူးသင်းအံစပ်ပုဂ်းပွင်အံဆဲဂါဆဲသင်းမဆဲးလေး လိပ်းနှိတ်းတွမ်းတေးဂူးလွင်း တုမ့်တိုင်မဆဲးလီလီ ဂွမ်းဂေးစပ်လွင်းဖူးအံလွင်းမဆဲးထုဂ်,သင်း လွင်းမဆဲးတေးသင်းလံး ဂူလ်းဂေးစန့်တွမ်းဂါဆဲ လိပ်းနှိတ်းဂမ်းဆဲ ယဝ်တုဂ်းဆဲးပင်ကပ်,ကပ်းစွင် စွမ်းပဆဲ,စပ်ဂူလ်း။

(1) လိပ်းနှိတ်းဂွမ်းဂေးလွင်းမိုဂ်းနှိတ်းသင်း (Pre-Feasibility Study)

ဂါဆဲလိပ်းနှိတ်းကမ်းဆဲ နှိတ်းနှိတ်းတီးဆဲးတီးဝုး နှင်းဂါဆဲကမ်းဆဲလွင်းမဆဲးလင်းဂေးသင်းလေး တမ်းအံဆဲသင်းလဲ။ ဂူတု,လိတ်းတုလ်းလွင်းစန့်တွမ်းမဆဲးဝုး လွင်းမဆဲးပီဆဲလံးတေးသင်းအံ တေထုဂ်းကွက်,နှိတ်းဖွဲး လေးဆဲမိုဂ်းဂွမ်းဂေးလံးမဆဲးတေးသင်းမုဂ်းဂေးဂွမ်းဂေး သင်ဝုးနှင်းဂါဆဲကမ်းဆဲပီဆဲလံး ကပ်လွင်းလိပ်းနှိတ်းစွင်စန့်တွမ်း ဆဲသေ စတီးလိပ်းလွင်းနှင်းဂါဆဲတွမ်းဆဲယဝ်။

(2) ဂါဆဲလိပ်းနှိတ်းလွင်းလင်းပီဆဲလံးလေးလွင်းကတ်းရှင်းအံ (Feasibility study and Detailed Design)

ဂါဆဲလိပ်းနှိတ်းကမ်းဆဲ တုလ်းစေးမုဆဲးကမ်းလိပ်းနှိတ်းဝုလွင်းလွင်, ဂါဆဲသင်းနှင်းဂါဆဲ မိုဆဲဆင်ဖွဲး အေး ဆေးလိဆဲလေး နှိတ်းဆဲမီးမုဂ်းဂေးဂွမ်းဂေးစန့်တွမ်းမဆဲးလဲ လုဂ်းလိပ်းဆဲယဝ်။ ပေးရှင်းလွင်းပီဂ်းပိုင်းဆဲးဆေးလိဆဲဆဲ တီးတုလ်းလေး လိတ်းတုလ်းလွင်းလိပ်းလံးဆေးလိဆဲလေး ဝံးသေဆဲလွင်တုလ်းဝုး စန့်တွမ်း (1) ဆဲ စပ်ဂူတု,လိတ်း တုလ်းဝုးပီဆဲလံးယူဂ်း။ လိပ်းဆဲစပ်းပုးလွင်း သင်းရှင်းအံနှင်းဂါဆဲဆင်,ဂပ်။

(3) လုမ်းထတ်းသင်းလွင်းတုမ့်တိုင်,ပီတုလွမ်း (EIA)

လုမ်းဆဲပွဲ.တုလ်းလွင်းအံဆဲဂါဆဲဆဲ မဆဲးတုမ့်တိုင်,ပီတုလွမ်းဂေးဂွမ်းဂေး တိပ်းတတ်းဝုးအံဆဲဂါဆဲ ဆဲ လွင်းမဆဲးထုဂ်,လီသင်းဂူးထိင်းဂိုဂ်? ကမ်းထုဂ်,လီသင်း? စပ်လင်းပဆဲတင်းရှင်းထိုင် လွင်းယူပုးယွမ်းဂါဆဲဂူတု,လိတ်း တေးသင်းအံလံး ဂူလ်းဆေးလွင်းဂူတု,လိတ်းကမ်းဆဲ လင်းယဝ်တုဂ်းဆဲ လွင်းတုမ့်တိုင်ဂါဆဲသင်းအံဆဲယွမ်းလွင်း။ လုမ်းဆဲ ဂံလာတ်းဝုး နှင်းဂါဆဲဆဲကမ်းမီးလွင်းတုမ့်တိုင် သိင်,ပီတုလွမ်း လိပ်းလွင်းဆဲလွင်း လွင်းတုမ့်တိုင်လိပ်းဆဲ လင်းလုတ်းလွင်းလံး လေး ဂါဆဲသင်းအံထုဂ်,နှိတ်းသင်းဂူးယူ။

(4) အံဆဲဂါဆဲတု,ပဆဲတီးယူ,နှိတ်းလေး အံဆဲဂါဆဲပုဂ်းပွင်တုင်,ဝုင်းဂူဆဲး

လိပ်းဆဲစပ်းပုးအံဆဲဂါဆဲ တု,ပဆဲတီးယူ,ဂူဆဲးလု,ကမ်း ယူ,လမ်ကင်,ဂိပ်းဆဲဆဲဆဲမိုဆဲး။ ထိင်းလွင်း ဆိုင်းမဆဲးစပ်းပုးအံဆဲ တု,ပဆဲတီးသံးတီး ဂူဆဲးလု,ကမ်းလံးစာမ်,တင်းတုမ့်တိုင် ဂွမ်းသင်းအံထိင်း။ ဂူဆဲးဂမ်းဆဲ လံးကွက်,ပံး ဆဲးအံဆဲဂါဆဲပုဂ်းပွင်တုင်,ဝုင်းဂူဆဲး လိပ်းဆဲမဆဲးပီဆဲစွပ်း ဂူဆဲးသင်းအံစပ် ကမ်းတွက်းပုးလွင်းတုမ့်တိုင် ဂူဆဲးကမ်းယူ,အံ,တိမ်,ဆဲမဲ။

သင်ဝုးလွင်းလိပ်းနှိတ်းကွင်းဆဲယဝ်တုဂ်းဂူးယဝ် ဖူးသင်းအံစပ်ဆဲတီးဂူပုထုပု လွင်ပွင်ထိုင်သေ စတီးလွဲတု,လံးငိုဆဲးဂူး ငိုဆဲးလွဲထိမ်တု,နှင်းဂါဆဲဆဲဂမ်းလိပ်းယဝ်။

လဝ်းဂဝ်,လၢင်းရှီတီးဂီၢ်သင်တီးစက်တွမ်းဆံ့?

ဆံ့ပီဆဲးစၢင်းယၢမ်းလီလှိုင်ပိုဆဲးတၢၢ်သၢင်စတီးစွဲးဂၢၢ်။ သင်လဝ်းဂဝ်,ပူဆဲးဝုးအံၤဆဲးလၢင်း ရှီတီးရှီတီး တူင်းပူင်းလဝ်းဂဝ်,လူ့လီၤလှိုင် စတီးလှိုင်စွဲးဂၢၢ်။ ရှီတီးရှီတီးဂျၢးစလး။ ရှီဆဲးရှူ့လွင်းသုဆဲးလံး ကၢၢ်မီးဝဲတုးပဂ်းပိုင် တီးဆၢးလိဆဲးသုယု,ဆဲးစလး။ တုၢ်းယွမ်းရှီလှိုင်ပွင်လှိုင် ပိုတ်,ပၢင်သပိးလီၤပဆဲးရှုဆဲးရှုစလး ဆဲးစၢင်းယၢမ်းဆဲး သုစၢ်သၢင်စတီးစွဲးဂၢၢ်လံးယဝ်။ စတီးလှိုင်တိုဝ်း လွင်းတူင်းဆိုင်သၢင်စတီး လွမ်းပဂ်းပိုင်သေ သၢင်စတီးရှီတီး စွဲးဂၢၢ်။ ရှီတီးဂၢၢ်လွမ်းပူၤလှိုင်လီၤဆဲးစၢ်သေ ပူၤပွင်ပဆဲးဂၢၢ်တၢၢ်,ကၢၢ် တီးမဆဲးလီလှိုင်စွဲးဂၢၢ်သၢင်းအံၤဆဲးသေ ပိုဆဲးစလးပဆဲးရှုဆဲးရှုစလး။

သင်ဝုးလဝ်းဂဝ်,ယု,အံၤတီၢ်ဆဲး ကၢၢ်ဆဲး တီးလိဆဲးလဝ်းဂဝ်,ယု, ကၢၢ်စၢင်းလွမ်းပဂ်းပိုင်လှိုင် ဖူၤဂၢၢ်, သၢင်းအံၤစၢ် တေကၢၢ်ဆဲးပုးဆဲးလၢင်း ရှုဆဲးလံးစၢ်,တၢၢ်တုၢ်တိုဝ်း ဂွၢ်းသၢင်းအံၤ ဆဲးဂၢၢ်ပီဆဲးဂၢၢ်လၢမ်,လွင်းကၢၢ်ဆဲးစိုင်း တၢၢ်တိုဝ်းသုဆဲးဖူၤသၢင်းအံၤစၢ် ရှုးသု,လှိုင်လဝ်းဂဝ်,ပုး ဆဲးလၢင်းရှုဆဲးလံးစၢ်,တၢၢ်တုၢ်တိုဝ်း။

စိုဆဲးထတီးသၢင်းဂၢၢ်လီၤပုးရှီဆဲးရှုစလးဂၢၢ်

တုၢ်းယွမ်းလွင်းလီၤပုးရှီဆဲးဝဲလှိုင်ဆဲး ပိုဆဲးစလးပဆဲးရှုဆဲးရှုစလး။ ပေးဝုးလဝ်းဂဝ်,မီးပုဆဲးမိုဆဲး ဖိုဆဲး လိၢ်းလီၤပုးရှီဆဲးဝဲလှိုင် ဖူၤဖူၤလှိုင်လီၤဆဲး,တၢၢ်ထတီးသၢင်းစိုဆဲးသေ ပိုဆဲးစလးလွင်းဖေးမုဆဲး ကၢၢ်စၢ်ထတီးသၢင်းဆဲးစိုဆဲး။ ဖူၤလှိုင်လီၤဆဲး,စၢ်ဂၢၢ်ဆဲး တေလှိုင်ရှီတီးပဆဲးလံးလံးဂူၤပုး။ ကိၣ်ဆိုင်ဖေးလီၤပုးရှီဆဲးဝဲတၢၢ် ဖေးထတီးသၢင်းဖူၤလှိုင်လီၤ ဆဲးစၢ် လၢင်းပိုတ်,စဆဲးပဆဲးစလး လၢင်းမွၢ်,လၢတီးလွင်းတုၢ်တိုဝ်းဝဲကွၢ်တၢၢ်ဝုး ပေးသၢင်းရှုဆဲးဂၢၢ်ကၢၢ်ဆဲး မဆဲး လၢင်းအိတ်းပိုင်းဂီၢ်သင်။

ရှီတီးဂၢၢ်လီၤပုးရှီဆဲးကပ်ရှုစလးဖေၤ

အံၤဂၢၢ်ဆဲးဆဲးတေထုၢ်,သၢင်း လူၤဂၢၢ်,မီးဂၢၢ်လီၤပုးရှီဆဲးလွင်းရှုဆဲးရှုစလးပိုင်းကိၣ်စမးဆဲးလှိုင်ဂီၢ်။ ပေးဝုးအံၤသၢင်းစိုဆဲးမုးယဝ် တၢၢ်ရှုဆဲးရှုစလးတေလံးလွင်းသးတီဆဲး ရှုပေးတီၢ်ဆဲးဆဲးမီးကေ,ဆေ, ဂွၢ်းကၢၢ်,ဂီၢ်ပသံၤ၊ ရှုဆဲးလှိုင်ဆဲးဝဲဝုး စၢ်လူ့,သုမးဂီၢ်သင်။ ဂွၢ်းဆဲးစလး ဂၢၢ်ဂီၢ်ပသံၤရှုဆဲးဆဲးဂေး ပီဆဲးဂၢၢ်လၢမ်,လွင်းကၢၢ်ဆဲးစိုင်းဝုး ငဝ်းလံးရှုဆဲးပိုင်းကိၣ်ယု,ဆိုင်စမးဆဲးမီးဝဲလှိုင်ဂီၢ်။ လွင်းလီၤပုးရှီဆဲးလှိုင်ဆဲး လၢင်းစဆဲးဆဲးလွင်းလူ့,သုမး ကၢၢ်တေ သၢင်းမုးတီးအံၤ ရှုဆဲးဝါဆဲးဆဲးရှုစလး ပူၤပွင်လွၢ်းလံးစုဆဲးစု, တၢၢ်တၢၢ်လုၤမးစုဆဲးစု, လှိုင်ရှုဝုး “လုၤမးစုဆဲးစု,သွၢ်း ဖူၤဖေးမုဆဲး ရှုဆဲးဝါဆဲးရှုစလး”။

မုးမံတီးဖူၤဂမၢ်လှိုင်

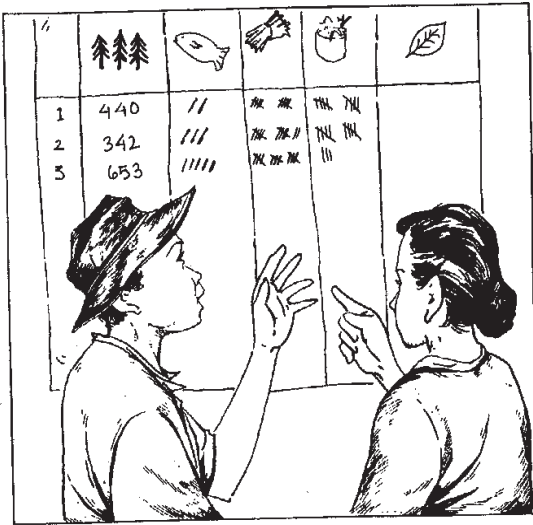
ရှုတုၢ်လှိုင်ဝုးဖူၤဂေး,လှိုင်ပီဆဲးရှုဆဲးတၢၢ်တေဂမၢ်လှိုင်စွဲးဂၢၢ်။ သင်ဝုး ဖူၤဂမၢ်လှိုင်ဆဲးလှိုင်မုးတီးတၢၢ်,မိုင်းလှိုင် ဂပိးသိုပ်,တီတီးတေ, မုၢ်လုၤမး NGOs တီးဆဲးရှုစလးလှိုင်ဆဲးသေ ထၢမ်ရှုးစၢ်ဂမၢ်လှိုင် လွင်းသုဆဲးတုၢ်လဝ်းဂဝ်,။

တီးဆဲးဆဲး
တီၢ်ပုးဝဲသၢင်ဆဲး
ယု,ပေးမံ,လှိုင် လူၤလှိုင်
လံးမိုဝ်းဂေးယဝ်ယဝ်....
ယုမးစုလး....

ပေးကၢၢ်ပွင်,လှိုင် ယု,လှိုင်လံးမိုဝ်းသင်သေကိတ်း

လှမ်းစုဆုံစု့.သွန်းရှာစေးမုဆိုး ဂူဆီးဝါဆီးမိုင်းထံး

ပူဆိုးမားပီကမ်,ပံ့ပေးခိုင် ဂူဆီးမိုင်းကိုဝ်းယူ,ရှိမ်းစွပ်,ခမးဆမ်စွင်း လွမ်းလီဆိလိဆိထံး-မါဆီး လံးတူင်ဆိုင်သါဆိ စတီးလူင်ပွင်ကိုင်း စပ် လွင်းတေတေ,သါးဖေဆိခမးဆမ်စွင်း။ ဂူဆီး,တေတေ,သါးဖေ လိုဝ်းစပ်တီပီးတတီးတၢ,ဂီပီးစေးမုဆိုး လွင်းစပ်ပိုင်းကိင်ခမး ဆမ်စွင်းသေ ယူ,သဝ်းရှာဂိဆိလိုင်ခိုင်

ဆိုးစာဝ်းတၢင်း 2-1 ၊ 2 ပီဆဆိ ဂူဆီးယၢင်းထံးမွန်း 50 လင်စား ရှိဆိး ဂီပီးစေးမုဆိုးယဝ်လွင်း ယူ,သဝ်းရှာဂိဆိပု လွင်းလှံ့,လွန်း လံးကဝ်းဂပ်,သေရှာပု လွင်းရှိတီးရှံးသူဆိဆိုင်ဖင်,ဆမ် လိုဝ်ပု ဖဂ်းယိုဝ်း မါဂ်,တီင်ခလး လွင်းတူင်လှံ့ပီဂ်,ပိုင်းဂဆိ။ လွမ်း NGOs စပ်သမ်လွံးတီမ်းစေးမုဆိုး ရှိတီးကွက်,ဖိုဆိလိဂ်းဆိုးဆဆိ လှမ်းကိုဝ်းဂူဆီးဝါဆီးပီဆိဂူဆီးဂီပီးစေးမုဆိုး လွင်းပိုဆိထါဆိ

မဆီး။ ဂူဆီးဝါဆီးစပ်ဂီပီးစေးမုဆိုးလံးဝံ လွင်းပု မါဂ်းမါဂ်းတီင်တီင် တူဆိးဖဂ်း လိုဝ်းဆိပီဆိတၢင်းဂိဆိကဆိစပ်လံးပိုင်း ကိင်။ ဂူဆီးဝါဆီးစပ်ယိုင်းကါဆိး စုဆိစု့.ရှာစေးမုဆိုး တၢ,ခသေသါးသေ,လွင်းဝုး ခမးဆမ်စလးပု,ထိုဆိဆိ မဆီးလမ်,လွင်း တၢ,လာတ်းပါဆိစပ်လိုင်ခိုင်။

တေရှိတီးဂါဆိစုဆုံစု့.စွင်လဝ်းဂပ်,လိုင်ခိုင်?

တွမ်းထီ 1။ ရှိတီးပင်ဂုမ်လွမ်း ဂူဆီးပုးလှံးစပ်းဂုမ်း လွင်းရှိတီးဂါဆိစုဆုံစု့.ရှာစေးမုဆိုး။ သင်ဝုးပီဆိလံး ဖိတ်းမွက်, ဂူဆီးကဆိ,လံးစါမ်,တၢင်းတုမ်တိုဝ်ဆဆိဂမ်းဆမ်။ သပ်းလိင်းခလးလွင်းလဝ်းဂပ်, ပိုင်းကိင်ခမးဆမ် တွမ်းတၢ,လာတ်းပါဆိ လဝ်းဂပ်,ခလး တီပီးတတီးဝုးသူစပ် စွံးရှိတီးလွင်းစုဆုံစု့.ကီးသင်။

တွမ်းထီ 2။ ခဖေဆိရှိတီးပီဆိလှမ်းသေ ခတေ,ရှိတီးဂါဆိစုဆုံစု့.သွန်းရှာ။ ဆိုးလှမ်းလှံ့လှမ်းဆဆိ တေလံးပုးဂူဆီးဂီပု တၢင်းရှု,လွင်းဆးလိဆိတီးတေလူင်းဂီပီး မိုဆိဆင်, တမ်,ငုးထုဂ်,လီစုဆုံစု့.ရှာစေးမုဆိုး ဂီပီးလွင်းရှာပုခလးလွင်းပု ခလးဂူဆီးရှိတီးဂါဆိဖဂ်,သွမ်း ထုဂ်,လီစုဆုံစု့.ရှာ လွင်းသူဆိရှံးလွမ်းဖင်,ဆမ်ဆဆိယဝ်။

တွမ်းထီ 3။ တီပီးတတီးလွန်းလံးကဆိထုဂ်,လှံ့တိုဝ်း ဆိုးဂါဆိစုဆုံစု့.ရှာစေးမုဆိုး။ တီးဆးဆိပီဆိစေးရှဆိထိုင်မၢင်လိုင်။

တမ်,ငုး ။ ။ လီဂ်,ခဖေဆိုးတီးဂဆိ ဂေ,လှံ့တေလံးရှိတီးဆိုးတွမ်းလှံ့ခလး ဝံးသေရှာလံးပုတူင်လှံ့သေမပ်,ဝုး ဂီပီးဝံ့တူင်လှံ့တူင်ဆဆိ လိုဝ်မိဝ်းလှံ့မိဝ်းဆဆိသေ ရွင်ဂူဆီးဝါဆီးရှိတီးပင်ဂုမ် လၢတ်းလိုင်ပု ဝါဆီးလှံ့ဝါဆီးဆဆိခလး ကုပ်,ကုပ်းလွင်း ပုလံးစံးတီးယူ,ခလး တၢင်းလှံ့,ပု ရှမ်းရှာင်းပု ဆမ်ဆဂ်းပု စံ,ပု လၢ,ဂုး,လိုင်ဆဆိသေ သင်ဝုးမီးဂွင်းထံ, ထံ,စိပ်းရှာင်းဝံ့စိဆိးလီ။ စေးမုဆိုးစိပ်းရှာင်း ကဆိလံးမုးတင်းသီင် ဂီပီးသိမ်းဝံ့ဆိုးပပုလိဂ်းဝံ။

သူဆိးရှံးလွမ်းဖင်,ဆမ် ။ ။ လီဂ်,ခဖေပီဆိလှမ်းလှံ့လှမ်းဆဆိသေ ထတီးတီဂ်လွင်းသူဆိးရှံးလွမ်းဖင်,ဆမ်။ တီမ်းလူင်းသံမါမဆိး လွင်းဝုးဖေပီင်,သူဆိးရှံးလိုင်ဆိ ထီင်လွင်းဆိုင်; စပ်ဖဂ်,ကီးသင် ခလး စပ်လှံ့,မါဂ်,မါဂ်,တီင်တီင် လိုင်ခိုင်? (ပုင်,တီဂ်းမဆိး စပ်ဖဂ်,ဂါဆိရှာ? စပ်ဖဂ်,စံးရှာ?)

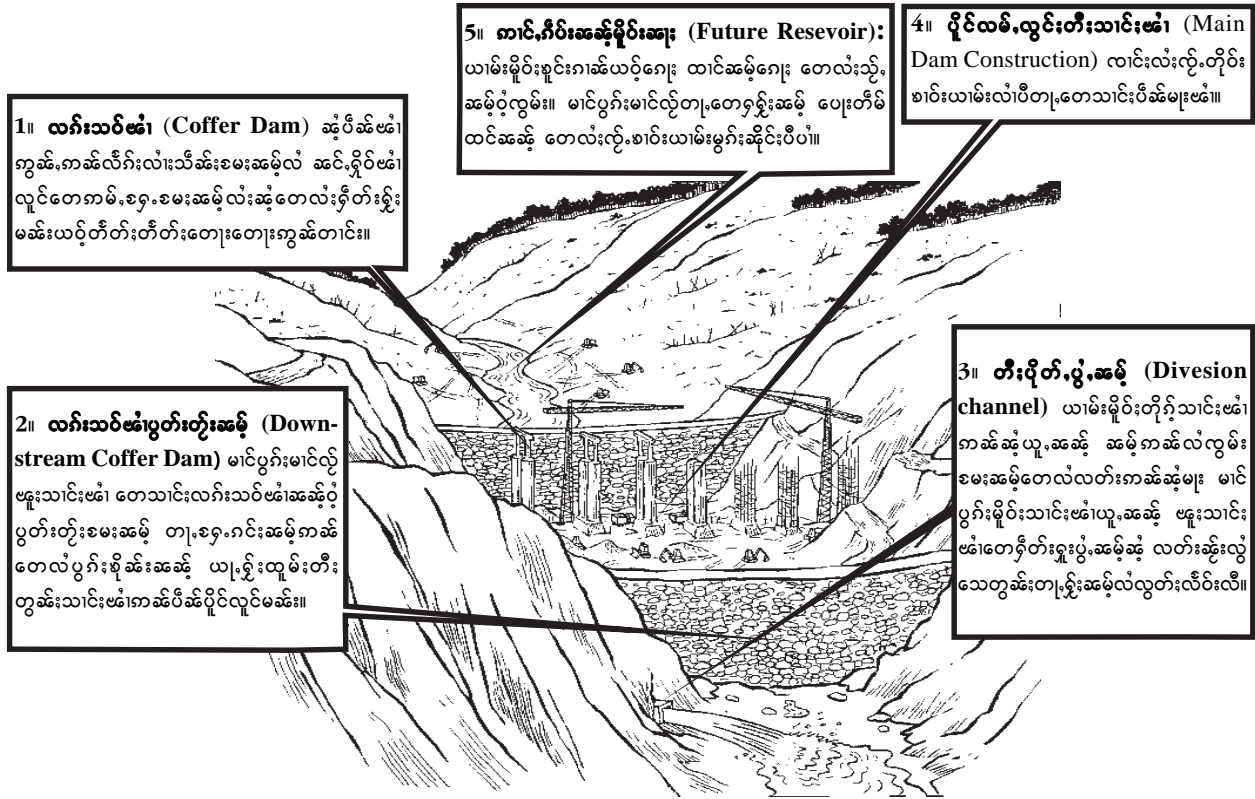
တွမ်း 4။ ဂီပီးမံလွင်းလဝ်းဂပ်,သွန်းရှာလိုင်ဆဆိဝံ့သေ တီပီးတတီးတၢ,တေကပ်စေးမုဆိုးဆိ တီဂ်းတီင်ဖုးတီပီးတတီး စုင်းဂါဆိလိုင်ခိုင်။

စက်တုန်း (2) ။ လွင်းဂျေ့သင်း (Construction)

ဆုံးစာဝ်းတၢင်း 5 ပီတေ့ထိုင် 15 ပီ၊ လွင်းဂျေ့သင်းဆံ့စာဝ်းယၢမ်းမဆ်း ဂိုင်လိုင်သေတီးကဆ်တၢင်းဝံ့လူး ဂွမ်။ ဂွပ်းတုးမၢင်ပွဂ်းဆံ့ လံးထူပ်းလုးတၢင်းယၢပ်,ဗိုတ်, လံးဂၢဆ်ခိုင်သၢင်း ခိုင်းမံ့ခိုင်းခိုင်း မၢင်ပွဂ်းသမ် ဖူးခိုင်းသၢင်းရှၢင်းပွင် စပ် ဂိဆ်ငိုဆ်းသူးငိုဆ်းလၢပ်း။

ဆုံးစက်တုန်းဆံ့မဆ်းဂိုတ်,ပီဆ်ကီးသင်?

စက်တုန်းဂျေ့သင်းဖဲဆံ့မဆ်းဂမ်းဂမ်းဂိုတ်,ပီဆ် လွင်းတၢင်းလွမ်းဆင်,ဆံ့

1။ **ထက်သပ်အံ (Coffer Dam)** ဆံ့ပီဆ်အံ၊ ကွဆ်,ကဆ်လီဂ်းလံးသီဆ်းစမးဆမ်လံ ဆင်,ဂိုင်အံ၊ လိုင်တေကမ်,စၢ.စမးဆမ်လံးဆံ့တေလံးဂိုတ်,ခိုင်း မဆ်းယဝ်တိုတ်,တိုတ်,တေးတေးကွဆ်တၢင်း။

2။ **ထက်သပ်အံပွတ်းတုးဆမ် (Downstream Coffer Dam)** မၢင်ပွဂ်းမၢင်လွဲ ဖူးသၢင်းဖဲ၊ တေသၢင်းထက်သပ်အံဆံ့ဝံ့ ပွတ်းတုးစမးဆမ် တုး,စၢ.ဂင်းဆမ်ကဆ် တေလံပွဂ်းခိုင်းဆံ့ ယု,ခိုင်းထုမ်းတီး တွဆ်းသၢင်းဖဲ,ကဆ်ပီဆ်ပိုင်လိုင်မဆ်း။

5။ **ကၢင်,ဂီဝ်းဆံ့ခိုင်းဆံ့ (Future Reservoir)** ယၢမ်းခိုင်းခိုင်းကဆ်ယဝ်ဂေး ထၢင်ဆမ်ဂေး တေလံးသ့, ဆမ်ဝံ့လွမ်း။ မၢင်ပွဂ်းမၢင်လွဲတုး,တေဂွံးဆမ် ဝေးတီမ် ထင်ဆံ့ တေလံးလွဲ,စာဝ်းယၢမ်းမွဂ်းဆိုင်ပီပံ။

4။ **ပိုင်ထမ်,လွင်းတီးသၢင်းအံ (Main Dam Construction)** ထၢင်းလံးလွဲ,တိုင်း စာဝ်းယၢမ်းလံပီတုး,တေသၢင်းပီဆ်မုးဖဲ။

3။ **တီးဂိုတ်,ပွဲ,ဆမ် (Diversion channel)** ယၢမ်းခိုင်းတိုက်သၢင်းဖဲ၊ ကဆ်ဆံ့ ယု,ဆံ့ ဆမ်ကဆ်လံလွမ်း စမးဆမ်တေလံလတ်းကဆ်ဆံ့မုး မၢင် ပွဂ်းခိုင်းသၢင်းဖဲ,ယု,ဆံ့ ဖူးသၢင်း ဖဲ,တေဂိုတ်,ပွဲ,ဆမ်ဆံ့ လတ်းဆံ့လွဲ သေတွဆ်းတုး,ခိုင်းဆမ်လံလွတ်းလီဝ်းလီ။

လဝ်းဂပ်,ဂိုတ်းလံးကီးသင်ဆံ့စက်တုန်းဆံ့?

လုတုမ်တုး,စဆဂၢင်လွဲ

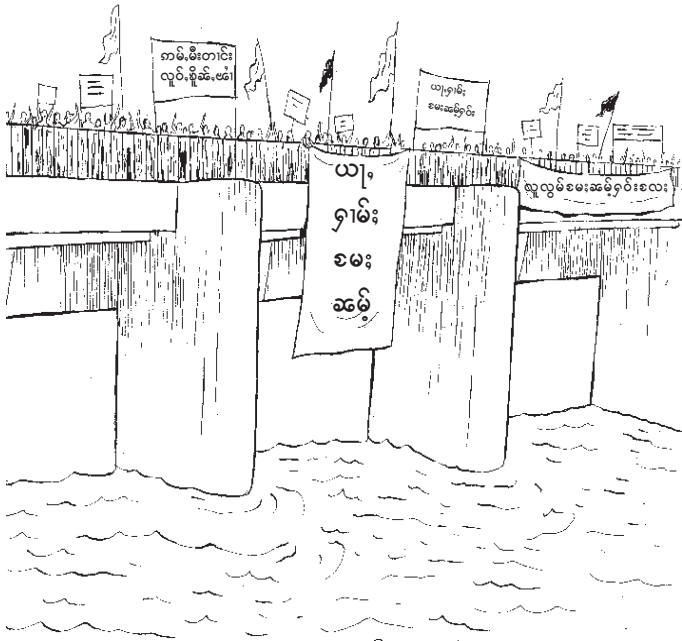
ဆံ့စက်တုန်းဆံ့ မၢင်လုမ်းစၢ.ရှၢမ်းသၢဆ်စတ်း ပိဂ်တၢင်းသေသၢဆ်စတ်း လွမ်းဆင်,စဆဂၢင်လွဲ ကမ်,လွဲ, လွင်းရှုဂ်းဂွံသေ စၢ.ရှၢမ်းသၢဆ်စတ်းရှုးဂိုတ်း ဂၢဆ်ဂျေ့သင်း။ သင်ဝုးသု့စပ်ကမ်,သၢဆ်စတ်းစၢ.ရှၢမ်းလံ ဂၢဆ်ဂျေ့သင်း ဂေး တေရှၢင်းဂိုတ်းယဝ်တုင်းလီဝ်းယဝ်။ သင်ဝုးစွမ်းပဆီ,ကမ်,ဆဆ်လိုင်ပွင်လိုင်စပ် လၢတ်းဝုးစပ်ကမ်,ဂိုတ်းကီးသင် စာဝ်းယၢမ်းဆဆ်စပ်တေဂိုတ်း။ သင်ဝုးပီဆ်လိုင်ဆဆ် လူ့,တုမ်ဂူဆ်းသၢဆ်စတ်းသေ တုဂ်းယွဆ်းရှုးစပ်ပဆ်ဂူမဆ်းဂီဆ် တွဆ်းတုး,သံးတီဆ်းခိုင်း။ သင်ဝုးရှုးဂၢဆ်ယဝ်တုင်းယဝ်စပ်ကမ်,ပဆ်လွင်းသံးတီဆ်း လွမ်းဆင်,စေးမဆ်းဂီဆ်,စပ်လိုင် စတ်းလွဲသၢဆ်စတ်း လိုင်ပွင်လိုင်စလးစွမ်း,ပဆီ, လွမ်းဆင်,ပဂ်းပိုင်။

ဂိုတ်းဂၢဆ်လွမ်း NGOs ဆံ့လုမ်းဖျၢ

သင်ဝုးရှုးဂၢဆ်ဆဆ်လံးတၢင်းဂမ်လွဲတီး ဖူးလွဲငိုဆ်းရှုးခိုင်းခိုင်းခိုင်းဆင်, ဝေးငိုဆ်းဂမ်,ဖျၢ (world bank) ဂိုတ်းဂၢဆ်လွမ်း NGOs ဂူးခိုင်းခိုင်းသေ ကပ်စေးမုဆ်းလွင်းသၢင်းဖဲ၊ မဆ်းမဆ်းဂီဆ်,ဂီဆ်,သေ တၢင်,လၢတ်း စဆဖူးလွဲထီမ်ငိုဆ်းဆံ့လုမ်းဖျၢ။ မၢင်ပွဂ်းလုမ်းလွဲထီမ်လိုင်ဆံ့ ထၢင်းတီဂ်းတီငဖူးသၢင်းဖဲ၊ သင်ဝုးစပ်ခိုင်းသၢင်း ကမ်,ဆဆ် ခိုင်းတမ်းဝၢင်းပဆ်တီးယု,ကမ်,လီ။ သင်ဝုးဖူးသၢင်းဖဲ,စပ် ဂိုတ်းလွင်းကမ်,လီစတု စပ်တေဂိုတ်းလွင်းလွဲ ထီမ်ငိုဆ်း တေ့ထိုင်လံးရှုးလွင်းထတ်းသၢင်း ဖူးသၢင်းဖဲ,စပ်။

စက်တန်း (3) ။ ဂျေ၊သင်းရှင်းနှိမ်း

စာဝါးယမ်း ဆုံးစား 50 ပီဆွဲ(မာင်ပွန်းရှိုင်လိုင် 50 ပီ မာင်ပွန်းဂေးယွမ်း)။

မဆ်းဂိုတ်၊ပီဆ်းကီးသင်ဆ်းစက်တန်းဆွဲ?

ယမ်းမိုင်းဖဲလဲးစာမ်၊ဂျေ၊သင်းယဝ် လိုဝ်းစပ်တေ မာ်း မဆ်းကျယု(ကျေးသား)မဆ်း။ ကာင်၊ဂိုပ်းဆမ် မာင်ကဆ် ယုန်းယာ်းငှ်းမဆ်းတီမ်လီတ်း ဖဲမာင် ကဆ်ကမ်၊လွတ်းဖေး လောင်းတီဂ်၊ပင်း။ သင်ဝုးဖဲ ဆဆွဲ ကျယု၊မဆ်းမူတ်း လှုပ်၊လဲးယု၊ပီတ်းဂမ်း လီပ်။ မူ၊လုမ်းဆ်းဂမ်၊ဖျှာ၊ဂမ်းဆမ် တုန်းယွမ်းရှ်း ရှုပ်းသိမ်းယု၊ပီတ်းဖဲ၊ ရှုပ်းဝုးဖဲဆဆ်းတုမ်တိုဝ် စမးဆမ်စလးလုမ်းလိုဝ်းစပ်ရှ်းဆဲး။

ဆ်းစက်တန်းဆွဲလဝ်းဂပ်၊လောင်းရှ်းကီးသင်လဲး?

တုန်းယွမ်းရှ်းစိုဆ်းပဆ်းဂျေးသားတီဆ်း

သင်ဝုးသင်းဖဲယဝ်တုန်းဂျေးသေတု၊ လဝ်းဂပ်၊လှုပ်၊စိုဆ်းစမးထတ်းသင်းလီလီဝုး လဲးဂျေးသားတီဆ်း စိုဆ်းဆွဲ ဂုမ်၊လုမ်၊ကဆ်တင်းကဆ်လဲးလှုပ်၊သုမ်းယု၊ရှပ်။ စွမ်၊ပဆီ၊စလးလှုပ်ပွင်လိုဝ်းစပ် မီးငိုဆ်းတု၊သားတီဆ်းပဆ်းစိုဆ်းယု၊ ရှုပ်းဆမ်စလးလဝ်းဂပ်၊လှုပ်၊ စိုဆ်းစွ၊သွန်းရှပ်လှုပ်ကဆ်ဆွဲလဲး။

ဂူဆ်းယု၊ဆ်းဂမ်၊ဖျှာ၊ လု၊ကဆ်လဲးစာမ်၊တင်းတုမ်တိုဝ် ရှုပ်းဖဲဆဆ်းဂမ်းဆမ် တုန်းယွမ်းရှ်းစိုဆ်းသင်း ပဆ်းတီးယု၊ ကဆ်စပ်လဲးလှုပ်၊သုမ်းစလး ကမ်၊ဆဆ် ပဆ်းဂျေးသားတီဆ်းစိုဆ်း။ ကဆ်စပ်လဲးတုန်းယွမ်းစတု မိုဆ်ဆင်၊ လှုပ်ပွင်လိုဝ်း ယေးငိုဆ်းစွမ်၊ပဆီ၊လိုဝ်းဆွဲ စပ်ရှ်းဖဲရှ်းတုမ်တိုဝ်ဂူဆ်းဝါဆ်းစလး စပ်တေလဲးသားတီဆ်းပဆ်းစိုဆ်း ဂျေးတုင်၊ ပုင်းဂူဆ်းရှပ်ကဆ်လဲးလှုပ်၊သုမ်းဂျေးလိုဝ်းဆဆ် သေကမ်၊ဂျေး သင်ဝုးဖဲဆဆ် သင်းယဝ်တုန်းဂျေးပီမဆ်းရှိုင်ယဝ်ဂေး တုင်၊ပုင်း ဂူဆ်းရှပ်တေတုန်းယွမ်း ရှ်းစမးစိုင်သင်းပဆ်းစိုဆ်း။ လှုပ်တုန်းယွမ်းလိုဝ်းဆွဲ မာင်ကဆ်ဂေး၊ကွင်၊စပုဂျေးယု၊ (ကာဆ်၊လှုပ်ဆ်း ရှပ်းလိဂ်းထီင်းဆေးတေမးဆွဲတု၊)။

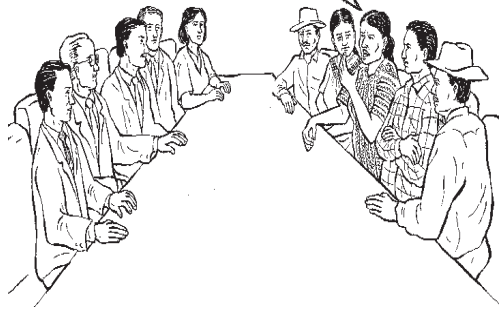
တုန်းယွမ်းလှုပ်လီဂ်းလဲးဆ်းဂာဆ်သင်းဖဲ

လဝ်းဂပ်၊တုန်းယွမ်းရှ်းဂာဆ်သင်းဖဲလီဂ်းလဲး တွမ်းတု၊လှုပ်းစမးဆမ်လဲးလွတ်းလီဝ်း လွမ်းဆင်၊သဖျေ၊ ဝု၊မဆ်း။ စေးဆွဲလောင်းလာတ်းဝုး လီဂ်းလဲးလီဂ်း၊စပဂေဆ်သင်းဖဲ။ ဂူလှုပ်းဂျေးလိုဝ်းဆွဲ စပ်ပုးဂာဆ်လီဂ်းလဲး လှုပ်းလှုပ်၊ ဖျှာ၊ဆ်းဆိုင်ဝမ်းဝမ်းဆဆ်ပုး ကမ်၊ဆဆ် ပွဲ၊ဆမ်လှုပ်းဂျေးဖဲ၊တီမ်၊ဖဲဆမ်ဆမ် ဆ်းစာဝါးတင်းပီဆိုင်းစလးပီဆိုင်း ကမ်၊ဆဆ်ပွဲ၊ဆမ်လှုပ်းစာဝါးဖျှာ ဆွဲလောင်းတုမ်တိုဝ်ဆမ်းဆွဲ လွမ်းဆင်၊သဖျေ၊ဝု၊မဆ်း။ မှုဂုလုမ်းဂူဆ်းမိုင်း ဆ်းဂမ်၊ဖျှာ၊ဂမ်း ဆမ် တိုက်းရှ်းစိုဆ်းစမးလီဂ်းလဲးလှုပ်းသင်းဖဲ

တုဂ်းယွမ်းရှ်းမးရမ်းစိုမ်းဆ်းမိုင်းဂျ၊တီ၊မ၊လျး (Guatemala)

ယမ်းဂျ၊တီ၊မ၊လျး မီးဆ်းဂူင်းဂင် သိုဂ်းဆ်းမိုင်းယူ၊ ဆဆ်း လူင်ပွင်ကိုင်းစပ်လံးသင်းအံ၊စို၊လူင်၊ ဆ်းဆေးလိမ် မယျ၊ကျး စို၊သ်။ တီးဆေးလိမ် မဆေးကျးစို၊သ် ဆ်း ပိမ်တီးလုမ်းဂူမ်းဂိုဂ်းမိုင်းစပ် ယူ၊သပ်း။ ဝံးသေလုမ်းဂိုဂ်းမိုင်းစပ် ထုဂ်းရှေးလိုပံးစံ၊ဝါဆ်းယဝ် လူင် ပွင်ကိုင်းပျ၊လီမါဆ်း၊ ကပ်ဂူမ်းတံ၊ 400 ဂေ၊ ဆ်းပီ 1982 ဆ်းပီဆဆ်း ဂူလ်း ဂူဆ်း 3500 ဂေ၊ပံ၊ လံးစမ်တင်းတိုဂ်းဆ်းသိမ်းလိမ် ဂူဆ်း ကာဆ်းဂူင်ရှိုင် လံးသုမ်းလိမ်စလး လွင်းယူ၊သပ်းဂိမ်သင်းစပ်။

ယွမ်းသင်းအံ၊စလး ဂူလွင်းလွင်းဂေး လံးလူ၊သုမ်းဂျ၊။ ယွမ်းဆဆ်းစလး စး ယွမ်းလွင်းမဆ်းဂိမ်၊တျ၊လတ်၊ပာဆ် လုဂ်းကွမ်၊စပ်စလး လွင်းမိုင်းဆေး တေလင်းစိုမ်းယို၊ဂေး။

လံ၊ပီပူဆ်းမု၊ ဖူးမီးကျ၊သဂ်းစပ်ဂေး ယူ၊ဆ်းလွင်း ဖေးဆ်းယာဂ်းလူင်။ ဂူလ်းဂျးကိုင်းစပ်ကမ်၊တွမ်းယွမ်းဂါဆ်းပွံ၊ပီတီး ဂါဆ် တိုဂ်းယွမ်းလွင်းအိုင်၊ပိင်းစွင်ကိုင်းစပ်။ ဂူဆ်းတုမ့်တိုဝ်းတေးလိပ်ကွမ် ဂါဆ်တုဂ်းယွမ်း လွင်းသံးတီးဆ်းတူင်လုစလးငိုဆ်းတွင်းကာဆ်းလူ၊သုမ်း တွမ်းတျ၊တူင်၊ဂူင်းစပ်။

တူင်၊ဂူင်းဂူဆ်းကာဆ်းလံးစမ်၊တုမ့်တိုဝ်း ဂူမ်းဂူမ်းဂါဆ်းတင်း လုမ်း NGOs မင်လုမ်းစလး ရှိတီးဂါဆ်းစူဆ်း စျ၊ ဂါဆ်လိပ်းရှိဆ်းသေ ဂိမ်းစေးမုမ်းလွင်းတုမ့်တိုဝ်း သိုင်၊ဝိတ်လွမ် နှပ်းစွင်သဖေ၊ဝ လွင်းတုဂ်းဖေးဆ်းစလး လွင်းကာရှ၊ဂျ၊ တင်းဂါဆ်ကမ်၊တိမ်ထူဆ်း လွင်းလိပ်းရှိဆ်းဆ်း လွံးစပ်စလးလံး လွင်းစပ်လံးလူ၊သုမ်းဂါးသင် စလး ရှပ်းသင်စပ်လံးတိုဂ်း ယွမ်း လွင်းစိုမ်းမးစိုင်းသင်း သံးတီးဆ်းစိုမ်းဆ်းယဝ်။

ဆ်းလူဆ်းဆူင်၊ဝိမ်၊ပိုင်၊ 2004 ဆ်း ကိုင်းစပ်လံးလုတုမ်ဂါဆ်းသါဆ်းစတီးတီးရှိမ်းဖေ၊ ဝံးသေစပ်သိမ်းကပ် အံ၊သွင်ဝမ်းယဝ် လွင်ပွင်ကိုင်းစပ်လံးလု စွတ်၊ဖွတ်းလုမ်းဂေး၊မသို၊ဆ်း တွမ်းတျ၊တူဂ်းလူင်း စိုမ်းသင်းလွင်းသံးတီးဆ်းပမ် စိုမ်း။ ဆ်းလုမ်းဂေး၊မသို၊ဆ်းဆ်း ပျးဖူးတင်တူင် လူင်ပွင်ကိုင်း ဂူဆ်းရှိတီးဂါဆ်းဖူးဖူး၊ ဂူဆ်းသင်းဖေ၊ ယေးငိုဆ်းဂမ်၊ဖူး၊ စလး ယေးငိုဆ်းပူဂ်းပွင်မိုင်းကမေ၊ဂိုဂ်းဆ်း ကျ၊ကာဆ်းလွံးထီမ်လူင်းထုဆ်းပမ်ငိုဆ်း တျ၊သင်းစိုင်းဂါဆ်းဖေ။ လုမ်းစပ်ရှိတီးပင် ဂုမ်ပွဂ်းဂမ်းကွမ်တင်းသုတီး ဆ်းလူဆ်း တီ၊လီဆ်း၊ပျ၊ 2005။

စဂိုတ်ထူင်၊ဖေး၊ ကူပ်၊သုပ်၊လီ၊ယူပ်၊ သဆ်းစို၊ ပိမ်ဂူဆ်းဂေး၊ဆိုင်၊ ဆ်းဂျးပိုဆ်းကပ်တံ၊တင်းမူ၊တင်းလုမ်း ဆဆ်း ကမ်၊တံ၊သေဂိုတ်းကာသဂ်းဝံ လတ်းဝျး “ လွင်းသံးတီးဆ်းဆ်း မိုမ်ပမ်တိုဝ်းတင်းရှပ်း စိုမ်းသိပ်၊ကာသဂ်း ဖြိုင်ထုင်းတီး ကမ်ရှပ်းဆမ်ထိုပ်စလး သုဆ်းလံးကိုင်းဆဆ်းယဝ်။ လွင်းသံးတီးဆ်းဆ်း တီးပွင်၊မဆ်းဝျး ရှပ်းစိုမ်းစိုင်းပွင်တျ၊ဆေးရှိဆ်းရှပ်း စလး လတ်းပာဆ်ရှပ်းလီစိုမ်းလံး ထိုင်လွင်းဆိုင်၊ ရှပ်းပူဂ်းပွင်စိုင်းဂါဆ် တျ၊တူင်၊ဂူင်းရှပ်းမီးဖွမ်းလီ စလး ပူဂ်းပွင်ဆမ် ဂတ်းကိုင်းဂူဆ်းရှပ်း ရှပ်းမီးဆမ်ဂတ်းလိတ်းသိပ်းစိုမ်းမးလံး။ ဂါဆ်သံးတီးဆ်းပမ်စိုမ်းဆ်း လွံးထီမ်းတင်းမုင်၊မိုင်းဂူဆ်းရှပ်း တျ၊မီးဖေလီမိုင်းဆေးဆဆ်းယဝ်။

စေးထမ် တျ၊ကုပ်၊ဂုမ်ဂါဆ်

- သင်ဝျးလပ်းဂပ်၊လံးစမ်၊တင်းတုမ့်ရှပ်းဖေ၊ လပ်းဂပ် လံးလူ၊သုမ်းဂါးသင်လံ၊လံ၊ ဝံးလင်ပိုဆ်းသင်းဖေ၊?
- လွင်းသံးတီးဆ်းစိုမ်းမိပ်းရှိပ် လွံးထီမ်ဂုမ့်ရှပ်းပမ် လွင်းလူ၊လိပ်တူင်၊ဂူင်းဂူဆ်းသု?
- လပ်းဂပ်၊ဂူဆ်းဝျးဖွေထုဂ်၊ပမ်ဂျးသံးတီးဆ်းသုစိုမ်း?
- လူင်ပွင်ကိုင်းကာမ်၊ဆဆ် ဖူးပမ်ငိုဆ်းထုဆ်း?
- လပ်းရှိတီးလံးဂါးသင် တွမ်းတျ၊တိုဂ်းသုဆ်းစပ် ပမ် စိုမ်းလွင်းသံးတီးဆ်း?

အဲလူင်စလးတၢင်းလိက်တၢင်းကဆဲ Alternative to Large Dams

လိက်ပဆဲဒိင်းဆဲမိ ဒိင်းဖှဲးဖှဲးစလး၊ စှဲးဂၢင်းဆဲမိဆဲဒိင်းဆဲ ပိဆဲတၢင်းလိက်တၢင်းကဆဲဆဲဒိင်း တွန်းတၢင်းဂူဆဲး
ရှမ်းလဲးယူ၊လူမိလိက်သိုဝ်းသၢ။ ဂူလိက်ဂၢး လွင်းခိုင်းသၢင်းတၢင်းတေလဲးလိက်ဆဲ လိက်သေသၢင်းအဲလူင် ကဆဲ၊မိးတၢင်းလိက်တၢင်း။
လွင်းခိုင်းသၢင်းတၢင်း၊မိး မိဆဲဆဲဒိင်းသၢင်းခိုင်းဂၢဆဲ ရှဲးဂၢးလိက်လဲးမဆဲးတီမိ၊ ဂေ၊သၢင်းယဝ်တူဝ်းလိက်၊ ကဆဲ၊မိးလွင်းတူမိ
တိုဝ်ဂူဆဲးစလး၊ သိင်၊ဝိတ်လွမိဆဲ မဆဲးကဆဲ၊ဝါး။

ဖှဲးကဆဲလဲးစၢမိ၊တၢင်းတူမိတိုဝ်တီးအဲစလး၊ မုဂ်လုမိကဆဲ၊ဂီ၊ကူဝ်၊စဝ် လဲးဂိပ်းစေးမုဆဲး ဂိပ်၊လူလိက်
အဲလူင်စလးတၢင်းလိက်တၢင်းကဆဲသေ လိက်တိုဝ်ဆဲးဂၢဆဲတူဂိးယွဆဲး တီဂိးကိးလူင်ပွင်လိက်စဝ် ရှဲးဂၢမိထီမိလိက်တၢင်းရှဲးလွက်
လဲးလိတၢင်းလိက်။ လွင်းစတီးလိက်စဝ် လွဲးရှဲးတီးရှဲးဂိတ်း ဂၢဆဲဂေ၊သၢင်းအဲလဲး။

ဆဲးတွန်းဆဲ လိက်ရှမ်းလဲးကူဝ်၊ဂုမိကဆဲလွင်း လွက်လဲးတၢင်း၊လိက်တၢင်း၊ပိုင်တၢင်းအဲစလး၊ ထတီးလိက်
လွင်းတူမိဆဲကဆဲကွင်၊စပွင် တူင်၊ပူင်၊ဂူဆဲးစလး၊ NGOs ရှဲးကပ်လွင်းလိက်ဆဲလိက်တိုဝ်းသေ ဂမိထီမိတၢင်းလဲးလွက်လဲး
လိတၢင်းကဆဲ။ မုးမုးဝဲးဝဲးဆဲးတွန်းလိက်ဆဲ တေပဆဲလွင်းပံးပူဆဲးလိက်ဂပ်၊ မိးကံ၊တီ၊ယု၊ (idea) လွင်းတၢင်းလိက်တၢင်း၊
ကဆဲသေ လၢင်းဂမိလွဲးဆဲးဂၢဆဲတိုဂိးသုဆဲးဂျု၊ယူ။ ဂွပ်းဝဲးလွင်းလူဝ်၊ ဂူဆဲးဆဲးဆဲးလိက်ရှမ်းဆဲး မဆဲးပိပ်၊ပိုင်၊ဂၢဆဲစလး
လိက်ဂပ်၊လူဝ်၊လိက်ကပ် လွက်လဲးရှၢင်းအဲမဆဲးလိလိသေရှဲးတီးဂျု။

စုဆဲးကွက်၊တၢင်းလိက်လဲးလိတၢင်းကဆဲ

တီးဆဲးမိးဝဲးစေးထမိဂမိးဖှဲး တၢင်းလွဲးလိက်ဂပ်၊စုဆဲးကွက်၊ လွက်လဲးလိလိတၢင်း၊လိက်တၢင်း၊ပိုင် တၢင်းအဲလူင် ဆဲးဆဲးလိက်လိက်
ဂပ်။ သင်ဝဲးလိက်ဂပ်၊ ကဆဲ၊မိးစေးမုဆဲးပိးပေး တၢင်းတွပ်၊စေးထမိလိက်ဆဲလိက် ရှဲးတူလိက်ဂေ၊ကဆဲလၢင်းလွဲးထီမိလိက်ဂပ်၊
မိဆဲဆဲဒိင်း၊ NGOs ဖှဲးလူင်လိက်ဆဲ၊ ဖှဲးစုဆဲးစု၊သွက်ရှဲးစလး၊ ဖှဲးရှဲးတီးဂၢဆဲလူင်ပွင်လိက်၊ လၢ၊ဂျု၊လိက်ဆဲ။

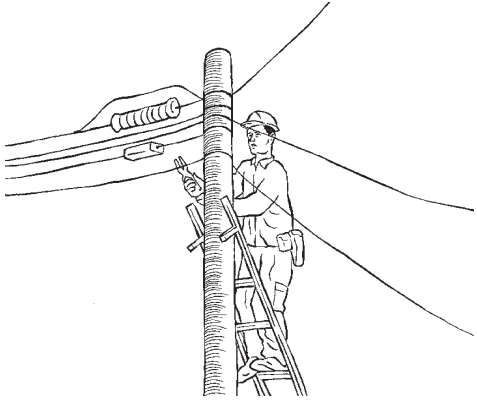
- ဝါဆဲးမိုင်းလိက်ဂပ်၊စဝ်လူဝ်၊ကိဆဲဒိင်းကိးသင်? (ကိဆဲဒိင်းဖှဲးဖှဲး၊ ဆဲမိစလး၊ လွင်းလိက်ဂၢဆဲစှဲးဂၢင်း ဆဲမိဆဲဒိင်း
လူင်)
- ဂွပ်းသင်လဲးသၢင်းအဲ ? ဖှဲးသမိစုးလဲးဖှဲးဆဲးလိ ?
- လွင်းလၢင်းတူဂိးယွဆဲးဂၢဆဲလိက်ဆဲစလး၊ဒိင်းဖှဲးဖှဲး၊ယွမိးလူင်လဲး? လွင်းဂူဆဲးရှဲးတီးဂၢဆဲဖှဲး၊သွမိးယို၊လူင် စလး၊
စုးဂၢဆဲရှဲးလၢင်းစဝ် လၢင်းလိက်ဆဲစလး၊ဒိင်းဖှဲးဖှဲး၊စက၊စက၊သေ ရှဲးတီးသၢင်းဂျု၊လဲး ? (သင်လိက်ဝဲးလဲး
ရှမ်းကဆဲ၊လူဝ်၊သၢင်းအဲလူင်ယဝ်)။
- လွင်း၊ဖေးဆဲမိထူမိးဆဲ တေလူတီးလူင်လဲးစဆဲ၊ပေးဝဲးကဆဲ၊ဂေ၊သၢင်းအဲ ?
- စုးဂၢဆဲကဆဲမိးဝဲးယူ၊လိက်ဆဲ လွင်း၊မဆဲးမိးဖှဲးဆဲးလိသေစုဆဲးသၢင်းစုဆဲးသုင်မး ?
- လွင်း၊မိးလွက်လဲးတၢင်း၊လိက်တၢင်း၊ရှဲးတီးရှဲး စုးဂၢဆဲဖှဲးဖှဲး၊စလး၊ စုးဂၢဆဲဆဲမိ တီးဆဲးမိုင်းလိက်ဂပ်၊
ဂမိ၊လူမိ၊တၢင်းလိက်လဲး ? (ပေးဝဲးဂမိ၊လူမိ၊ယူ၊ ကဆဲ၊လူဝ်၊သၢင်းအဲလိက်လူင်ယဝ်)။
- လွင်း၊စုးဂၢဆဲရှဲးတီးဂၢဆဲလဲးလိ တၢင်းလူတီးလူင်လဲးဖေးဆဲမိထူမိး ?

ပေးဝဲးတၢင်းလိက်တၢင်းလိက်ဆဲကဆဲ၊ပိးပေးတၢင်းလိက်စုးဂၢဆဲဖှဲးဖှဲး၊ ဆဲမိစလး၊ လွင်းလိက်ဂၢဆဲဆဲမိထူမိး မိုင်းဆဲးရှမ်းလူဝ်၊
သွပ်၊ရှဲး လွက်လဲးတၢင်းလိက်တၢင်းကဆဲ။

- စုးဂၢဆဲဖှဲးဖှဲး၊ ဆဲမိ စလး၊ လွင်းလိက်ဂၢဆဲဆဲမိထူမိး ကိးသင်လၢင်းဂေ၊သၢင်းဆဲးဆဲးလိက်လိက်ဂပ်၊ ? တူင်၊ပူင်
ဂူဆဲး သိင်၊ဝိတ်လွမိ ပိုင်လွက်လဲးရှဲးတီးဂၢဆဲ ဒိင်းတွင်းစလး၊ ကိးသင်လဲးလဲး တေစဝ်းပေးဆဲးတွန်းလိက်တွန်းဆဲး?

စိုမ်းစမးစိုင်သင်းဖဲ၊စလးသံတော့သုင်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ကဆဲမီးဝံယဝ်ဆဆဲစိုမ်း

မိုင်းဂမ်းဆမ် သံတော့သုင်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊စပ်ဂပ်၊ဆ၊စလး ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ဂေးလံးစိုပ်၊ဂိုတ်းယူ၊ဆဲးမဆဲးဆမ် ဂွပ်းဝါးသံတော့သုင်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ဆဲ မဆဲးလံးတော့၊ရှိုင်းဖှံးပဆဲ ဂူဆဲးမိုင်း ရှိုင်းလဂ်း၊ တာ့၊စိုင်းဂါဆဲရှိုင်းလံ၊ဆမ်ဆ၊စလး သင်ဝါးသံမဆဲးကမ်၊လီ ဆဲးရှိုတ်းရှိုင်းဖှံးယုပးယွမ်းစတု စတု ဂူလ်းဂါးသင်ဝါးရှိုင်းစမးစိုမ်း စမးတော့၊သံမိုမ်းစိုင်းပီဆဲဂါဆဲ လူတ်းယွမ်း မိုဆဲဆင်၊ပီင်းလှဲ၊ ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ကဆဲဆိုင်း။

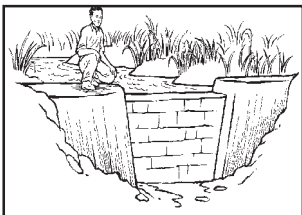
ဖဲ၊ကဆဲမီးဝံယဝ် ကမ်၊ဆဆဲ ဂူင်းဂါဆဲဖှံးဖှာ့၊ကဆဲသင်းဝံယဝ် ဆဆဲ လင်းစိုမ်းစမးစိုင်သင်း လီသေဂပ်၊လံးယူ။ မိုဆဲဆင်၊ ရှိုတ်းလွင်း မူတ်းသုပဆဲတီးစိုင်းလဂ်းမဆဲး ကပ်ကွပ်၊ပီတ်းကူဆဲင်းမဆဲးစလး စိုမ်း စမးသိုစိုင်းမို၊စိုင်းလဂ်းမဆဲး လိုဝ်းဆဲ လင်းထုဂ်းကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ ဆမ် စိုမ်းစိုမ်း။ လွင်းစမးစိုင်သင်းစိုမ်းဆဲ လံးသီင်း ဂါး လှဲ၊လံ၊မဆဲးစက၊၊ ကမ်၊လံးလှဲ၊စာဝ်းယမ်းမဆဲးရှိုင်း မိုဆဲဆင်၊သင်းစိုင်းဂါဆဲမို၊။

သင်းရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ကဆဲလီလိုဝ်ဂပ်၊

တီးဆဲးစဆဲဝံလွဂ်းလံးဂမ်းဖှိုင်း တွဆဲးတု၊တေစိုင်ကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊သေ မီးလွင်းတုမိုတိုဝ်သိုင်၊ပီတ်းလွမ် စလး တူင်၊ပူင်းဂူဆဲးစက၊လိုဝ်သင်းဖဲ၊လူင်။ တင်းလိုဝ်းလိုဝ်းဆဲ လင်းလှဲ၊တု၊စိုင်ကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ တု၊ပီင်းလူင်စလး ရှိုင်းလဂ်း ရှိုင်းဂါဆဲ ကမ်၊ဆဆဲ တု၊ဝါဆဲးလိုဝ်းမီးလွမ်းရှိုင်းလှဲ။

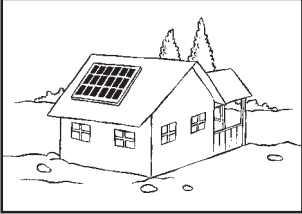
လှဲ၊စိုင်းဂါဆဲဖှံးဖှာ့၊ကဆဲလီဂ်

စိုင်းဂါဆဲသင်းဖဲ၊ဖှံးဖှာ့၊ကဆဲလီဂ်ဆဲ ဖဲ၊ရှိုင်းမဆဲး တင်းသုင် တင်းဂွင်းမဆဲး မီ၊တု၊မဆဲးစက၊ဆ၊။ ကပ်မဂ်၊ ရှိုဆဲ မို လီဆဲ လိုဝ်းဆဲရှိုတ်းဂေးလံး ဖဲ၊ကွဆဲးဆဲကင်၊ဂီပီးဆမ်မဆဲးကမ်၊ယု၊ ယွဆဲဆဆဲစလး ကမ်၊မီးဂူဆဲးလံးစံးတီးယူ၊ သံ၊စမးဆမ်ဂေးကမ်၊လီဂ်းလံးဂါးရှိုပ် မွဂ်းလှဲ၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊လံးဂိုင်းမီဆဲဆဲကူလ် ကမ်၊မီးဂါဆဲသင်းဖဲ၊ယု၊ စပ်စတီးကပ်ရှိုင်း ဆမ်ဂမ်းဖှိုင်းသေယဝ် ထုဂ်းကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊။ စိုင်းဂါဆဲရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ကဆဲလီဂ်ဆဆဲ ဂူဆဲးဆဲးသုဆဲးဝါဆဲးဂေး လင်းလှဲ၊ စလး ဖဲ၊ဆဲဂါဆဲလှဲ၊စိုင်းဂါဆဲစပ်ဂေးလံး။ ဆဲးမိုင်းစစ၊ မိုင်းကိဆဲး၊တီးယိုဝ်းစလး မိုင်းဆီ၊ပေးဆဲ လှဲ၊စိုင်းဂါဆဲရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ ကဆဲလီဂ်ဆဲပိုဝ်ရှိုင်းမဆဲး တု၊လှဲ၊ဆဲးဝါဆဲးစလးဆဲးပီင်း။

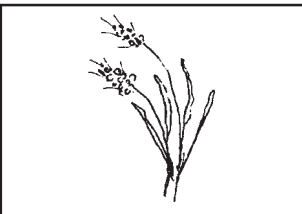
ရှိုင်းဖှံးသုင်၊လု၊ (Solar)

သုင်၊လု၊ဖဲ၊ဆဲးစဆဲ (Solar panels) ကမ်၊ဆဆဲသုင်၊လု၊ဖှိုပ်၊ထုပ်၊ပူင်၊တိုဂ်းဖဲ၊ဆဲးစဆဲ (Solar Photovoltaic Panels) ဆဲလင်းသို၊ဝံဆဲဝ်ရှိုမ်း ကမ်၊ဆဆဲတီးလံးကံ၊လီတ်၊ လူ၊တုမ်ကပ်ရှိုင်းမံးတီးလီတ်၊သေ ထုဂ်းကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ လှဲ၊လဂ်းမေ၊တိုဝ်းလဆဲဆမ် ဖဲ၊ဆဲးဆှိုပ်၊ကဆဲယု၊ဆဲ စီဆဲးပဆဲရှိုင်းမံးဆမ်သေ ထုဂ်းကွပ်၊လံးရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊ဆမ်။

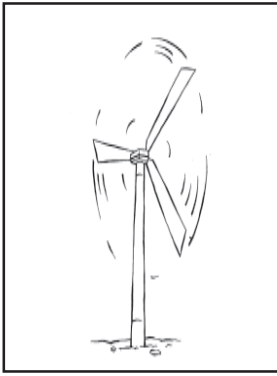

ရှိုင်းဖှံး ပံ၊ကူပ်၊မိုတ်းသ် (Biomass Energy)

ဆဲးမိုင်းဂမ်းဆမ်ဆမ်ဆဆဲ ရှိုင်းဖှံး ပံ၊ကူပ်၊မိုတ်းသ်ဆဲ ပီဆဲရှိုင်းဖှံးကဆဲဂူဆဲးရှိုင်းမိုတ်းဂိုဝ်း လှဲ၊တိုဝ်းမဆဲးစတုစတု။ ပံ၊ကူပ်၊မိုတ်းသ်ဆဲ ရှိုမ်းလူလှဲးစိုင်းစွင်ဆဲးစွင်တူဆဲးမိုစလး တူဝ်သတ်း။ သတ်းစလး ကဆဲတူ၊ဆပ်းတု၊ဖှိုပ်၊သွမ်းဆဆဲ ပီဆဲကဆဲလှဲ၊တု၊ရှိုတ်းတပ်းဖှံး တု၊ထုဂ်းကွပ်၊ဂီတ်းသ်။

ပံ၊ကူပ်၊မိုတ်းသ်ဆဲ လှဲ၊လံးဂွင်းစွင်စတုစတု။ ဆဲးမိုင်းဂမ်းဆမ် တီးမိုင်းကဆဲရှိုတ်းကွပ်၊ တူဆဲးကွံး၊ စွမ်းပဆီ၊ဂမ်းဆမ် လံးစတု၊ဖဲ၊တူဆဲးကွံးသေ ထုဂ်းကွပ်၊ရှိုင်းဖှံးဖှာ့၊။ ဂီပ်၊စလး လဂ်၊မိုဂေးလှဲ၊လံးမိုဆဲဂဆဲ။

နှိုင်းလှမ်း (Wind Power)

နှိုင်းလှမ်းဆွဲမီးလွင်းတုမ့်တိုဝ်ဆိုင်သိုင်,ဝီတုလွမ့်ခက,လိုင်သင်းဗေ၊ နိုင်းလက်ပမ်း,လှမ်းဆဆံ တေမီးမဲ့ဇိုင်ပွဲယု,သမ်ကဆံ မိုဆံဆင်ဗတေ့လှမ်း ယမ်းမိုင်းလှမ်းပပ်,တွင်း ပမ်း,ဂျတေပမ်း, ကိတ်,လှမ်းဝံသေ ခိုဆံးထုဂ်းကွဂ်,ပီဆံးနှိုင်းဗွံးဗွံး။ ဆွဲးယုဂ်ပပ်. ဂမ်းဆမ် မိုဆံဆင်, မိုင်းဂျ, မဆီ,ခလး သပီဆံ,ဆံ နိုင်းဗွံးဗွံး.ဂမ်းဆမ် ဗပ်ထုဂ်းကပ်တီးနှိုင်းလှမ်း။ မိုင်းဂမ်းဆမ် မိုဆံ ဆင်, ကိဆံတီယိုဝ်း မိုင်းခစ, မိုင်းကမေ,ဂိဂျး ပွတ်းတုးခလး ပဂျ,လေးသမ် ကွဆံဂဆံခတ, နှိုတ်းသင်းနှိုင်းလက်ပမ်း,လှမ်း တျ,တေလံးဗွံးဗွံးယု။

နှိုင်းဗွံး ရှိ,ယုဝ်,တိုဝ်းမိုဝ်း (Geothermal Power)

နှိုင်းဗွံးလီ,ယုဝ်,တိုဝ်,မိုဝ်,ဆံ လှံ.ထာတ်းမံးဆွဲးလိဆံသေ ထုဂ်းကွဂ်,နှိုင်းဗွံး။ ထာတ်းဆွဲးလိဆံဆဆံ မံးနှိုင်းခတုတု။ လွင်းမံးဆံ မဆံးပီဆံလိဆံတုးကပ်,ဆမ်ခလး တုးခမးဆမ်။ ဆမ်မံးလီ,ယုဝ်,တိုဝ်,မိုဝ်,ဆံ လင်းဗွံးဂျ,မိုင်းလိဆံသေ ကပ်ခိုဆံးမးဆိုင်လိဆံလံး။ ဆမ်ကဆံဆဆံ လင်းလှံ.တျ,နှိုတ်းနှိုင်းဗွံး ကွဂ်,မးလံး။ မိုင်းဂမ်းဆမ်မိုဆံဆင်, ဗွံးလိပံပိဆံး ခလး ကီ,သျ,ပိတ်,တေျး (El Salvador) ဆံ့ဗပ်ထုဂ်းကပ်နှိုင်းဗွံးဗွံးတီး ဆမ်မံး ရှိ,ကပ်တိုဝ်,မိုဝ်း မွဂ်းဂွပ်ပဂ်, 25။

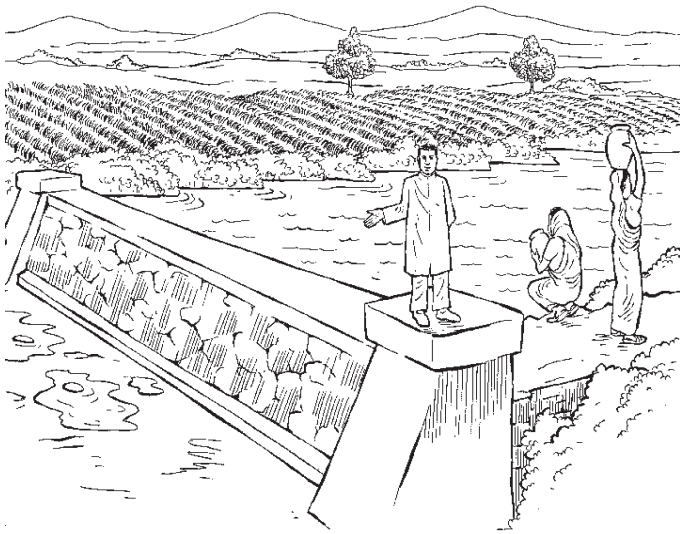
ကီဆံရှိ,ကပ်, မိုဝ်သင်းလွဂ်းလံးလီတျ,တင်းလိုဂ်းတင်,ကဆံ ဆွဲးမိုင်း ကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း

လှိုင်ပွင်လိုင်မိုင်း ကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း ခလး ယေးငိုဆံးဂမ်,ဗွံး လံး ကပ်,ဂဆံလွင်းဗေ၊ ပျ,ဂျဂျ,လီ,ဆံ လှိုင်,သင်းတျ,မိုင်း ကျ,ရှိဆံး ရှိ,လံးလှံ. နှိုင်းဗွံးဗွံး။ ဂုလ်းဂျ,မုဂ်လုမ်း ကီဆံ,ရှိ,ကပ်,ဆွဲးမိုင်း ကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း ဗွံး ရှိ,ရှုလွဂ်းလံးတင်,မိမ်း ကဆံတုမ့်တိုဝ်သိုင်,ဝီတုလွမ့်ခက,ခလး ကဆံပီဆံ ဗွံးဆံးလီတျ,ဂုဆံးမိုင်း။ ဂွမ်းဆမ်ခလး ဗပ်ခတဂါဆံမုဆံ့စျ,ရှု တျ,မိုဝ်သင်း လံး လွဂ်းလံးလှံ.တင်းလိုဂ်းတင်,ကဆံ တင်မိမ်း (မိုဆံဆင် သင်းနှိုင်း လှမ်း သင်းနှိုင်းသုဝ်,လျ, လျ,ဂျ,လိုင်ဆံ့)။

ဆွဲးလိုင်ဆံ ကေ,ခပ,လ် (လိုင်ဆံသီ,) 2003 ဆဆံ မုဂ်လုမ်းဗွံးတုင်ဆိုင် ဂိပ်,ဂပ်းဗေ,သိုင်,ဝီတုလွမ့် (National Association of Professional Environmentalists, NAPE) ကီဆံ,ရှိ,ကပ်, တီးကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း လံးသုဆံးတုမ့်ရှိုတ်းပင် ဂုမ့်လှိုင် လွင်းနှိုင်းဗွံး ရှိ,ယုဝ်,တိုဝ်းမိုဝ်း ခလး ဂုဆံသင်းလွဂ်းလံးလံးလိုင်လံးပိုင် တျ,ရှုပေးလံးဂျ,မမ်းမဆံးဂီဆံ,လီလီ တွဆံးတျ,ကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း။ ဗွံးလှိုင်လီဆံ,ဗေ, ရှိ,ယုဝ်,တိုဝ်းမိုဝ်း ဂုလွတ်,လုမ်းဗွံး ဂုဝ်ဆေးဗေ,လှိုင်ပွင်လိုင် မုဂ်လုမ်းဗေ, သိုင်,ဝီတုလွမ့်ခလး ဂုဆံးမိုင်းဗပ်းဂုမ့်ပင်ဂုမ့်။

ဝံးသေပင်ဂုမ့်ယု လှိုင်ပွင်လိုင်ဗေ,နှိုင်းဗွံး ပုဂ်းတင်းဂေ,လုမ်း တျ,လီပံးရှိဆံးလွင်းလွဂ်းလံးလံးလိုင်လံးပိုင် တွဆံးတျ,လိုင်မိုင်း။ မုဂ်လုမ်းဂေ,မသိုဆံ,ဗေ,လီပံးရှိဆံး တျ,ရှိုတ်းရှုလွင်းမုဂ်ဂါဆံနှိုင်းဗွံးဗွံး တုဂ်းတွဆံးတွဆံးတျ, မိုင်းကျ,ရှိဆံ,တိုဝ်း။ တင်းလိုင်ဂါဆံ ထုဂ်,လိုင် လီလိုင် မုတ်းသုလိုင် လိုင်ဆံ့ မိုဆံဆင်,နှိုင်းဗွံးဗွံး ရှိ,ယုဝ်,တိုဝ်းမိုဝ်းခလး နှိုင်းဗွံးဗွံး.ကဆံလံးတီးတင်လိုင် ကဆံကမ်,တုမ့်တိုဝ်ဂုဆံးရှပ်းခလး သိုင်,ဝီတုလွမ့်ဆံ့ တေျးလီဝ်ကွဆံဂဆံလှံ.မး ဆမ်ခတုတုယု။

ဗဟိုတိုင်းကွမ်းယု၊သီ၊လေး လတ်၊ပာခ်ဂူမ်းလိက်၊လံး

မိုင်းဆွဲပီ 1996 ခုလေးတွမ်း ကျ၊ဝ၊ တူင်၊ဝိင်း ဂျ၊
 လ၊တ၊ခ်၊ မိုင်းကိမ်းတီးယိုဝ်း မိုင်းဆင်၊ရှတ်၊သံး
 လူင်ပိတ်းသေ ဂူမ်းရှင်းကမ်၊မီးဆမ်ပိင်းပေး တွမ်း
 တ၊လှ်၊ဆွဲ၊ခိုမ်းလေး သူမ်းရှုံးဆေး။ မိုင်းစာဝ်းဆဆွဲ
 မုတ်လုမ်း တ၊ဂ၊ခ်၊ပရိတ်သင်း Tarun Bharat
 Sangh (TBS) ဆွဲ ပိမ်းမားမုတ်လုမ်းတ၊ရှိတ်းရှုံးဂူမ်း
 မိုင်းလေး ဖေ၊ဖုဂ်၊သွမ်းစပ် လံးလှ်၊ဆမ်ဆမ်လီဆံ
 ယဝ်။ ဗဟိုတိုင်းဆွဲပိမ်းဗဟိုစပ်လုမ်း (TBS)
 မဆီးစိုမ်းပူဆွဲရှမ်းတ၊ မိုင်းလံ၊ပီပူဆွဲမားဆဆွဲ ဂူမ်းဆွဲ
 မိုင်း ဂျ၊လတ်၊ခ်၊ ဆွဲ မီးလွင်းဂိမ်းသိမ်းဝံဆမ်ဗဟို
 ယမ်းမိုင်း (TBS) တေးရှိတ်းဂါခ်ဆဆွဲ လွင်းတ၊ဂိမ်း

သိမ်းဆမ်ဗဟိုသေ လှ်၊တိုင်းလံးဆွဲလှ်မိမ်းဝံပိတ်း၊ ကမ်၊မီးဗဟိုတိုင်းမဆီးထီင်း။
 မုတ်လုမ်း (TBS) လံးဗဟိုပူဆွဲတွင်းစိုမ်းတ၊ စပ်လှ်မိမ်းပူဆွဲလွင်းဂိမ်းသိမ်းဆမ်ဗဟို လေး စိုမ်းစမေးကပ်
 လိခ်ဂေး၊သင်းဖေ၊လိဂ်ကွမ်း၊ မိုင်းဆင်၊ ပာခ်ပူ၊မွမ်း၊စပ်မိုင်းဂွမ်း၊ ဂေး၊သင်းဖေ၊လတ်းသံးမဆမ် တ၊တေးဂိမ်းသိမ်းဆမ်
 ဝံလေးစု၊ဂင်းဝံဆမ်ဗဟိုဆဆွဲယဝ်။ တီးဆွဲမိုင်း ဂျ၊လတ်၊ခ်၊ မိုင်းလိပ်ဆွဲ မီးဖေ၊လိဂ်ကွမ်း၊တ၊ဂိမ်းသိမ်းဆမ်ဝံဆမ်လှ်
10000 လေး ကင်၊ဆမ်၊တ၊တေး ဂိမ်းသိမ်းဆမ် တွမ်းတ၊လှ်၊ဆွဲ၊ဝ၊ခ်၊ ဆမ်လှ် **1000** မူ၊ဝ၊ခ်၊ယဝ်။ စွမ်းလှ်ထိုင်ဖေ၊
 လိခ်ကွမ်း၊လေး ကင်၊ဆမ်တီးပဆမ်ဗဟိုလီ ဆမ်တီးဆွဲလိခ်ဂေး၊မီးလွင်းဂိုင်းဂါမ်၊ဂမ် ဖေင်၊ပိင်းဂမ်သေ ဆမ်စိုမ်း
 မိုင်းဂမ်လေး စမးဆမ်လှ်တီးယမ်းရှင်းဝံလှ်ဆဆွဲ မိုင်းလိပ်ဆမ်လံးလီသေ ပဆမ်စွမ်းပီလှ်ဆဆွဲယဝ်။ လွင်းရှိတ်း
 သင်းဆွဲ ပိမ်းလွင်းလံးစပ်ယိမ်းဂမ်လှ်၊တိုင်းမား ပုခ်၊တ၊လတ်း ပာခ်ဂူမ်းမွတ်း **700000** ဂေး၊ ဂူမ်းလှ်တီးလံးဆမ်
 တွမ်းဗဟိုလီ တ၊တေးလှ်၊တိုင်းဆမ်ဂျ၊ဂူးသမ်၊ဂူးပိုင် မိုင်းဆင်၊တ၊ရှိတ်းယေး တ၊သွင်းဆမ်ဆေး လေး တ၊သွင်းဆမ်မက်၊
 မက်၊တိုင်တိုင်လှ်ဆဆွဲယဝ်။

“မိုင်းဂပ်းပာခ်ကွမ်းတင်းရှင်းဆွဲ ကမ်၊တွမ်းမီးဂမ်၊ကမ်၊လီမိုင်းရှင်းသေပွတ်း” “လတ်း” ဗဟိုထိင်းလှ်
 လတ်းစု၊ယု၊ ယူ၊မူ၊ဝ၊ခ်၊ မိမ်း၊တဝတ်း ဆွဲစဆ၊ဝိင်း ဂျ၊လတ်၊ခ်၊။ “ယွမ်းပိုင်းဆမ်လေး ရှင်းမီးတင်းသိုင်းလှ်၊ သတ်းရှင်းဂေး၊
 မီးတင်းမုမ်းလှ်လေး သတ်းထိုခ်၊စပ်ဂေး၊မီးတင်းသိုင်းလှ်။ ဖေင်၊ယိုင်းဆင်းစိပ်ဂေး၊ ကွတ်၊ဆမ်လှ်ဂပ်၊သေ ထိုခ်၊ရှင်းဂေး၊
 စိပ်လီ၊ ရှင်းမီးဗဟိုသွဲ၊ဗဟို၊ မီးတီးလိင်္ဂသတ်းလေး ရှင်းမီးဆမ်ဆွဲမေး၊တ၊လှ်။”

ဗေးထမ်တွမ်းတ၊ကုပ်၊ဂုမ်ဂါခ်

- လှ်၊ကမ်ဆွဲဂိမ်းဂပ်းတူင်၊ဝူင်၊လင်းဂပ်၊လှ်၊ခိုင် ?
- တီးဆေးလိခ်ဆေးရှိတ်းလင်းဂပ်၊ လွင်း၊မီးလွင်းလံးဂိမ်းဆမ်ဗဟို
 လွမ်းဆင်၊ဗဟိုထိုင်းမိုင်းဂွမ်း ?
- လွင်းလံးဂိမ်းဆမ်လှ်ဆွဲ လွင်း၊စွမ်းရှုံးဂူမ်းရှင်းမားလှ်၊တိုင်းဆမ်စိုမ်း
 မားစိုမ်း ?
- သင်တ၊ဂူမ်းဂမ်ဆမ် မီးဆမ်လှ်၊သုခ်၊တူင်၊ရှင်းဂူမ်းဆွဲ လွင်း၊လင်း
 လှ်၊စွမ်းဂမ်သင်းဖေ၊ဂိုတ်းလံး ?

လှိုင်းလွှဲလွှဲလားတု၊လတ်းဂါးဆမ်ထူမ်း

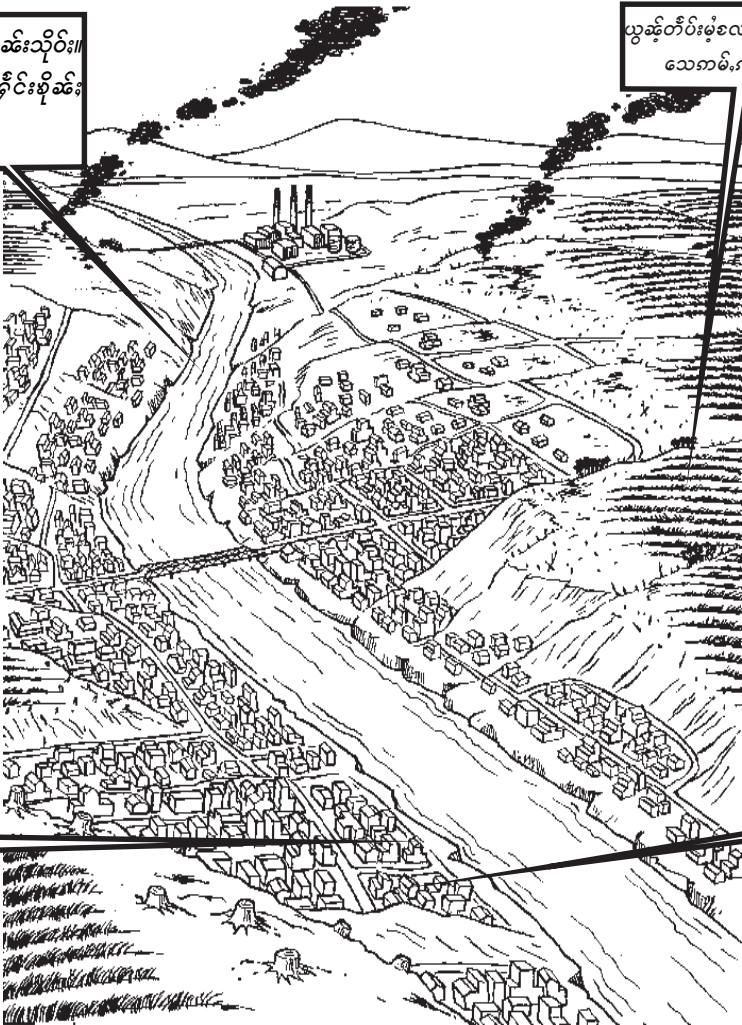
ဗေဒလူင်ကဆဲသင်းမားဂါးဆမ်ဆွဲ တု၊ထိုင်းလွှဲဆမ်မာင်ပွားဂူလင်း။ ပီဆဲသင်ဂေးယဝ် မိုဝ်းဆမ်ဆွင်းလူင် မားဆမ် ဗေဒလူင်ဆွဲလင်းယု၊လူ့လီဝ် ရှံ့ရှိုင်းလှိုဝ်ဂပ်။ ဂူလင်းဂုးမီးလွှဲလားဆမ်ဆေ၊ တွမ်းတု၊စှာဂင်းဆမ်ဆွင်း ယု၊ရှိုင်းရှိုင်း ရှိုင်း လှိုင်းဆွဲစပ်းပုးလွင်းဂီတ်၊စစ သီဆဲးမးဆမ်လဲးလး၊ သင်းမိုင်းပဆဲသတီဆမ်ဆွင်း။

လွင်းစှာဂင်းလေးရှိုတ်းရှိုတ်းဆမ်မုတ်းသိုမိုဆမ်ဂပ်၊

တု၊စှာဂင်းဆမ်ထူမ်းလေး လူတ်းယွမ်းလွင်းလူ့လီဝ်လဲးဆမ် ဆိုဆဲးစမးဂုမ်းထိုင်း သီဆဲးလဲးစမးဆမ် ဆိုဆဲးဆွဲ ပီဆဲးလွှဲလားလီကဆဲဆိုင်၊ လှိုင်းဆမ်ဆွဲစပ်းပုးလွမ်း လွင်းဂုမ်းထိုင်းလိဆဲဆမ်လှိုမ်း လေး၊ ပု၊ထိုဆဲး၊ကဆဲဆမ်လင်း ထူမ်း လိဆဲဆမ်လှိုမ်း၊ ပု၊ထိုဆဲး၊ ဆေးလိဆဲပိုင်းလှိုင်းဆွဲ ထိုင်းဆမ်ဆွင်းလဲး လှိုင်းဆွဲမိုဆဲဆမ်၊မိုင်းထွင်ဆမ်ဆမ်ယဝ်။ တု၊ဆဲးမိုဆွဲရှိုတ်းရှိုတ်းဆမ်ဆွင်း လဲးလွှဲလူင်း ထိုင်းလွင်းဆိုင်၊ သူင်၊သါဆမ်လွှဲလူင်းပဆဲ တီးဆေးလိဆဲ လိဆဲဆမ်လှိုမ်းသမို လွှဲလုတ်၊ကပ်ဆမ်ကဆဲ ဆွင်းလဲးရှိုင်းသေ ဆိုဆဲးရှိုတ်းရှိုတ်းသါဆမ်ဆွင်းဆမ် လဲးလွှဲထိုင်းလူင်း မိုဝ်းဆမ်ဆွင်းလူင်ဆမ် လိဆဲဆမ်လှိုမ်းဆွဲ လုတ်၊ကပ်ဆမ်ဝဲသေ ဝါးသေဆမ်ဆွင်းယဝ် ဆိုဆဲးစမးပွဲသါဆမ် ထိုင်းမိုဆဲပုင်၊မာဆဲ။

သါစမးဆမ်လေးရှိုတ်းရှိုတ်းမဆဲးသိုဝ်း။
ကဆဲဆွဲရှိုတ်းရှိုတ်းဆမ်ရှိုင်းဆိုဆဲး
ယမ်းမိုဝ်းဆမ်ထူမ်း။

လွှဲဆွဲတီဝ်းမိုစလေးယမ်းဗွဲဆမ်မားဆမ်လိဆဲဂူဆဲး
သေကမ်း၊ဂုး ရှိုတ်းရှိုတ်းဆမ်ဆွင်းယဝ်။

ရှိုဆဲးစလေးယူင်၊လက်းရှိုတ်း
ဂါးဆဲလှိုင်းဆွဲဂေး၊သင်းမား
လမ်သီဆဲးသါစမးဆမ်သေ
ဆမ်ဆွဲလင်းထူမ်းဂျု၊တင်း
မူတ်း။

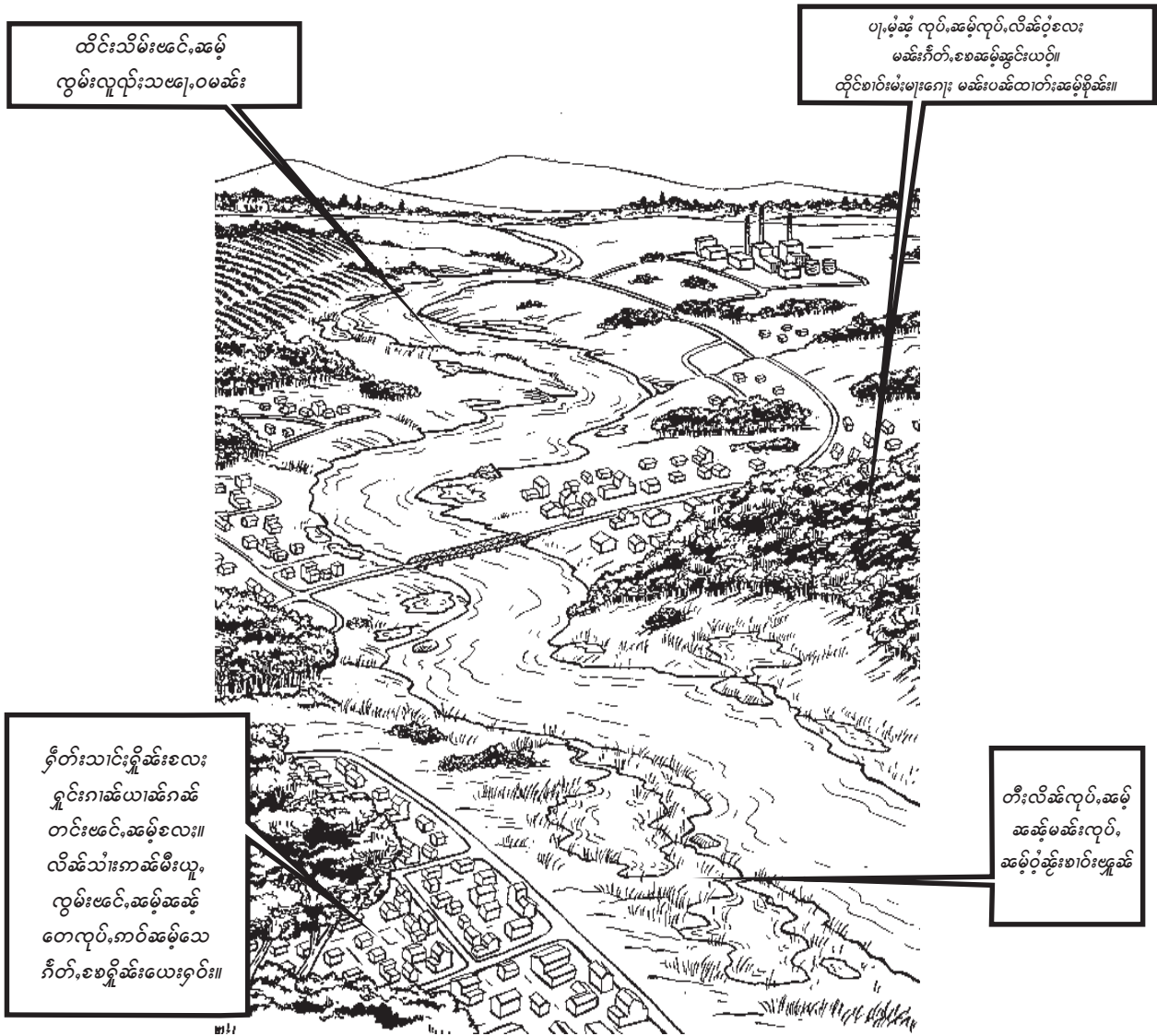
လိဆဲသါးကဆဲဆမ်
ယမ်းယူဆမ် တေ
ယု၊လူ့လီဝ်ရှိုဆဲးယေး
စလေးပဲးမားမီး။

လိဆဲတီးကမ်၊ရှိုင်သင်းစီမိုလီဝ်း

ဝမ်းမိုဝ်းဆွံ့ ဆေးလိမ်ယမ်းဂမ်းခမ်း၊ ဆေးလိမ်တီးဆွံ့ဂံ့တူမ်းလေး၊ ထိုခမ်းပု၊ လိုဝ်းဆွံ့ လံးစမ်းယု၊ လူ၊ လိပ်တွမ်းတု၊ ဂေး၊ သင်သီခမ်းတင်း၊ ရှိုခမ်း လေး ရှိုင်းလက်၊ ရှိုတီးဂါခမ်းယဝ်။ လွင်းဂေး၊ သင်းလိုဝ်းဆွံ့ရှိုတီးရှိုဆွံ့တူမ်း တုမ့်တိုဝ်းရှိုင်းခမ်းခိုခမ်းတိုင်းတိုင်း။ တွမ်းတု၊ ဆွံ့တူမ်းလိုဝ်းလီ လွမ်းဆင်၊ သဗေ၊ ဝမ်းဆွံ့ လှုပ်၊ လံးစွာ၊ ဂင်းပမ်း နှင်းစွင်အိုင်းတိုခမ်းပိခမ်းတိုခမ်းလိခမ်းခိုဝ်လိခမ်း။ သင်လိုဝ်းဝုးစပ်ယု၊ လုလိပ်ဂေး၊ စပ်တေလံးရှိုတီးရှိုမခမ်းမိုခမ်းဂပ်ခိုခမ်းဆွံ့ယဝ်။

စိုင်သင်းစိုင်းပမ်းသတီဆွံ့ဆွံ့

လှုပ်ပွင်လိုခမ်းလင်းပမ်းသတီ လွင်းဆွံ့တေတူမ်းတီးဆေးလိမ်ရှိုင်းယု၊ စလေး၊ ရှိုခမ်းရှိုင်းတေတူင်းတမ်း စွာ၊ ဂင်း၊ နမ်းဆွံ့စွံတီးယု၊ ယမ်းမိုဝ်းဆွံ့မုးတူမ်း။ လွှမ်းလံးဆွံ့ ရှိုတီးရှိုလွတ်၊ စလေး၊ ရှိုတီးရှိုလွင်းတုမ့်တိုဝ်းဆွံ့ပွမ်း လှုပ်။ လွှမ်းလံးရှိုင်းသေ၊ ပိုခမ်းပေ၊ ပမ်းသတီဂုခမ်းဆွံ့ ပိခမ်းဖွမ်းလီတု၊ လိုဝ်းယု၊ တီးရှိုမ်းရှိုမ်းသပ်၊ စမ်းဆွံ့ဆွံ့ လံးရှို၊ တူင်း တမ်းဝုးဆွံ့တေတူမ်းဆွံ့ယဝ်။ တေလံးမီးလု၊ သေ၊ ဖူးပိုခမ်းပေ၊ တီးဆွံ့မိုင်း ဆွံ့ဝမ်းသေ တေလံးမီးဖူးကပ်ပမ်းဖွမ်း ယမ်းမိုဝ်းရှိုင်းဂိုင်းပိခမ်းသေ တေလံးဝင်းခမ်း လွင်းတုဆွံ့ရှိုတီးသင်း ပေးဝုးဆွံ့တူမ်းမုးလိုဝ်း တေလံးရှိုတီးလိုဝ်းရှိုဝ် ဆွံ့ယဝ်။ လွှမ်းလံးတင်း၊ နမ်းစတု ပမ်းစွင်ဂုခမ်းရှိုင်း လတ်၊ ရှိုတီးပိခမ်းလက်၊ တီးမံတွင်းဝ် လွင်းဝုးဆွံ့မီးမွှမ်းဂုးရှိုဝ် ဆွံ့ဆွံ့စမ်းဆွံ့ခိုခမ်းဂုးရှိုဝ်။ ယမ်းမိုဝ်းဆွံ့ခိုခမ်းသုင်မုးပုဆွံ့လိုဝ်းတီးပိခမ်းလက်၊ မံတွင်းဝ်ဆွံ့ လွင်းဝုးဆွံ့တေတူမ်းမမ်း မိခမ်းယဝ်ဆွံ့ဆွံ့ ရှိုခမ်းရှိုင်းတေရှို၊ တူင်းတမ်းဂမ်းလိပ်ယဝ်

ထိုင်းသိမ်းဖင်၊ ဆွံ့
လွမ်းလှုပ်၊ သဗေ၊ ဝမ်း

ဝုးမုဆွံ့ လှုပ်၊ ဆွံ့လှုပ်၊ လိခမ်းလေး
မခမ်းဂိတ်၊ စစဆွံ့ဆွံ့ယဝ်။
ထိုင်စာဝမ်းမုးဂေး၊ မခမ်းပမ်းထာတီးဆွံ့ခိုခမ်း။

ရှိုတီးသင်းရှိုခမ်းလေး
ရှိုင်းဂါခမ်းယခမ်း
တင်းဖင်၊ ဆွံ့စလေး။
လိခမ်းသံးကမ်းမီးယု၊
လွမ်းဖင်၊ ဆွံ့ဆွံ့
တေလှုပ်၊ နပ်ဆွံ့သေ
ဂိတ်၊ စစရှိုခမ်းယေးရှိုင်း။

တီးလိခမ်းလှုပ်၊ ဆွံ့
ဆွံ့မခမ်းလှုပ်၊
ဆွံ့ဝ်ဆွံ့စာဝမ်းဖူးဆွံ့

တီးလိခမ်းကမ်းစိုင်သင်းစိုင်းစိုင်းလိပ်

Regional Contacts

International Rivers Newwork
1847 Berkeley Way
Berkeley CA 94703, USA
Tel: +1508481155
Email: info@irn.org
Web: www.irn.org

လွှဲးထီမ်ပခိ်ခိ်း လုမ်းသားခိ်ခိ်းအိ်တီးပိုခိ်ခိ်းလး NGOs
စပ်သေဂမ်း။

Africa

African Rivers Network
C/- Mr. Frank Muramuzi
National Association of Professional
Environmentalists (NAPE), Uganda
P.O. Box 29909, Kampala, Uganda
Phone: + 256 77 492362
Email: nape@nape.or.ug
Web: www.nape.or.ug

လုမ်းဂပ်းသားခိ်ခိ်း NGOs နေးသျှူးပွတ်းကွက်,လး နေးသျှူး
လိင်,လားခိ်ခိ်းကွက်,စပ် သားခိ်ခိ်းလွင်းပူခိ်ခိ်းသုခိ်ခိ်းလး
သုခိ်ခိ်းပိခိ်ခိ်းလု်းကခိ်ခိ်းလး စမ်း,တမ်ဂ်းယွခိ်ခိ်းလု်း နှင်းဂားခိ်ခိ်း
ခိ်ခိ်းသားခိ်ခိ်းအိ်ခိ်ခိ်းယူ။

Mr. Hope Ogbeide
Society for Water and Public Health
Protection (SWAPHEP), Nigeria
248 Uselu–Lagos Road, Ugbouto, Benin
City, Nigeria

Phone: + 234 803 742 4999
Email: swaphep@yahoo.com
*SWAPHEP works to increase local
peoples' access to clean water and to
promote the sustainable management of
freshwater resources in Nigeria.*

Ms. Liane Greeff
Environmental Monitoring Group,
South Africa
PO Box 13378
7705 Mowbray, South Africa
Phone: + 27 21 448 2881
Email: rivers@kingsley.co.za

Web: www.emg.org.za
*Provides support to organizations and
communities working to stop dams and
protect rivers in Africa.*

Europe

European Rivers Network
8 rue Crozatier,
43000 Le Puy, France
Phone: + 33 471 02 08 14
Email: info@rivernet.org
Web: www.ern.org
*Network of European groups,
organizations and people working to
protect Europe's rivers.*

Latin America

MAB—Movimento dos Atingidos por
Barragens
HIGS Quadra 705, Asa Sul, Bloco K,
Casa 11 Brasília/DF, Brasil CEP:
70350-711 Phone: + 55 61 3242
8535 E m a i l :
mab@mabnacional.org.br
Web: www.mabnacional.org.br *Brazil's
national movement of dam-affected
people.*

Ms. Elba Stancich
Taller Ecologista
Casilla de Correo 441
CP 2000 – Rosario, Santa Fe, Argentina
Phone: + 54 341 426 1475
E-mail: info@taller.org.ar
Web: www.taller.org.ar
*Helps coordinate REDLAR: the
Latin American Network Against Dams,
and for Rivers, their Communities, and
Water.*

Mr. Gustavo Castro Soto
Edupez

Periferico Pte.17-8B, Cda.Cuatro
Caminos Col. San Martín; 29240
San Cristóbal de Las Casas
Chiapas, México
Phone: + 52 967 631 5474
E-mail: guscastro@laneta.apc.org
*Helps coordinate the Mesoamerican
Movement Against Dams.*

South Asia

Mr. Himanshu Thakkar
South Asian Network on Dams, Rivers and
People (SANDRP)
86-D, AD block, Shalimar Bagh,
Delhi 110 088, India

Phone: +91 11 2748 4654
Email: ht.sandrp@gmail.com
Web: www.sandrp.in
*Shares information on dam-building in
India and provides contacts for dam-
fighters in India.*

Mr. Gopal Siwakoti 'Chintan'
Water and Energy Users Federation-Nepal
G.P.O Box 2125
60 New Plaza Marga
Kathmandu, Nepal
Phone: +977 1 442 9741
Email: gopalchintan@gmail.com
Web: www.wafed-nepal.org
*National network of water and energy
projectaffected people and local
concerned groups in Nepal. Also helps
coordinate South Asian network of groups
working on dam and river issues.*

Mr. Amjad Nazeer
Sungi Development Foundation
H.7-A, Street 10, F-8/3
Islamabad, Pakistan
Phone: +92 51 228 2481
Email: amjad.nazeer@sungi.org

Web: www.sungi.org
*Helps communities defend their rights
and get benefits from development
projects in Pakistan.*

East and Southeast Asia

Rivers Watch East and Southeast Asia
C/- Ms. Joan Carling, RWESA
Coordinator Cordillera People's Alliance
P.O. Box 975
2600 Baguio City, Philippines
Phone: +63 74 442 2115
Email: joan@cpaphils.org
Web: www.rwesa.org
*Network of NGOs and dam-affected
people in East and Southeast Asia
working to stop destructive river
development projects.*

Ms. Pianporn Deetes
Living Rivers Siam
78 Moo 10, Suthep Road, Tambol Suthep
Muang Chiang Mai 50200, Thailand
Phone: +66 53 278 334
Email: pai@chmai2.loxinfo.co.th
Web: www.searin.org

ဆင်၊ ဂိုဏ်း၊ ဂူ၊ ခင်း၊ ပိုဆုံးတီး၊ ဗင်၊ တေလံး၊ သုခင်း၊ လှုံ့၊ တိုင်း၊ ဗိုင်း၊ ဗင်၊ သယံ၊ ဝတ်၊ မိ
တိမ်၊ ထူ၊ ဆင်း၊ ထူ၊ ဆင်း၊ ဆဆံ့ ပခင်း၊ နှိုင်း၊ ဗင်၊ ဧလး။ သာ၊ ဆင်း၊ ဗတီး၊ ဗိုင်း၊ ဂါ၊ ဆင်
ကဆင်း၊ ယု၊ ဂင်း၊ လူ့၊ လိပ်၊ ဗိုင်း၊ ဗွင်၊ သယံ၊ ဝဗျိုင်း၊ တို၊ ဆင်း၊ ပီ၊ ဆင်း၊ တီး၊ ဆိုဝ်၊ ဆင်
လိ၊ ဆင် ဂေး၊ သျူး၊ လိုင်၊ လာ၊ ဆင်း၊ ဝဆင်း၊ ကွက်၊ ဧလး။

Friends of the Earth Japan
3-17-24-2F Majiro Toshima-ku
Tokyo 171-0031, Japan
Phone: +81 3 3951 1081
Email: finance@foejapan.org
Web: www.foejapan.org

ဗိုင်း၊ ထတီး၊ သင်း၊ တူ၊ ဝုင်း၊ တင်း၊ နှိုင်း၊ တင်း၊ သင်း၊ JBIC ကဆင်း၊ ပီ၊ ဆင်
ဗွမ်၊ ပခင်း၊ ဂျူး၊ ပါ၊ ဆင်း၊ ဗင်၊ သေ၊ သာ၊ ဆင်း၊ ဗတီး၊ ဧလး။

